

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ

Гринь В.Г., Білаш В.П.

ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ ЛЮДИНИ

Навчальний наочний посібник з дисципліни «Анатомія людини» для студентів закладів вищої медичної освіти України зі спеціальності - 222 «Медицина»

Полтава 2019

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ**

Гринь В.Г., Білаш В.П.

ОПОРНО-РУХОВИЙ АПАРАТ ЛЮДИНИ

Навчальний наочний посібник з дисципліни «Анатомія людини» для студентів закладів вищої медичної освіти України зі спеціальності - 222 «Медицина»

**Студента 1 курсу _____ групи
медичного факультету № _____**

_____
_____

20__-20__ н.р.

УДК 616.7(075.8)

Г 85

«Рекомендовано Вченою радою Української медичної стоматологічної академії як навчальний наочний посібник для студентів медичних факультетів закладів вищої освіти МОЗ України». Протокол засідання Вченої ради Української медичної стоматологічної академії №9 від 15.05.2019 року.

Автори:

Гринь В.Г., кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії людини Української медичної стоматологічної академії.

Білаш В.П., кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри анатомії людини Української медичної стоматологічної академії.

Навчальний наочний посібник для студентів медичних факультетів закладів вищої освіти МОЗ України. Опорно-руховий апарат людини. – Полтава, 2019 – 142 с.

Навчальний наочний посібник з дисципліни «Анатомія людини» з розділу «Опорно-руховий апарат людини» призначений для поліпшення і більш доступного засвоєння знань студентами закладів вищої медичної освіти України зі спеціальності - 222 «Медицина». В посібнику міститься українська та латинська анатомічна термінологія, включені питання з остеології, артросиндесмології, міології, в обсязі, передбаченому робочими навчальними планами, типовою і робочою навчальними програми з дисципліни «Анатомія людини». Висвітлені малюнки для наочного вивчення матеріалу, що сприяють засвоєнню набутих знань, умінь і навичок. В кінці кожного практичного заняття наведені ситуаційні задачі згідно теми заняття з бази даних ліцензійного іспиту «Крок-1. Лікувальна справа».

Навчальний наочний посібник є навчальним виданням практичних завдань і вправ та довідковим матеріалом для самостійної роботи студентів при підготовці до практичних занять, підсумкових модульних контролів та екзаменів. Призначено для студентів медичних факультетів, викладачів кафедр анатомії людини, які проводять практичні заняття, аспірантів кафедри.

Рецензенти:

1. Доктор медичних наук, професор **Григор'єва Олена Анатоліївна**, Запорізького державного медичного університету, завідувач кафедри анатомії людини, оперативної хірургії та топографічної анатомії.
2. Доктор медичних наук, професор **Попадинець Оксана Григорівна**, Івано-Франківського національного медичного університету, завідувач кафедри анатомії людини.
3. Доктор медичних наук, професор **Проніна Олена Миколаївна**, Української медичної стоматологічної академії, професор кафедри клінічної анатомії і оперативної хірургії.

ISBN

© Гринь В.Г., Білаш В.П. 2019

© Назва видавництва, 2019

ЗМІСТ

Передмова.....	6
1. Анатомічна номенклатура. Загальні анатомічні терміни. Осі і площини тіла людини.....	7
2. Загальні ознаки хребців. Шийні, грудні, поперекові хребці.....	10
3. Крижова кістка. Куприк. Особливості будови хребтового стовпа. Аномалії розвитку.....	13
4. Ребра, Грудина. Ключиця. Лопатка. Будова, аномалії розвитку.....	17
5. Плечова кістка. Кістки передпліччя. Будова, аномалії розвитку.....	21
6. Кістки кисті. Будова, аномалії розвитку.....	24
7. Тазова та стегнова кістки. Особливості будови, аномалії розвитку.....	27
8. Кістки гомілки та стопи. Будова, аномалії розвитку.....	30
9. Кістки черепа: лобна, тім'яна, потилична. Особливості розвитку, будови, аномалії.....	33
10. Клиноподібна та решітчаста кістки черепа.....	37
11. Скронева кістка: особливості будови, розвиток, частини.....	40
12. Скронева кістка. Канали та каналці скроневої кістки. Барабанна порожнина, її стінки. Аномалії розвитку скроневої кістки.....	42
13. Кістки лицьового черепа: верхні щелепи, носові кістки, виличні кістки, леміш, слъзозові кістки, нижня носова раковина, нижня щелепа, піднебінна кістка, під'язикова кістка. Будова, аномалії розвитку.....	45
14. Зовнішня та внутрішня поверхні основи черепа. Череп в цілому.....	50
15. Очна ямка, її стінки. Кісткова основа порожнини носа. Кісткове піднебіння. Аномалії розвитку.....	53
16. Скронева, підскронева, крило-піднебінна ямки черепа, їх сполучення, клінічне значення.....	56
17. Загальна синдесмологія. Види з'єднань. Класифікація суглобів. З'єднання між хребцями. Хребтовий стовп в цілому. Вигини хребтового стовпа. Патологія і аномалії розвитку. Вікові особливості.....	58
18. З'єднання хребтового стовпа з черепом. Атланта-потиличний, атланта-осьовий суглоби, будова, біомеханіка рухів.....	64
19. З'єднання кісток голови. Скронево-нижньощелепний суглоб, будова, біомеханіка рухів.....	67
20. З'єднання хребтового стовпа з ребрами. З'єднання ребер з грудиною. Грудна клітка в цілому. Патологія і аномалії розвитку грудної клітки. З'єднання кісток поясу верхньої кінцівки.....	71
21. Плечовий та ліктьовий суглоби. Будова, біомеханіка рухів. З'єднання кісток передпліччя та кисті.....	75
22. З'єднання кісток поясу нижньої кінцівки. Таз в цілому. Розміри тазу. Вікові та статеві особливості. Кульшовий суглоб. Будова, біомеханіка рухів.....	80
23. Колінний суглоб, будова, біомеханіка рухів. З'єднання кісток гомілки та стопи. Суглоби стопи, стопа в цілому. Рентгенанатомія кісток та з'єднань.....	84
24. Загальна міологія. Розвиток, будова, робота, класифікація м'язів. М'язи та фасції спини. Топографія.....	88
25. М'язи та фасції грудної клітки. Діафрагма.....	96
26. М'язи та фасції живота. Піхва прямого м'яза живота. Паховий канал. Біла лінія живота. Топографія передньої стінки черевної порожнини.....	101
27. М'язи та фасції шиї. Топографія шиї: трикутники шиї, їх границі, клінічне значення.....	106

28.	М'язи та фасції голови: жувальні та м'язи. Міжфасціальні простори голови.....	111
29.	М'язи та фасції плечового поясу. Пахвова порожнина. М'язи та фасції плеча. Топографія плеча.....	117
30.	М'язи та фасції передпліччя та кисті. Синовіальні піхви сухожилків. Топографія верхньої кінцівки.....	122
31.	М'язи та фасції таза. Топографія. М'язи і фасції стегна. Стегновий канал. М'язова та судинна затоки. Топографія стегна.....	129
32.	М'язи гомілки та стопи. Топографія.....	135
	Список рекомендованої літератури.....	142

ПЕРЕДМОВА

Навчальна дисципліна «Анатомія людини» є однією з фундаментальних дисциплін в медичній освіті. Навчальний наочний посібник з дисципліни «Анатомія людини» з розділу «Опорно-руховий апарат» призначений для поліпшення і більш доступного засвоєння знань студентами закладів вищої медичної освіти України зі спеціальності - 222 «Медицина».

Велика кількість завдань за темами дозволяє викладачу складати індивідуальні різнорівневі завдання, а студентам допомагає при підготовці до практичних занять, модульних контролів та екзаменів. Використання посібника у навчальному процесі дає змогу активізувати процес діяльності студентів, організувати їхню самостійну роботу та здійснювати систему повторень навчального матеріалу з теми, розділу чи всього курсу.

В навчальному виданні викладено 32 теми, передбачених робочими навчальними планами, типовою і робочою навчальними програмами з дисципліни «Анатомія людини», також відповідно кожному практичному заняттю підібрані ситуаційні задачі та завдання з бази даних ліцензійного іспиту «Крок-1. Лікувальна справа». У кожній з тем подані завдання, які студенти повинні виконати під час практичного заняття. Заповнення студентами посібника дозволяє викладачу проаналізувати і проконтролювати ступінь їх підготовки до заняття, а також систематизувати знання студентів з даної теми.

Метою навчального наочного посібника є мотивація студентів до засвоєння навчальної дисципліни «Анатомія людини». Завданнями є: систематизація та закріплення отриманих теоретичних знань і умінь; поглиблення і розширення теоретичних знань; формування умінь використовувати довідкову та спеціальну літературу; розвиток пізнавальних здібностей та активності студентів, творчої ініціативи, відповідальності і організованості; формування самостійності мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації; розвиток дослідницьких здібностей.

Позааудиторна самостійна робота сприяє встановленню міцного взаємозв'язку теорії і практики, а також ефективному засвоєнню загальних і професійних компетенцій, розвиває комунікативні навички та вміння студентів. В процесі самостійної роботи студенти набувають навичок самоорганізації, самоконтролю, самоврядування і стають активними самостійними суб'єктами навчальної діяльності.

Автори сподіваються побачити своїми користувачами студентів медичних факультетів закладів вищої медичної освіти, аспірантів, викладачів та будуть вдячні за критичні зауваження та побажання, спрямовані на покращення навчального наочного посібника і врахують їх при наступних виданнях.

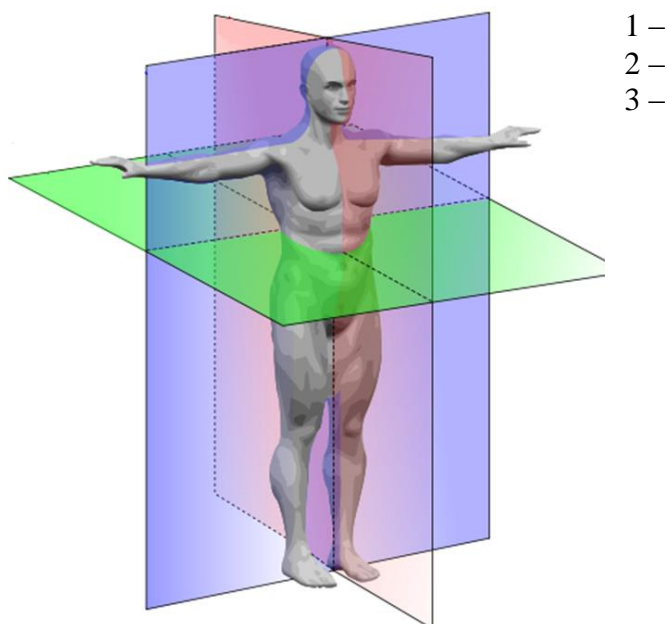
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1
«АНАТОМІЧНА НОМЕНКЛАТУРА. ЗАГАЛЬНІ АНАТОМІЧНІ ТЕРМІНИ. ОСІ
І ПЛОЩИНИ ТІЛА ЛЮДИНИ».

Завдання №1

1. Дайте визначення. Анатомія – це
2. Назвіть основні методи вивчення анатомії:
3. Що таке анатомічна номенклатура? Коли вона була заснована?

Завдання №2.

1. Назвіть вісі і площини, які умовно проводяться через тіло людини:
  - Площини:
    - 1.
    - 2.
    - 3.
  - Вісі:
    - 1.
    - 2.
    - 3.
2. Зробіть підписи площин, зображених на малюнку 1, латинською мовою:

Мал. 1. Схеми площин в тілі людини.

Завдання №3. Заповніть таблицю анатомічних термінів латинською (грецькою) мовою.

№ з/п	Назва терміну українською мовою	Назва терміну латинською (грецькою) мовою
1	Людина	
2	Серединний	
3	Присередній	
4	Бічний	
5	Передній	
6	Задній	
7	Живіт	
8	Спина	
9	Верхній	
10	Нижній	
11	Череп	
12	Хвіст	
13	Проксимальний	
14	Дистальний	
15	Стріла	
16	Лоб	

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 1.

1. Яка площина поділяє тіло на праву та ліву половини?

- A. Сагітальна
- B. Горизонтальна
- C. Фронтальна
- D. Всі перераховані
- E. Немає правильної відповіді.

2. Яка площина поділяє тіло на верхню та нижню частини?

- A. Горизонтальна
- B. Сагітальна
- C. Фронтальна
- D. Всі перераховані
- E. -

3. Яка площина поділяє тіло на вентральну та дорзальну частини?

- A. Фронтальна
- B. Сагітальна
- C. Горизонтальна
- D. Всі перераховані
- E. -

4. Як називаються рухи навколо фронтальної осі?

- A. Згинання-розгинання
- B. Відведення-приведення
- C. Обертання
- D. Кругове обертання
- E. -

5. Як називається рух навколо сагітальної осі?

- A. Згинання-розгинання
- B. Відведення-приведення
- C. Обертання
- D. Кругове обертання
- E. -

6. Як називається рух навколо вертикальної осі?

- A. Згинання-розгинання
- B. Відведення-приведення
- C. Обертання
- D. Кругове обертання
- E. -

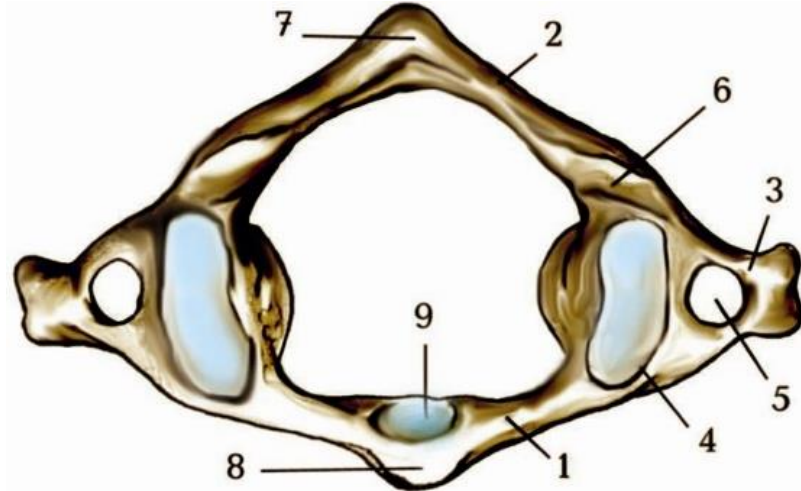
7. Як називається складний рух в суглобах, при якому поєднується декілька елементарних рухів навколо двох або трьох осей?

- A. Згинання-розгинання
- B. Відведення-приведення
- C. Обертання
- D. Кругове обертання
- E. Всі відповіді вірні

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2
«ЗАГАЛЬНІ ОЗНАКИ ХРЕБЦІВ. ШИЙНІ, ГРУДНІ, ПОПЕРЕКОВІ ХРЕБЦІ».

Завдання №1.

Вкажіть відмічені анатомічні утворення першого (C_I) шийного хребця. Зробіть підписи до малюнку 2 латинською мовою.

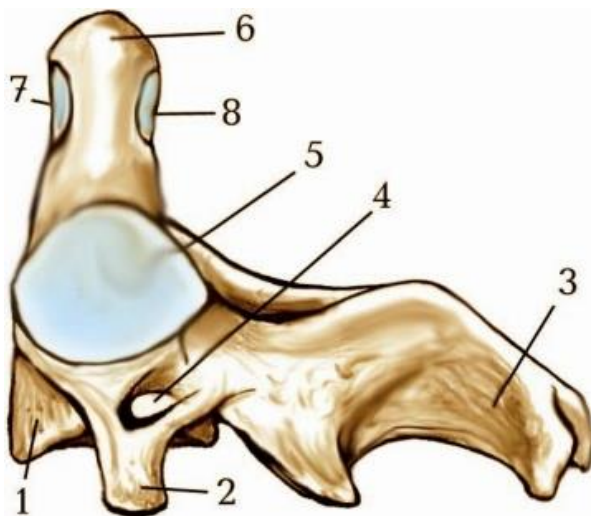

Мал. 2. Перший (C_I) шийний хребець (атлант).

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Завдання №2.

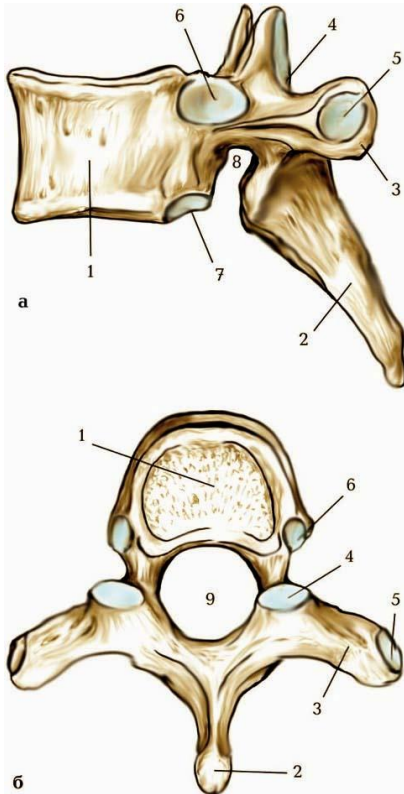
Вкажіть відмічені анатомічні утворення другого (C_{II}) шийного хребця. Зробіть підписи до малюнку 3 латинською мовою.

Мал. 3. Другий (C_{II}) шийний хребець.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –

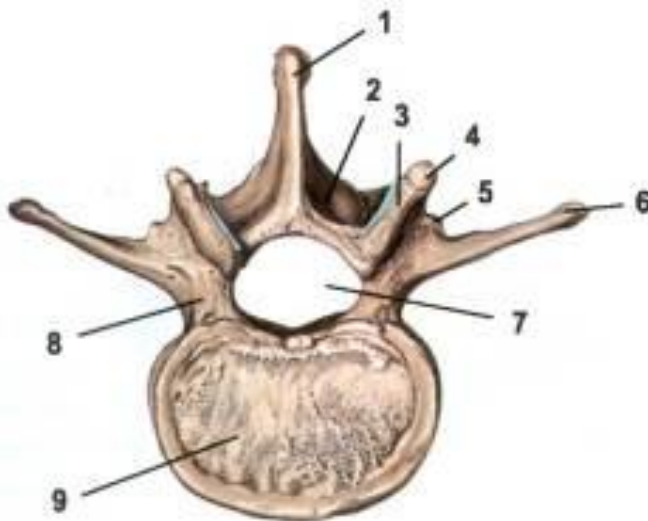
Завдання №3. Вкажіть відмічені анатомічні утворення типового грудного хребця. Зробіть підписи до малюнку 4 латинською мовою.

Мал.4. Хребець грудного відділу хребтового стовпа.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Завдання №4. Напишіть, які утворення мають тільки поперекові хребці? Зробіть підписи до малюнку 5 латинською мовою.

Мал. 5. Поперековий хребець.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 2.

1. У хворого перелом відділу хребта, який включає 12 хребців. Вкажіть відділ:
- A. Шийний
  - B. Грудний
  - C. Поперековий
  - D. Крижовий

Е. Куприковий

2. Внаслідок травми у хворого пошкоджені хребці, які мають суглобові відростки, розміщені у сагітальній площині. Які хребці травмовані?

- А. Шийні
- В. Поперекові
- С. Куприкові
- Д. Грудні
- Е. Крижові

3. На рентенограмі у хворого виявлено перелом хребця, який має «зуб». Визначте цей хребець:

- А. С VII
- В. С I
- С. С II
- Д. С III
- Е. С V

4. Хворий після аварії отримав травму хребця, який не має тіла. Визначте локалізацію пошкодження:

- А. С I
- В. С II
- С. С III
- Д. С IV
- Е. С VI

5. У травмованого кровотеча з рани в ділянці голови. В якому місці слід притиснути сонну артерію для тимчасової зупинки кровотечі?

- А. До хребта у верхній частині шиї.
- В. До переднього горбка на поперечному відростку 6-го шийного хребця.
- С. До переднього горбка на поперечному відростку 4-го шийного хребця.
- Д. До переднього горбка на поперечному відростку 5-го шийного хребця.
- Е. До переднього горбка на поперечному відростку 7-го шийного хребця.

6. У хворого внаслідок травми шийного відділу хребтового стовпа виявлені переломи поперечних відростків 4 та 5 шийних хребців. Яке ускладнення може виникнути у хворого?

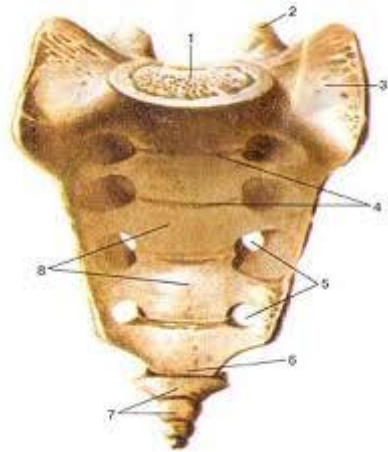
- А. Кровотеча з хребтової артерії
- В. Кровотеча з сонної артерії
- С. Пошкодження трахеї
- Д. Розрив спинного мозку
- Е. Немає правильної відповіді

7. У пораненого кровотеча із гілок сонної артерії. Для тимчасового припинення кровотечі, сонну артерію треба притиснути до горбика поперечного відростка шийного хребця. Якого саме хребця?

- А. II
- В. V
- С. IV
- Д. III
- Е. VI

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3
«КРИЖОВА КІСТКА. КУПРИК. ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ ХРЕБТОВОГО СТОВПА.
АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ».

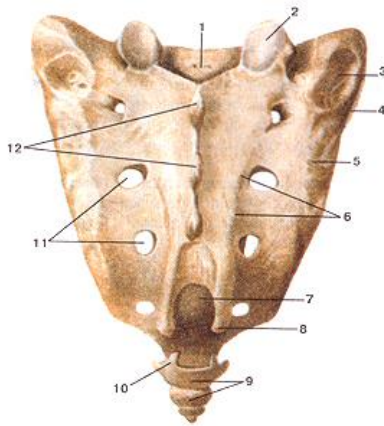
Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори тазової поверхні крижової кістки. Зробіть підписи до малюнку 6 латинською мовою.

Мал.6. Крижова кістка (Тазова поверхня)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –

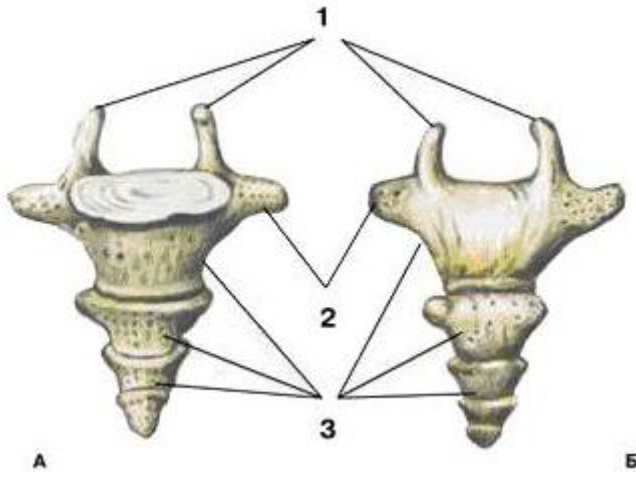
Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори дорсальної поверхні крижової кістки. Зробіть підписи до малюнку 7 латинською мовою.

Мал.7. Крижова кістка (Дорсальна поверхня)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –

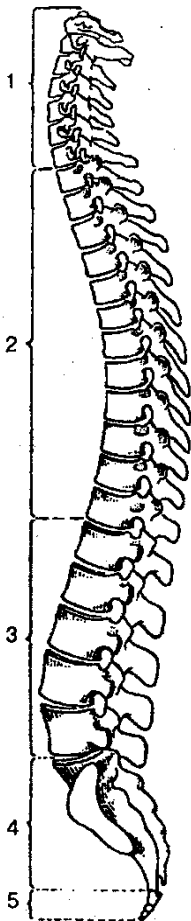
Завдання №3. Вкажіть відмічені анатомічні утвори куприка. Зробіть підписи до малюнку 8 латинською мовою.

Мал.8. Куприк

- 1 –
- 2 –
- 3 –

Завдання №4. Назвіть особливості будови хребтового стовпа. Зробіть підписи до малюнку 9 латинською мовою.

Мал 9. Хребтовий стовп

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –

**Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до
практичного заняття 3.**

1. При огляді дитини 10-ти років педіатр виявив у грудному відділі вигин хребетного стовпа вліво. Який діагноз можна виставити пацієнтові?
  - A. Шийний кіфоз
  - B. Правосторонній поперековий сколіоз
  - C. Грудний лордоз
  - D. Лівосторонній грудний сколіоз
  - E. Поперековий лордоз

2. Обстеження дитини 12-ти місяців. Дитина розвинена нормально, рухи активні, тримає голову, може стояти. Які вигини хребетного стовпа сформувалися?
  - A. Грудний і крижовий
  - B. Шийний і поперековий
  - C. Грудний і поперековий
  - D. Шийний, грудний і крижовий.
  - E. Шийний, грудний, поперековий, крижовий

3. Жінка 25-ти років звернулася у поліклініку зі скаргами на болі в нижньому відділі хребта, яка з'явилася після падіння. При пальпації виявлено щільне рухливе утворення в нижньому відділі хребта, синець, припухлість. Перелом якої кістки визначив лікар?
  - A. Куприк
  - B. Крижі
  - C. Тазова кістка
  - D. Сідничі горби
  - E. Нижня гілка сідничої кістки

4. При медичному обстеженні у військоматі у призовника виявлено доліхоморфний тип конституції. Яка форма грудної клітки характерна для такого типу конституції?
  - A. Плоска
  - B. Воронкоподібна
  - C. Бочкоподібна
  - D. Конічна

5. У хворого 25-ти років скарги на болі в поперековій ділянці. При рентгенологічному дослідженні виявлено незрощення дуг III-IV поперекових хребців. Яку назву має ця вада розвитку.
  - A. Kyphosis
  - B. Spina bifida
  - C. Palatum fissum
  - D. Lordosis
  - E. Scoliosis

6. При огляді дитини 10-ти років педіатр виявив у грудному відділі вигин хребетного стовпа вліво. Який діагноз можна виставити пацієнтові?
  - A. Шийний кіфоз
  - B. Правосторонній поперековий сколіоз
  - C. Грудний лордоз
  - D. Лівосторонній грудний сколіоз
  - E. Поперековий лордоз

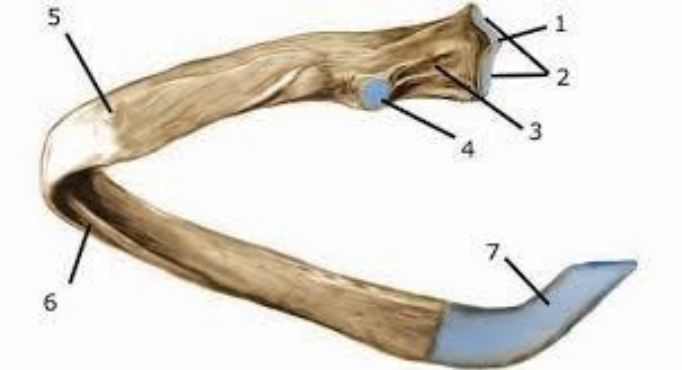
7. У хворі дитини 10-ти років визначається спинномозкова грижа в ділянці XII грудного хребця. Незрощення (щілина) якої анатомічної структури призвело до випинання спинного мозку?

- A. Дуги хребця
- B. Тіла хребця
- C. Міжхребцевого диска
- D. Суглобових відростків
- E. Остистого відростка

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4
«РЕБРА. ГРУДИНА. КЛЮЧИЦЯ. ЛОПАТКА. БУДОВА, АНОМАЛІЇ
РОЗВИТКУ».

Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори ребра. Зробіть підписи до малюнку 10 латинською мовою.

Мал. 10. Ребро

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –

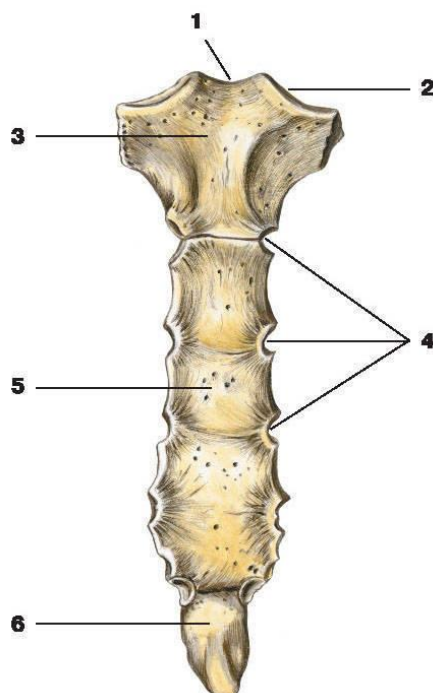
Завдання №2. Які особливості будови першого ребра. Зробіть підписи до малюнку 11 латинською мовою.

Мал. 11. Перше ребро

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –

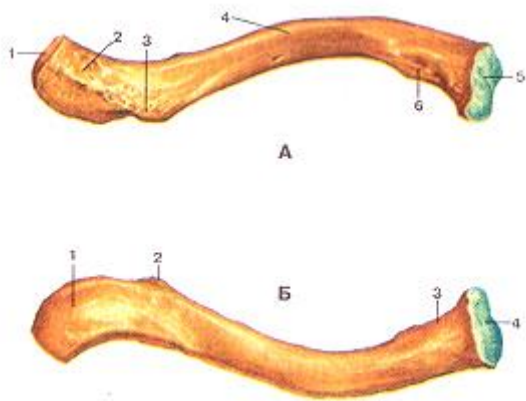
Завдання №3. Вкажіть відмічені анатомічні утвори грудини. Зробіть підписи до малюнку 12 латинською мовою.

Мал.12. Грудина

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –

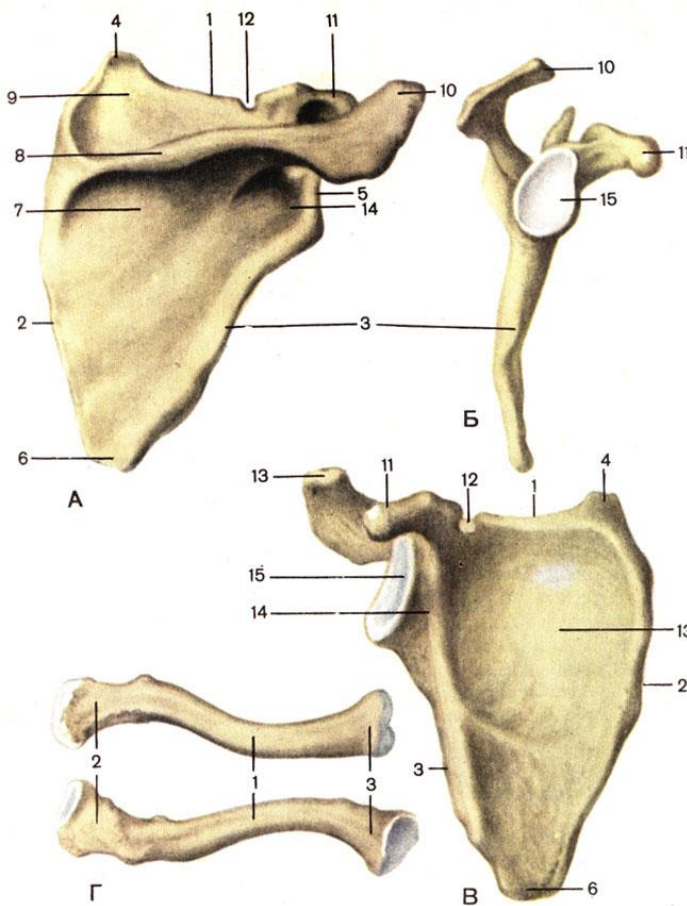
Завдання №4. Вкажіть відмічені анатомічні утвори ключиці. Зробіть підписи до малюнку 13 латинською мовою.

Мал.13. Ключиця

A	Б
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –
4 –	4 –
5 –	
6 –	

Завдання №5. Вкажіть відмічені анатомічні утвори лопатки. Зробіть підписи до малюнку 14 латинською мовою.

Мал.14. Лопатка (А,Б,В)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –

Завдання №6.

1. Чому груднину називають «паспортом людини»?

2. Чим відрізняється ключиця від інших кісток?

3. Як відрізнити ліву лопатку від правої?

4. Які ви знаєте аномалії розвитку ребер, грудини, ключиці, лопатки?

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 4.

1. При рентгенологічному обстеженні у дитини 7 років виявлено шийне ребро. Це:

- A. Норма
- B. Патологія
- C. Вада розвитку
- D. Варіант розвитку
- E. Посттравматичне утворення

2. Хворому потрібно провести діагностичну пункцію плевральної порожнини. В якому місці потрібно ввести пункцію голкою, щоб уникнути пошкодження міжребрових судин та нерва?

- A. Посередині міжребрового проміжку
- B. По нижньому краю ребра
- C. По верхньому краю ребра
- D. Через товщу ребра
- E. По нижньому краю 10 або 11 ребер

3. У хворого внаслідок травми перелом processus coracoideus. Яка кістка пошкоджена?

- A. I ребро
- B. Ключиця
- C. Лопатка
- D. II ребро
- E. I шийний хребець

4. Хворий при ДТП отримали травму в області ручки грудини. При пальпації відзначається хворобливість, припухлість. Ушкодження яких ребер з перерахованих можливо?

- A. II-III-IV ребра
- B. II-III ребра

- C. I-II ребра
- D. I-II-III ребра
- E. IV ребра

5. Внаслідок травми хворий отримав перелом ребра, який супроводжується кровотечею з підключичної артерії. Яке ребро пошкоджено?

- A. I
- B. II
- C. III
- D. IV
- E. V

6. Хворий отримав травму спини та перелом лопатки у латеральної частині *spina scapulae*. Яке утворення лопатки пошкоджене найвірогідніше?

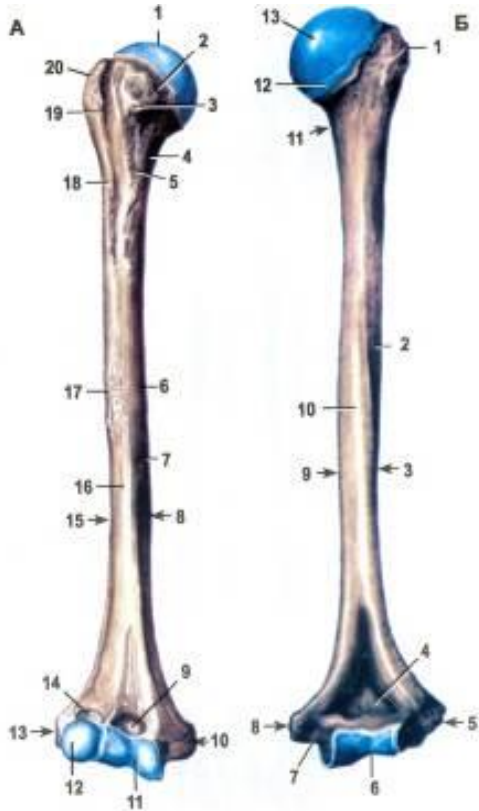
- A. *Angulus superior*
- B. *Angulus inferior*
- C. *Acromion*
- D. *Processus coracoideus*
- E. *Tuberculum infraglenoidale*

7. Пацієнт поступив до лікарні з травмою хребтового стовпа на рівня хребців, які мають по одній повній ямці для з'єднання з відповідними ребрами. Також у них відсутні реберні ямки на поперечних відростках. Які це хребці?

- A. Th 1-2
- B. Th 4-5
- C. Th 9-10
- D. Th 11-12
- E. L 1-2

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5
«ПЛЕЧОВА КІСТКА. КІСТКИ ПЕРЕДПІЛЧЧЯ. БУДОВА, АНОМАЛІЇ
РОЗВИТКУ»

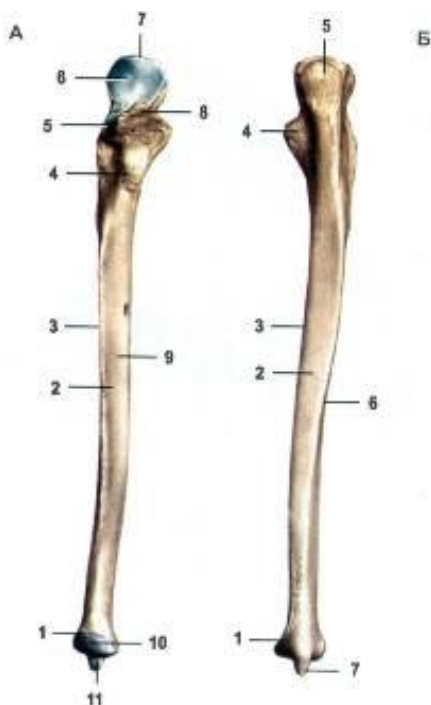
Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори плечової кістки. Зробіть підписи до малюнку 15 латинською мовою.

Мал 15. Плечова кістка.

А	Б
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –
4 –	4 –
5 –	5 –
6 –	6 –
7 –	7 –
8 –	8 –
9 –	9 –
10 –	10 –
11 –	11 –
12 –	12 –
13 –	13 –
14 –	
15 –	
16 –	
17 –	
18 –	
19 –	
20 –	

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори ліктьової кістки. Зробіть підписи до малюнку 16 латинською мовою.

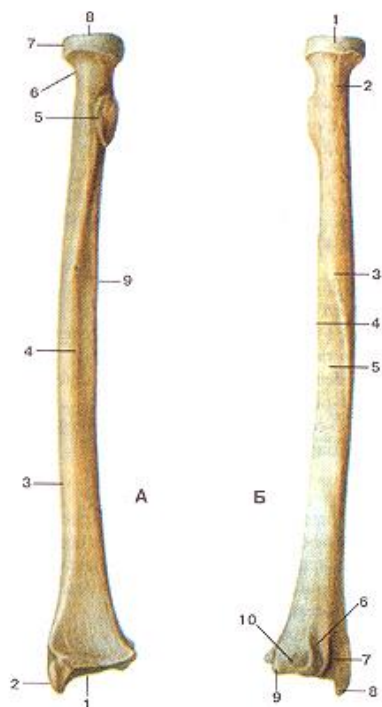

Мал16. Ліктьова кістка.

А	Б
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –
4 –	4 –
5 –	5 –
6 –	6 –
7 –	7 –
8 –	
9 –	
10 –	
11 –	

Завдання №3. Вкажіть відмічені анатомічні утвори променевої кістки. Зробіть підписи до малюнку 17 латинською мовою.

Мал.17. Променева кістка.

A.	Б.
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –
4 –	4 –
5 –	5 –
6 –	6 –
7 –	7 –
8 –	8 –
	9 –
	10 –

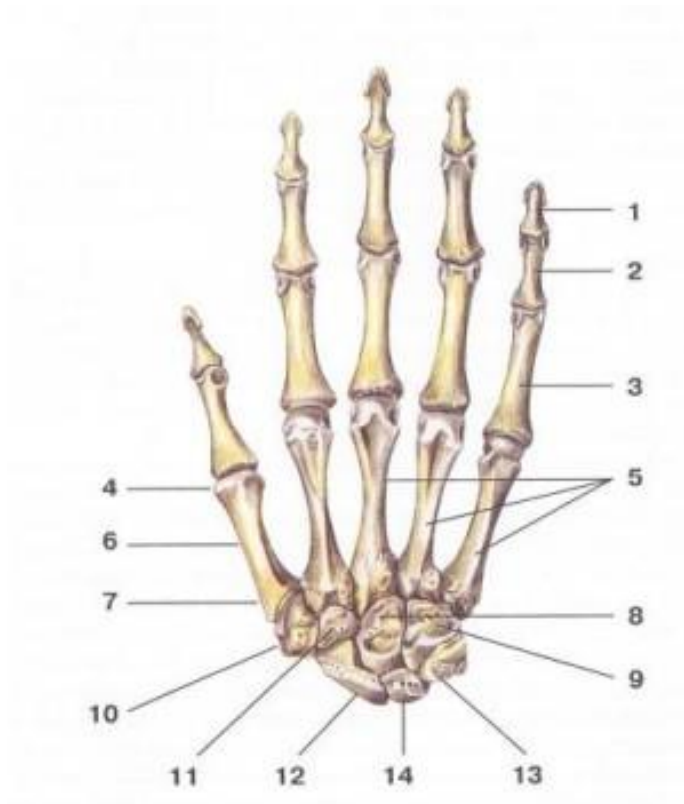
Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 5.

- Хворий не може повернути в середину і на зовні верхню кінцівку в плечовому суглобі. Навколо якої вісі він не може виконувати рухи?
  - Повздовжньої
  - Сагітальної
  - Фронтальної
  - Вертикальної
  - Горизонтальної
- Після падіння у людини похилого віку з зовнішнього боку в дистальному кінці передпліччя з'явилися опухлість, біль. Як встановити діагноз? Яка з кісток передпліччя переломила?
  - Плечова
  - Променева
  - Ліктьова
  - Тригранна
  - Горохоподібна
- Рентгенологічно у пацієнта діагностовано перелом плечової кістки в ділянці міжгорбкової борозни. Сухожилок якого м'яза може бути травмований уламками кістки в першу чергу?
  - Великого грудного м'яза
  - Дельтовидного м'яза
  - Великого круглого м'яза
  - Найширшого м'яза спини
  - Двоголового м'яза плеча

4. У хворого похилого віку вже 4 рази був перелом кісток верхньої кінцівки. З підвищенням вмісту якої речовини пов'язано підвищення крихкості кісток у такому віці?
- A. Сполучної речовини
  - B. Органічних речовин
  - C. Води
  - D. Міжклітинної рідини
  - E. Неорганічних речовин
5. Чоловік 45-ти років отримав травму в ділянці задньої поверхні плечової кістки, при цьому порушено згинання верхньої кінцівки. Яке з кісткових утворень в цьому випадку пошкоджено?
- A. Борозна двоголового м'яза
  - B. Борозна серединного нерва
  - C. Борозна плечового нерва
  - D. Борозна ліктьового нерва
  - E. Борозна променевого нерва
6. Хворого доставлено в клініку з переломом плечової кістки. В якому місці, швидше за все, сталося пошкодження?
- A. У ділянці латерального надвиростка
  - B. У ділянці тіла
  - C. У ділянці анатомічної шийки
  - D. У ділянці хірургічної шийки
  - E. У ділянці голівки плеча
7. Молодий хлопець упав на праву руку. Через день він звернувся до травматолога зі скаргами на сильний біль в ліктьовому суглобі. При обстеженні: набряклість, хворобливість в ділянці задньої частки ліктьового суглоба. Який відросток і якої кістки травмовано?
- A. Променевий відросток променевої кістки
  - B. Шилоподібний відросток ліктьової кістки
  - C. Вінцевий відросток ліктьової кістки
  - D. Променевий відросток променевої кістки
  - E. Ліктьовий відросток ліктьової кістки

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6
«КІСТКИ КИСТІ. БУДОВА, АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ»

Завдання №1. Вкажіть відмічені кістки кисті. Зробіть підписи до малюнку 18 латинською мовою.

Мал.18. Кисть.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –

Завдання №2. Які особливості будови кісток кисті дитячого віку?

Завдання №3. Які ви знаєте аномалії розвитку кисті?

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 6.

1. Хворий не може зігнути кисть. Навколо якої вісі він не може виконувати рух?
  - A. Сагітальної
  - B. Фронтальної
  - C. Горизонтальної
  - D. Повздожнної
  - E. Вертикальної
2. Після травми у хворого спостерігається хворобливість, набряк і гематома медіальної частини зап'ястка. Яка з кісток зап'ястка найімовірніше піддалася травмі?
  - A. Кубоподібна
  - B. Горохоподібна
  - C. Голівчата
  - D. Трапецієподібна
  - E. Човноподібна
3. У хворого внаслідок аварії перелом п'ясткової кістки, яка стоїть четвертою в дистальному ряді зап'ястка. Яка це кістка?
  - A. Os scaphoideum
  - B. Os lunatum
  - C. Os caritatum
  - D. Os trapezoideum
  - E. Os hamatum
4. У хворого внаслідок аварії перелом третьої п'ясткової кістки, яка це кістка?
  - A. Os metacarpale secundum
  - B. Os metacarpale tertium
  - C. Os metacarpale primum
  - D. Os metacarpale quartum
  - E. Os metacarpale quintum
5. У хворого внаслідок аварії перелом п'ятої п'ясткової кістки, яка це кістка?
  - A. Os metacarpale secundum
  - B. Os metacarpale tertium
  - C. Os metacarpale primum
  - D. Os metacarpale quartum
  - E. Os metacarpale quintum
6. У хворого внаслідок аварії перелом п'ясткової кістки, яка має відросток. Яка це кістка?
  - A. I
  - B. II
  - C. III
  - D. IV
  - E. V

7. У хворого внаслідок аварії перелом п'ясткової кістки, яка має сідлоподібну поверхню. Яка це кістка?

A. I

B. II

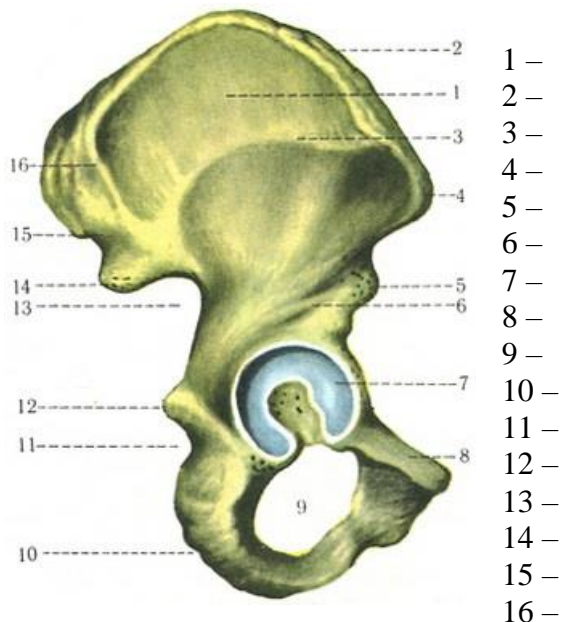
C. III

D. IV

E. V

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7
«ТАЗОВА ТА СТЕГНОВА КІСТКИ. ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ, АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ»

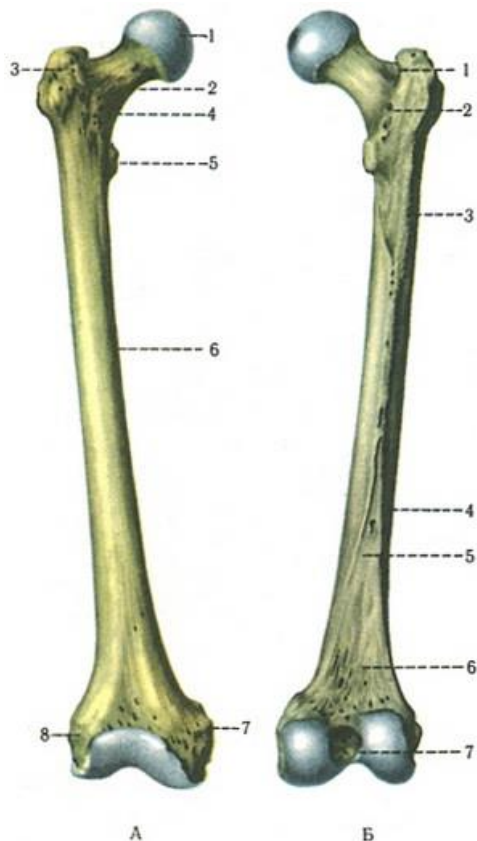
Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори тазової кістки. Зробіть підписи до малюнку 19 латинською мовою.

Мал.19. Тазова кістка.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –
- 16 –

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори стегнової кістки. Зробіть підписи до малюнку 20 латинською мовою.

Мал.20. Стегнова кістка.

А	Б
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –
4 –	4 –
5 –	5 –
6 –	6 –
7 –	7 –

Завдання №3. Які ви знаєте аномалії розвитку тазової та стегнової кістки?

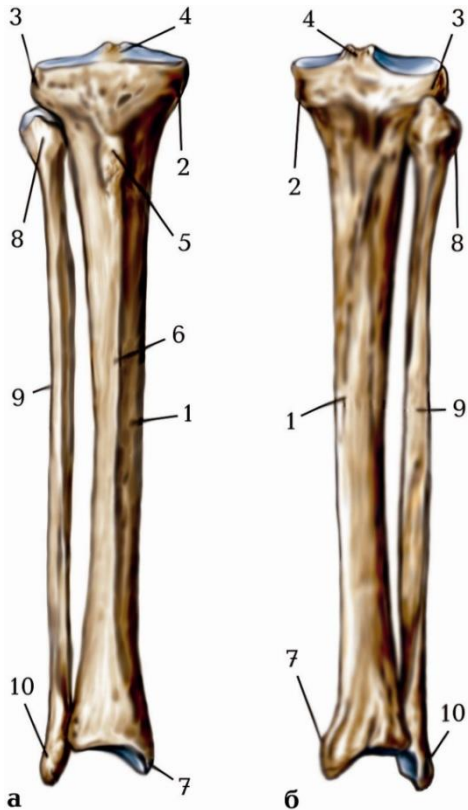
Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 7.

1. У чоловіка похилого віку внаслідок падіння стався перелом стегнової кістки. Вкажіть найпоширеніше місце перелому цієї кістки.
А Шийка
В. Верхня третина
С. Нижня третина
D. Виростки
Е. Середина кістки
2. В травматологічне відділення поступив, хлопчик 10 років із травмою правого стегна. На рентгенограмі не виявлено перелому стегнової кістки, але видно темні проміжки на її проксимальному і дистальному кінцях. Що це?
А. Апофіз
В. Епіфіз
С. Діафіз
D. Суглобовий хрящ
Е. Метафізарний хрящ
3. Жінка похилого віку, госпіталізована зі скаргами на різкий біль, набряк в ділянці правого кульшового суглобу, що з'явилася після падіння. При огляді: стегно приведене всередину, рухи в кульшовому суглобі порушені. Перелом, якої кістки або її частини визначив лікар?
А. Тіло стегнової кістки
В. Шийка стегнової кістки
С. Виростки стегнової кістки
D. Лобкова кістка
Е. Сіднича кістка
4. У хворого перелом кістки, на якій розташована затульна борозна. Яка це кістка?
А. Крижова
В. Клубова
С. Сіднича
D. Лобкова
Е. Куприк

5. У потерпілого перелом кістки, виявлено тріщина в ділянці клубової ямки. Яка кістка пошкоджена?
- A. Крижова
  - B. Куприк
  - C. Сіднича
  - D. Лобкова
  - E. Клубова
6. У чоловіка після автотранспортної катастрофи виявлено перелом клубової частини тазової кістки. Яке анатомічне утворення пошкоджено?
- A. Вушкоподібна поверхня
  - B. Сідничний горб
  - C. Затульна борозна
  - D. Гребінь лобкової кістки
  - E. Малий вертлюг.
7. У жінки після автотранспортної катастрофи виявлено перелом сідничної частини тазової кістки. Яке анатомічне утворення пошкоджено?
- A. Вушкоподібна поверхня
  - B. Сідничний горб
  - C. Затульна борозна
  - D. Гребінь лобкової кістки
  - E. –

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8
«КІСТКИ ГОМІЛКИ ТА СТОПИ. БУДОВА, АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ»

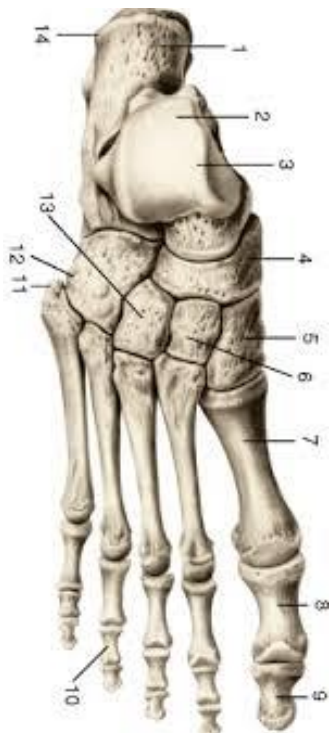
Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори великогомілкової та малоюмілкової кістки. Зробіть підписи до малюнку 21 латинською мовою.

Мал.21. Великоюмілкова та малоюмілкова кістки.

A.	Б.
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –
4 –	4 –
5 –	7 –
6 –	8 –
7 –	9 –
8 –	10 –
9 –	
10 –	

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори стопи. Зробіть підписи до малюнку 22 латинською мовою.

Мал.22 Стопа

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –

Завдання №3. Які ви знаєте аномалії розвитку кісток гомілки та стопи?

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 8.

1. У потерпілого травма в результаті прямого удару по внутрішній поверхні середньої третини гомілки. Перелом, якого анатомічного утворення найбільш вірогідний?
  - A. Діафіз великогомілкової кістки
  - B. Дистальний епіфіз малогомілкової кістки
  - C. Дистальний епіфіз великогомілкової кістки
  - D. Проксимальний епіфіз великогомілкової кістки
  - E. Проксимальний епіфіз малогомілкової кістки
2. Після зіштовхнення двох автомобілів у одного з водіїв відзначається деформація у середній третині лівої гомілки, сильний біль, особливо при спробі рухати лівою гомілкою. З рани виступають кінці кістки тригранного січення, посилюється крововтрата. Яка кістка може бути пошкоджена?
  - A. Великомілкова кістка
  - B. Маломілкова кістка
  - C. Стегнова кістка
  - D. Наколінок
  - E. Надп'яtkова кістка
3. У потерпілого виявлено перелом в області внутрішньої поверхні лівого надп'яtkово-гомілкового суглоба. Де вірогідніше всього перелом?
  - A. Медиальна кісточка
  - B. Нижня третина малогомілкової кістки
  - C. Надп'яtkова
  - D. Латеральна кісточка
  - E. П'яtkова кістка
4. У травмованого глибоке поперечне поранення нижньої третини задньої поверхні гомілки. Тил стопи підняй вгору. Який сухожилок пошкоджено?
  - A. П'яtkовий
  - B. Довгий згинач пальців
  - C. Довгий сухожилок малогомілкового м'яза
  - D. Довгого розгинача пальців
  - E. Заднього великогомілкового м'яза

5. До травматологічного пункту звернувся до лікаря чоловік у якого повністю відсутні фаланги на стопі. Яка аномалія присутня у людини?

A. Полідактілія

B. Синдактілія

C. Амелія

D. Афалангія

E. Адактілія

6. До травматологічного пункту звернувся до лікаря чоловік у якого виявлено відсутність гомілки. Яка аномалія присутня у людини?

A. Сиреномелія

B. Синдактілія

C. Амелія

D. Проксимальна фокомелія

E. Дистальна фокомелія

7. До травматологічного пункту звернувся до лікаря чоловік у якого виявлено присутність лише одного пальця на стопі. Яка аномалія у людини?

A. Полідактілія

B. Синдактілія

C. Монодактілія

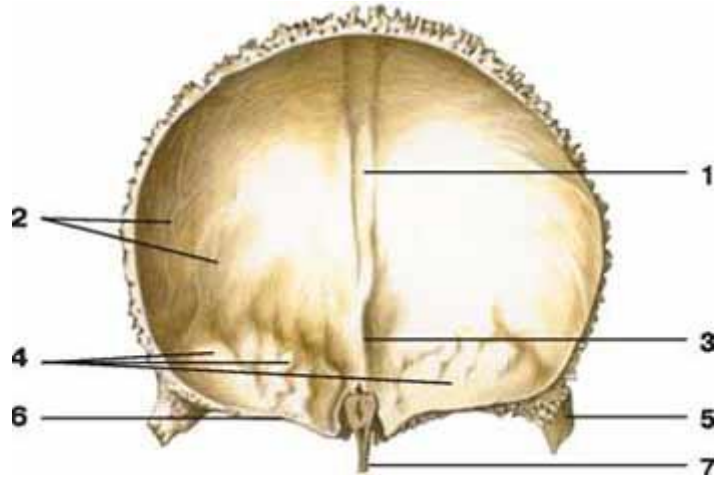
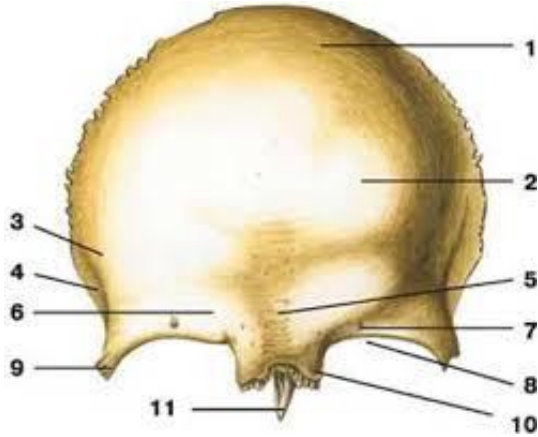
D. Афалангія

E. Адактілія

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9
«КІСТКИ ЧЕРЕПА: ЛОБНА, ТІМ'ЯНА, ПОТИЛИЧНА. ОСОБЛИВОСТІ
РОЗВИТКУ, БУДОВИ, АНОМАЛІЇ»

Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори лобової кістки. Зробіть підписи до малюнків 23, 24 латинською мовою.

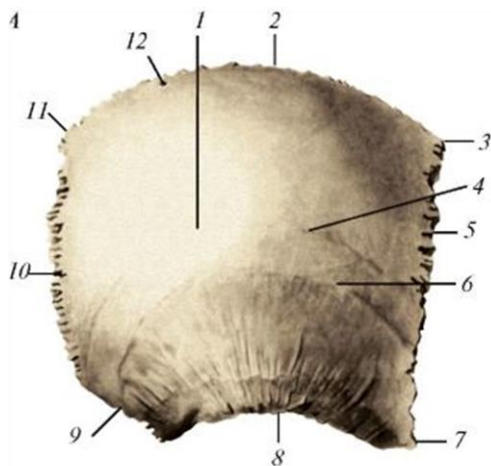
Мал.23. Лобова кістка (зовнішня поверхня)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –

Мал.24. Лобова кістка (внутрішня поверхня)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні тім'яної кістки. Зробіть підписи до малюнку 25 А, Б латинською мовою.

Мал.25 А. Тім'яна кістка (Зовнішня поверхня)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –

**Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до
практичного заняття 9.**

1. Хворий скаржиться на головний біль, утруднене дихання. Рентген підтвердив діагноз фронтит (запалення лобової пазухи). В якому носовому ході при огляді порожнини носа можуть спостерігатись гнійні виділення?
  - A. Над верхньою носовою раковиною
  - B. Верхньому
  - C. Нижньому
  - D. Загальному
  - E. Середньому

2. Хворий потрапив у клініку з травмою черепа. При рентгенологічному обстеженні виявлено перелом основи черепа в ділянці каналу під'язикового нерва. Яку кістку черепа пошкоджено?
  - A. Потиличну
  - B. Вискову
  - C. Тім'яну
  - D. Клиноподібну
  - E. Лобну

3. При травмі потиличної ділянки визначається тріщина в області поперечного синуса. Яка частина потиличної кістки пошкоджена?
  - A. Основна
  - B. Ліва бічна
  - C. Права бічна
  - D. Луска
  - E. Виросток

4. Хворий госпіталізований з небезпекою поширення запального процесу з потиличної ділянки в порожнину черепа. Крізь яке анатомічне утворення можливе це поширення?
  - A. Виростковий канал
  - B. Тім'яний отвір
  - C. Круглий отвір
  - D. Остистий отвір
  - E. Овальний отвір

5. При обстеженні у пацієнта було виявлено аномальний розвиток однієї з кісток черепа. При цьому були відзначені наступні симптоми: виділялася тім'яна кістка трикутної форми, мале місце злиття потиличної кістки з 1 шийним хребцем. Навколо кістки спостерігались додаткові кістки черепа – кістки швів. Аномалія розвитку якої кістки, вірогідніше, має місце?
  - A. Os temporale.
  - B. Os parietale.
  - C. Os occipitale.
  - D. Os frontale.
  - E. Os sphenoidale.

6. Після звільнення з під завалу у постраждалого відзначається затемнення свідомості, багато підшкірних крововиливів на голові та шиї, дрібні рани на обличчі. У задньо-верхніх відділах голови скальпована рана та різка деформація контурів голови. Які кістки можуть бути пошкоджені?

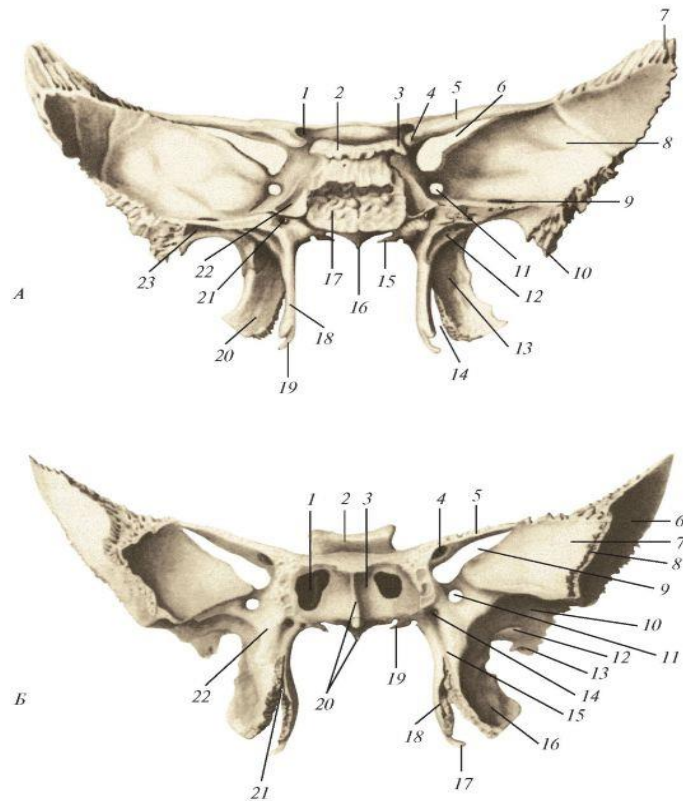
- A. Вилична кістка та слізна кістка
- B. Клиновидна кістка та нижня щелепа
- C. Лобна та носові кістки
- D. Сконева кістка та верхня щелепа
- E. Тім'яна та потилична кістка

7. У потерпілого є травма м'яких тканин та тім'яних кісток в області стрілоподібного шва, яка супроводжується сильною кровотечею? Яке з утворень вірогідно ушкоджено?

- A. Sinus rectus.
- B. Sinus petrosus superior.
- C. Sinus sagittalis superior.
- D. Sinus sagittalis inferior.
- E. Sinus transversus.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10
«КЛИНОПОДІБНА ТА РЕШІТЧАСТА КІСТКИ ЧЕРЕПА»

Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори клиноподібної кістки. Зробіть підписи до малюнків 28 латинською мовою.

Мал.28. Клиноподібна кістка.

А

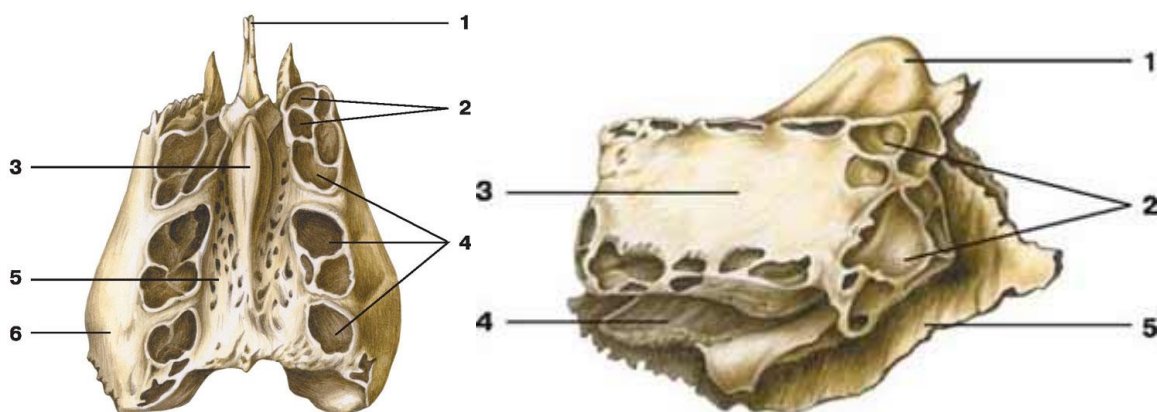
- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –
- 16 –
- 17 –
- 18 –
- 19 –
- 20 –
- 21 –
- 22 –
- 23 –

Б

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –
- 16 –
- 17 –
- 18 –
- 19 –
- 20 –
- 21 –
- 22 –

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори решітчастої кістки. Зробіть підписи до малюнку 29 латинською мовою.

Мал. 29. Решітчаста кістка.

1 –
2 –
3 –
4 –
5 –
6 –

1 –
2 –
3 –
4 –
5 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 10.

1. Хвора 45 років після падіння на лід потрапила в нейрохірургічне відділення. Після обстеження був встановлений діагноз «перелом основи черепа». На R-граммі лінія перелому пройшла через foramen rotundum, sulcus chiasmaticus. Яка кістка пошкоджена?

- A. Os occipitale
- B. Os parietale
- C. Os frontale
- D. Os sphenoidale
- E. Os ethmoidale

2. У клініку потрапив чоловік 36 років після автокатастрофи. На R-граммі видно перелом носової перетинки у верхньої треті. Яка кістка, вірогідніше, ушкоджена?

- A. Потилична кістка
- B. Сконева кістка
- C. Тім'яна кістка
- D. Верхня щелепа
- E. Решітчаста кістка

3. Внаслідок пухлини гіпофіза при рентгенографії виявлено руйнування і збільшення ямки турецького сідла. Яка кісткова порожнина при цьому вражена?

- A. Пазуха клиновидної кістки
- B. Сонний канал.
- C. Зоровий канал.

- D. Барабанна порожнина.
- E. Лицевий канал.

4. При рентгенологічному дослідженні кісток основи черепа виявлено збільшення порожнини турецького сідла витончення передніх нахилених відростків, руйнування різних ділянок турецького сідла. Пухлина якої ендокринної залози може спричинити таке руйнування кісток?

- A. Гіпофіз
- B. Вилочкова залоза
- C. Епіфіз
- D. Щитовидної залози
- E. Наднирники

5. У хворого гнійне запалення клиноподібної пазухи. В яку частину носової порожнини витікає гній?

- A. Meatus nasi superior
- B. Meatus nasi communis
- C. Meatus nasi medius
- D. Meatus nasi inferior
- E. –

6. У постраждалого черепно-мозкова травма. Рентгенологічне: перелом основи черепа. Лінія перелому проходить через остистий та круглий отвори. Яка кістка пошкоджена внаслідок травми?

- A. Сконева
- B. Клиноподібна
- C. Решітчаста
- D. Лобова
- E. Потилична

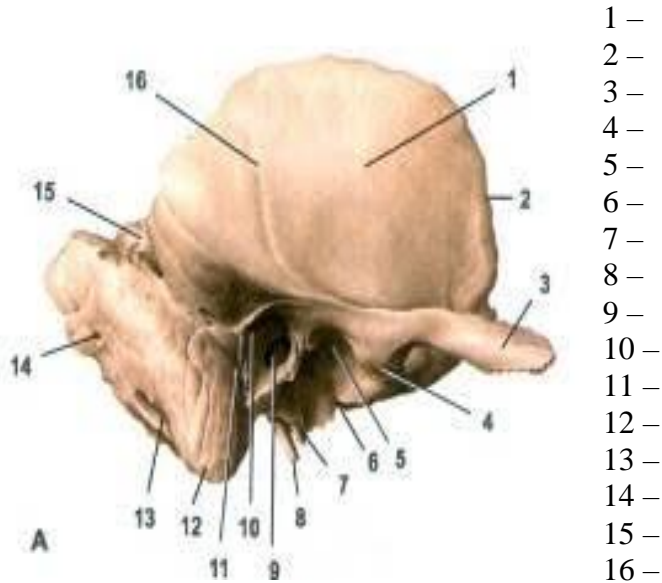
7. Людина 52-ти років потрапила в автомобільну катастрофу, виявлено перелом решітчастої кістки. Яка із цих анатомічних утворень пошкоджено?

- A. Півнячий гребінь
- B. Верхня носова раковина
- C. Блокова ямка
- D. Виросткова ямка
- E. Гіпофізіальна ямка

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №11
«СКРОНЕВА КІСТКА: ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ, РОЗВИТОК, ЧАСТИНИ»

Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори скроневої кістки. Зробіть підписи до малюнків 30 латинською мовою.

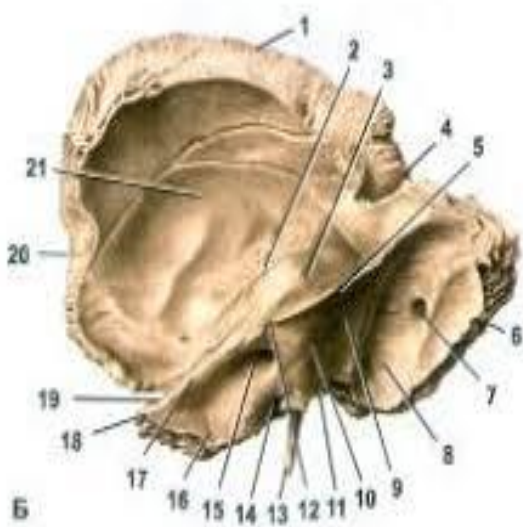
Мал.30. Скронева кістка (Зовнішня поверхня).

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –
- 16 –

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори скроневої кістки. Зробіть підписи до малюнку 31 латинською мовою.

Мал.31. Скронева кістка (Внутрішня поверхня).

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –
- 16 –
- 17 –
- 18 –
- 19 –
- 20 –
- 21 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 11.

1. Яке з анатомічних утворень не відноситься до барабанної частини скроневої кістки?
- A. Зовнішній слуховий отвір
  - B. Барабанно-соскоподібна щілина
  - C. Нижня орбітальна щілина

- D. Кам'янисто-лускова щілина
- E. Зовнішній слуховий хід.

2. Яке з анатомічних утворень не відноситься до лускової частини скроневої кістки?

- A. Суглобовий горбок
- B. Нижньощелепна ямка
- C. Виличний відросток
- D. Шилоподібний відросток
- E. Борозна середньої скроневої артерії.

3. Яке з анатомічних утворень не відноситься до кам'янистої частини скроневої кістки?

- A. Соскоподібний відросток
- B. Шилоподібний відросток
- C. Піраміда
- D. Внутрішній слуховий отвір.
- E. Всі відповіді вірні

4. Яке з анатомічних утворень не відноситься до кам'янистої частини скроневої кістки?

- A. Піраміда
- B. Трійчасте втиснення
- C. Зовнішній слуховий отвір
- D. Внутрішній слуховий отвір
- E. Зовнішній сонний отвір.

5. Яке з анатомічних утворень не відноситься до кам'янистої частини скроневої кістки?

- A. Яремна ямка
- B. Нижньощелепна ямка
- C. Дах барабанної порожнини;
- D. Піраміда
- E. Соскоподібний відросток.

6. Який відросток не належить до скроневої кістки?

- A. Соскоподібний
- B. Шилоподібний
- C. Виличний
- D. Суглобовий горбок
- E. Остистий відросток

7. Який отвір не належить до скроневої кістки?

- A. Внутрішній слуховий отвір
- B. Зовнішній слуховий отвір
- C. Зовнішній сонний отвір
- D. Круглий отвір
- E. Внутрішній сонний отвір.

Е. Верхню.

2. Дитина 5 років поступила в ЛОР-відділення клінічної лікарні з діагнозом: гнійне запалення середнього вуха. Захворювання розпочалось з запалення носоглотки. Через який канал скроневої кістки інфекція потрапила в барабанну порожнину?

- А. М'язово-трубний канал
- В. Барабанний каналець
- С. Сонний канал
- Д. Каналець барабанної струни
- Е. Сонно-барабанні каналці

3. Запалення барабанної порожнини (гнійний отит) у хворого ускладнилося запаленням комірок соскоподібного відростка. Через яку стінку барабанної порожнини можливе проникнення гною до комірок?

- А. Передню
- В. Задню
- С. Медіальну
- Д. Латеральну
- Е. Верхню

4. У дитини після перенесеного запалення носоглотки, виник біль в лівому вусі. При обстеженні встановлено запалення середнього вуха. Через яке анатомічне утворення інфекція проникла в середнє вухо?

- А. Напівканал м'яза, що напружує барабанну перетинку
- В. Сонний канал
- С. Барабанний канал
- Д. Лицевий канал
- Е. Напівканал слухової труби

5. У дитини 8 років із гнійним середнім отитом інфекція із барабанної порожнини поширилась на цибулину яремної вени. Таке ускладнення розвивається за умови витончення однієї із стінок барабанної порожнини. Аномалія якої стінки має місце?

- А. Нижньої
- В. Верхньої
- С. Медіальної
- Д. Латеральної
- Е. Передньої

6. У хворого виявлене руйнування стінки барабанної порожнини з розповсюдженням гною до задньої черепної ямки. Яка з стінок зруйнована?

- А. *Paries labyrinthicus*
- В. *Paries membranaceus*
- С. *Paries mastoideus*
- Д. *Paries tegmentalis*
- Е. *Paries jugularis*

7 Під час хірургічного втручання лікар маніпулює на внутрішній стінці барабанної порожнини. Руйнування якого каналу скроневої кістки можливе?

А. Барабанного

В. Сонного

С. М'язово-трубного

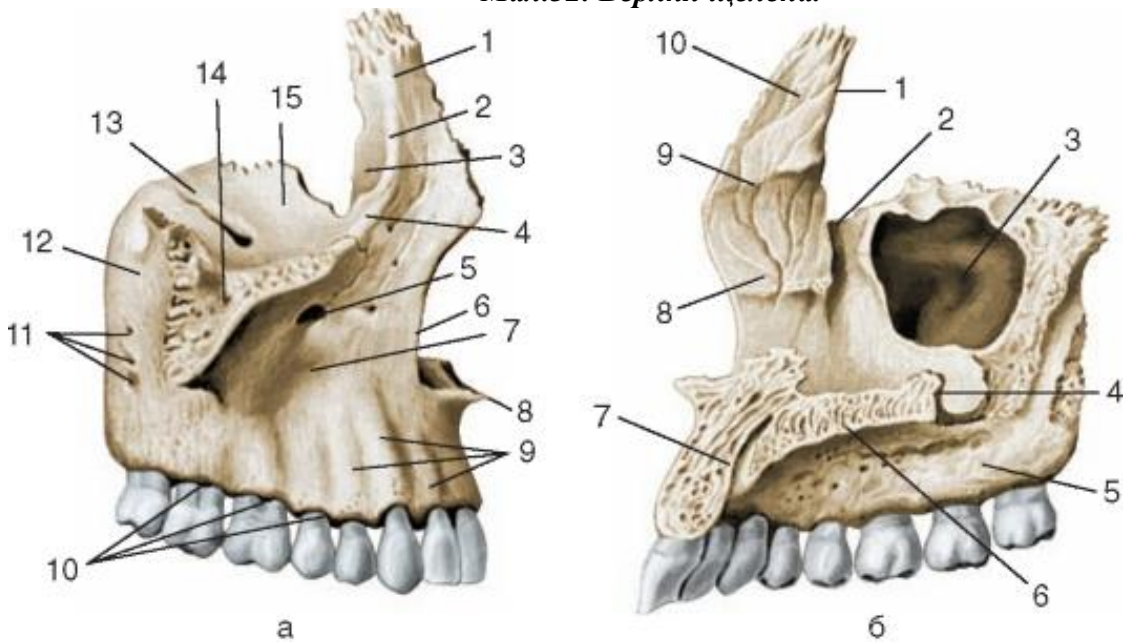
Д. Лицевого

Е. Канальця барабанної струни

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №13
«КІСТКИ ЛИЦЬОВОГО ЧЕРЕПА: ВЕРХНІ ЩЕЛЕПИ, НОСОВІ КІСТКИ, ВИЛИЧНІ КІСТКИ, ЛЕМІШ, СЛЬОЗОВІ КІСТКИ, НИЖНЯ НОСОВА РАКОВИНА, НИЖНЯ ЩЕЛЕПА, ПІДНЕБІННА КІСТКА, ПІД'ЯЗИКОВА КІСТКА. БУДОВА, АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ»

Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори верхньої щелепи. Зробіть підписи до малюнку 32 латинською мовою.

Мал.32. Верхня щелепа.

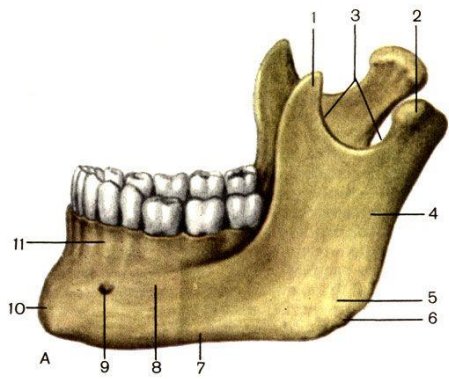
A

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –

B

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори нижньої щелепи кістки. Зробіть підписи до малюнку 33 латинською мовою.

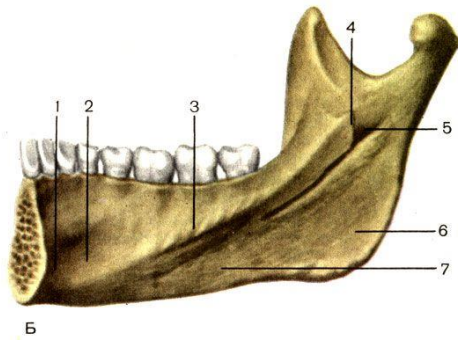
Мал.33. Нижня щелепа.

A

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –

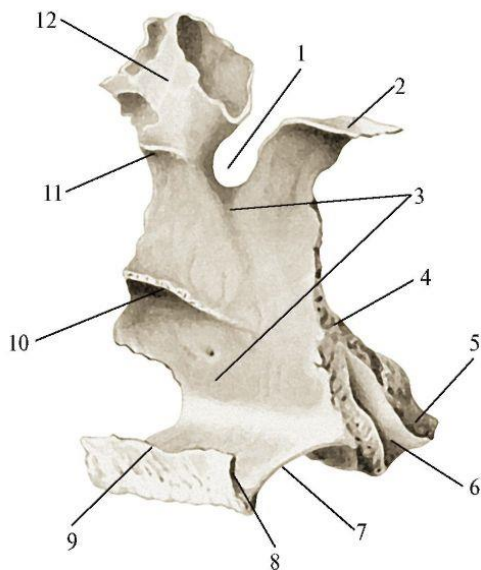
Б

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –

Б

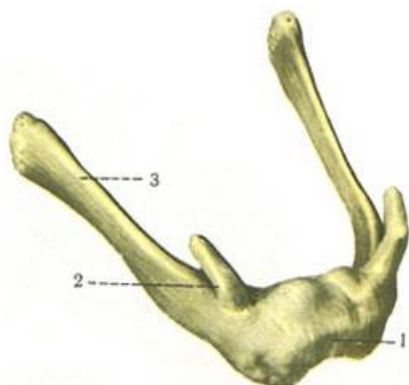
Завдання №3. Вкажіть відмічені анатомічні утвори піднебінної кістки. Зробіть підписи до малюнку 34 латинською мовою.

Мал.34. Піднебінна кістка.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –

Завдання №4. Вкажіть відмічені анатомічні утвори підязикової кістки. Зробіть підписи до малюнку 35 латинською мовою

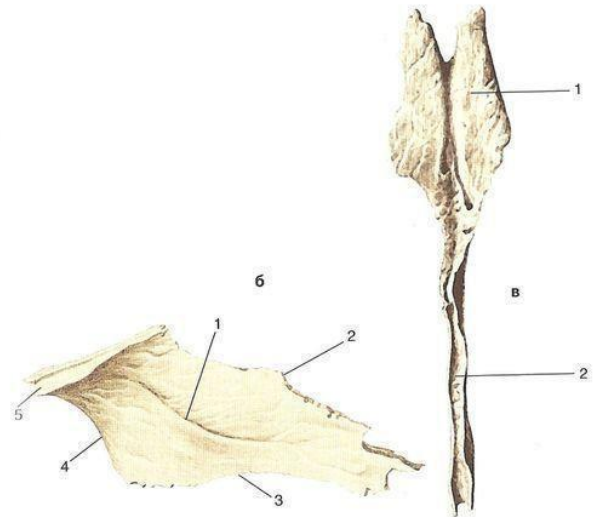
Мал. 35. Під'язикова кістка.

- 1 –
- 2 –
- 3 –

Завдання №5. Вкажіть відмічені анатомічні утвори леміша. Зробіть підписи до малюнку 36 латинською мовою.

Мал.36. Леміш.

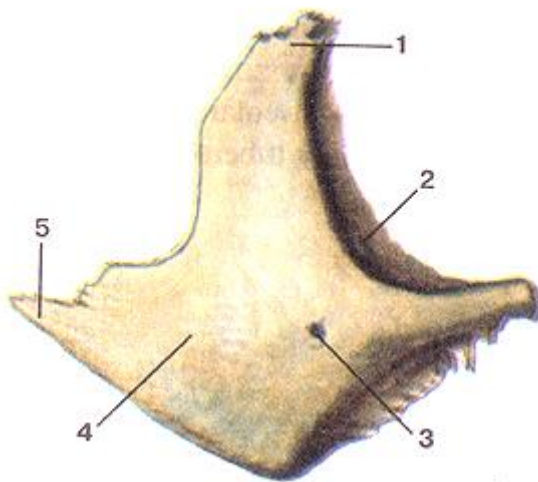
Б.	В.
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	
4 –	
5 –	

Завдання №6. Вкажіть відмічені анатомічні утвори виличної кістки. Зробіть підписи до малюнку 37 латинською мовою.

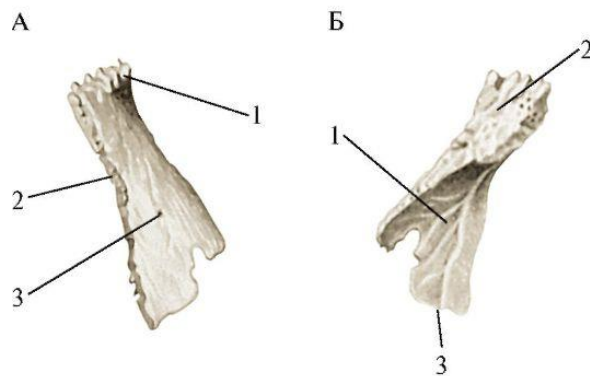
Мал.37. Вилична кістка.

1 –
2 –
3 –
4 –
5 –

Завдання №6. Вкажіть відмічені анатомічні утвори носової кістки. Зробіть підписи до малюнку 38 латинською мовою

Мал.38. Носова кістка.

А.	Б.
1 –	1 –
2 –	2 –
3 –	3 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 13.

1. У потерпілого правосторонній перелом середньої третини нижньої щелепи. Який канал може бути пошкоджений?
  - A. Нижній очноямковий
  - B. Нижньощелепний
  - C. Малий піднебінний
  - D. Великий піднебінний
  - E. Крилоподібний

2. У потерпілого травма верхньої щелепи з ушкодженням підочноямкового отвору. Яка поверхня щелепи пошкоджена?
  - A. Носова
  - B. Передня
  - C. Очноямкова
  - D. Підскронева
  - E. Усі

3. У потерпілого травма верхньої щелепи з ушкодженням tuber maxilla. Яка поверхня щелепи пошкоджена?
  - A. Носова
  - B. Передня
  - C. Очноямкова
  - D. Підскронева
  - E. Усі

4. У потерпілого травма верхньої щелепи з ушкодженням іклової ямки. Яка поверхня щелепи пошкоджена?
  - A. Носова
  - B. Передня
  - C. Очноямкова
  - D. Підскронева
  - E. Усі

5. Під час прийому їжі у новонародженої дитини спостерігається закидання молока у носову порожнину. Вкажіть на можливу причину виникнення цього порушення.
  - A. Заяча губа
  - B. Викривлення носової перегородки вліво.
  - C. Вовча паща
  - D. Викривлення носової перегородки в право
  - E. Перелом основи черепа

6. У потерпілого травма верхньої щелепи, вибитий перший малий корінний зуб. Який відросток верхньої щелепи пошкоджений?

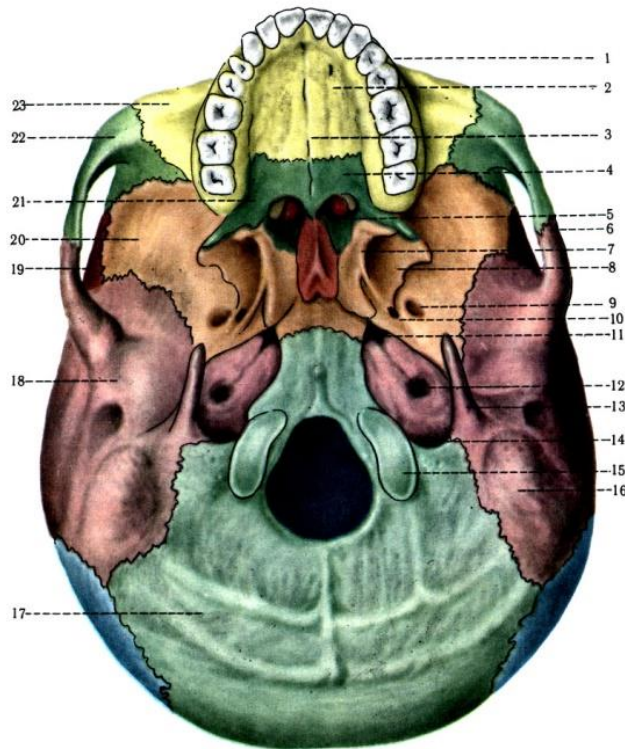
- A. Альвеолярний
- B. Виличний
- C. Піднебінний.
- D. Лобовий
- E. –

7. У новонародженого дефект у вигляді серединної тріщини нижньої щелепи. Незрощення яких відростків призводить до таких аномалій розвитку?

- A. Нижньощелепних
- B. Верхньощелепних
- C. Піднебінних
- D. Лобових
- E. Виличних

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №14
«ЗОВНІШНЯ ТА ВНУТРІШНЯ ПОВЕРХНІ ОСНОВИ ЧЕРЕПА. ЧЕРЕП В ЦІЛОМУ»

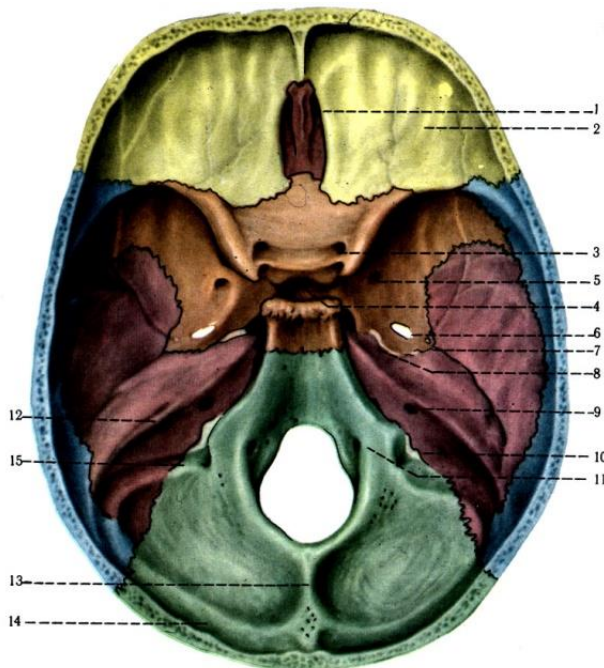
Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори зовнішньої основи черепа. Зробіть підписи до малюнків 39 латинською мовою.

Мал.39. Зовнішня основа черепа.

1 –	17 –
2 –	18 –
3 –	19 –
4 –	20 –
5 –	21 –
6 –	22 –
7 –	23 –
8 –	
9 –	
10 –	
11 –	
12 –	
13 –	
14 –	
15 –	
16 –	

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори внутрішньої основи черепа. Зробіть підписи до малюнку 40 латинською мовою.

Мал.40. Внутрішня основа черепа.

1 –	13 –
2 –	14 –
3 –	15 –
4 –	
5 –	
6 –	
7 –	
8 –	
9 –	
10 –	
11 –	
12 –	

Завдання №3. Які кістки входять до складу покрівлі черепа?

Завдання №4. Що таке краніометрія? Як визначається індекс відносних розмірів мозкового та лицевого черепа?

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 14.

1. В яку порожнину черепа буде поширюватися крововилив, якщо зруйнована венозна судина в області яремного отвору?
  - A. Субарахноїдальний простір
  - B. Передня черепна ямка
  - C. Задня черепна ямка
  - D. Середня черепна ямка
  - E. Субдуральний простір

2. У хворого травма в ділянці склепіння черепа. які синуси можуть бути пошкоджені?
  - A. Нижній кам'янистий
  - B. Верхній кам'янистий
  - C. Верхній сагітальний
  - D. Нижній сагітальний
  - E. Сигмоподібний

3. При рентгенологічному дослідженні у потерплого виявлено невелике пошкодження верхівки піраміди скроневої кістки. який канал при цьому зачеплений?
  - A. Сонний
  - B. Лицевий
  - C. М'язовотрубний
  - D. Крилоподібний
  - E. Зоровий

4. Вкажіть межу передньої та середньої черепних ямок:

- A. Бугорок сідла клиноподібної кістки,
- B. Верхній край піраміди скроневої кістки,
- C. Задній край малого крила клиноподібної кістки
- D. Спинка турецького сідла
- E. –

5. Вкажіть межу середньої та задньої черепних ямок:

- A. Бугорок сідла клиноподібної кістки,
- B. Верхній край піраміди скроневої кістки,
- C. Задній край малого крила клиноподібної кістки
- D. Спинка турецького сідла
- E. Не має правильної відповіді

6. Що розташоване між малим, великим крилом і тілом клиноподібної кістки:

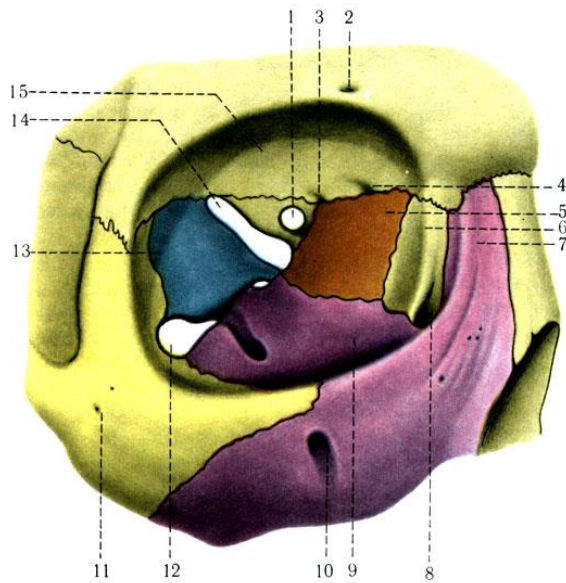
- A. Передперехрестна борозна
- B. Верхня орбітальна щілина
- C. Овальний отвір
- D. Рваний отвір
- E. Круглий отвір

7. В якій ямці розташований яремний отвір:

- A. Передня черепна ямка
- B. Середня черепна ямка
- C. Задня черепна ямка
- D. Підскронева ямка
- E. Крило-піднебінна ямка

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №15
«ОЧНА ЯМКА, ЇЇ СТІНКИ. КІСТКОВА ОСНОВА ПОРОЖНИНИ НОСА. КІСТКОВЕ ПІДНЕБІННЯ. АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ»

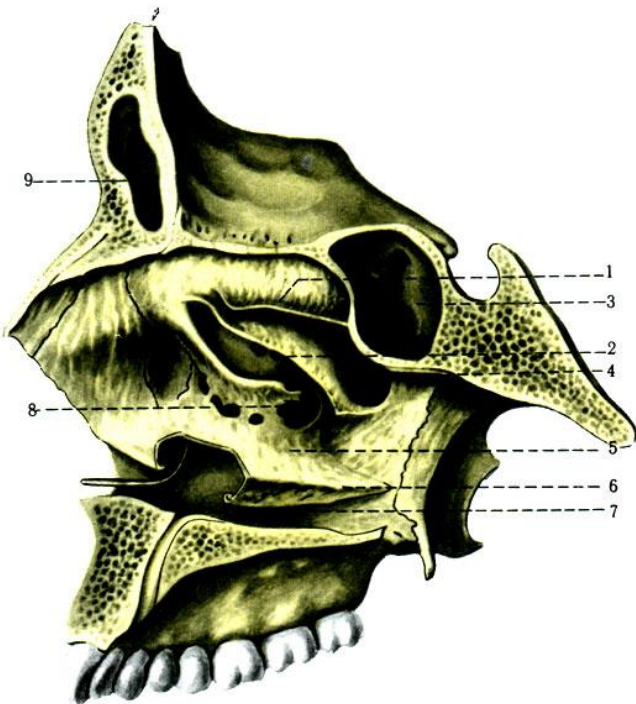
Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори очної ямки. Зробіть підписи до малюнків 41 латинською мовою.

Мал.41. Очна ямка.

1 –	11 –
2 –	12 –
3 –	13 –
4 –	14 –
5 –	15 –
6 –	
7 –	
8 –	
9 –	
10 –	

Завдання №2. Вкажіть відмічені анатомічні утвори кісткової основи порожнини носа. Зробіть підписи до малюнку 42 латинською мовою.

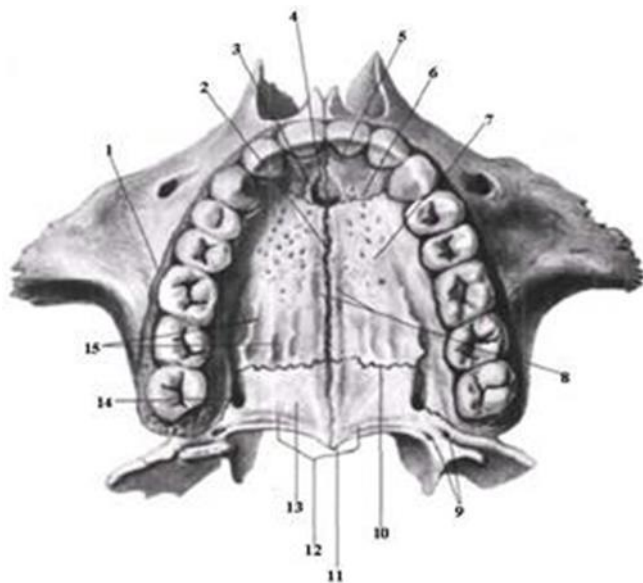

Мал. 42. Кісткова основа порожнини носа.

1 –
2 –
3 –
4 –
5 –
6 –
7 –
8 –
9 –

Завдання №3. Вкажіть відмічені анатомічні утвори кісткового піднебіння. Зробіть підписи до малюнку 43 латинською мовою.

Мал. 43. Кісткове піднебіння.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 15.

1. У пацієнта внаслідок травми перелом кісткової перегородки порожнини носа. Які кістки пошкоджені?
  - A. Леміш та вилична кістка.
  - B. Решітчаста та вилична кістка.
  - C. Піднебінна та решітчаста кістка.
  - D. Леміш та решітчаста кістка.
  - E. Піднебінна та вилична кістка

2. Після травми ока у хворого виникло нагноєння м'яких тканин орбіти. Через який анатомічний утвір гнійний процес може поширитись у середню черепну ямку?
  - A. Через задній решітчастий отвір
  - B. Через передній решітчастий отвір
  - C. Через верхню очноямкову щілину
  - D. Через нижню очноямкову щілину
  - E. Через вилично-очноямковий отвір

3. У хворого 28 років, діагностовано гострий запальний процес слизової оболонки нососльозової протоки. З анамнезу стало відомо, що після перенесеного грипу протягом 10-ти днів були виділення із носа. З якого відділу носової порожнини інфекція могла проникнути у нососльозову протоку?
  - A. Із верхнього носового ходу
  - B. Із середнього носового ходу
  - C. Із нижнього носового ходу
  - D. Із присінку носа

Е. Із лобової пазухи

4. У хворого 69-ти років при гнійної інфекції носової порожнини виник абсцес лобової частки мозку. Через яке анатомічне утворення розповсюдилася інфекція?

- A. Foramen ethmoidalae posterior
- B. Foramen ovale
- C. Foraminae cribrosae
- D. Foramen sphenopalatinum
- E. Foramen rotundum

5. У клініку потрапив чоловік 36 років після автокатастрофи. На R-граммі видно перелом носової перетинки у верхньої треті. Яка кістка, вірогідніше, ушкоджена?

- A. Потилична кістка.
- B. Сконева кістка.
- C. Тім'яна кістка.
- D. Верхня щелепа.
- E. Решітчаста кістка.

6. Хворого госпіталізовано з остеомієлітом верхньої щелепи, внаслідок чого відбулося розплавлення стінки орбіти. Яка стінка очної ямки пошкоджена?

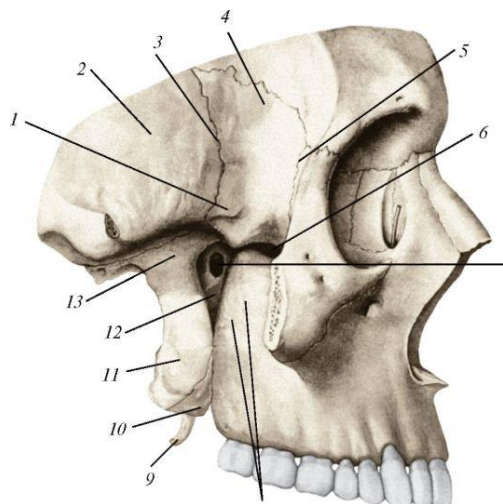
- A. Нижня
- B. Верхня
- C. Медіальна
- D. Латеральна
- E. Всі

7. Які анатомічні утвори формують верхню стінку очної ямки.

- A. Виличною кісткою, великим крилом клиноподібної кістки
- B. Лобовою кісткою, малим крилом клиноподібної кістки
- C. Очноямковим відростком піднебінної кістки
- D. Лобовим відростком верхньої щелепи

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №16
«СКРОНЕВА, ПІДСКРОНЕВА, КРИЛО-ПІДНЕБІННА ЯМКИ ЧЕРЕПА, ЇХ СПОЛУЧЕННЯ, КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ»

Завдання №1. Вкажіть відмічені анатомічні утвори латеральної норми черепа. Зробіть підписи до малюнків 44 латинською мовою та обведіть межі ямок черепа.

Мал.44. Латеральна норма черепа.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –

Завдання №2. Назвіть сполучення підскроневої ямки черепа

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –

Завдання №3. Назвіть сполучення крилопіднебінної ямки

- 1-
- 2-
- 3-
- 4-
- 5-
- 6-

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 16.

1. У хворого запальний процес в області привушної слинної залози. Яким чином запальний процес може проникнути в крилоподібно-піднебінну ямку?
  - A. Через круглий отвір
  - B. Через верхню очноямкову щілину
  - C. Через нижню очноямкову щілину
  - D. Через крило-верхньощелепну щілину
  - E. Через крилоподібний канал

2. Лікарю-стоматологу для знеболення необхідно ввести анестетик у крилопіднебінну ямку із ротової порожнини. В ділянці якого анатомічного утвору потрібно робити ін'єкцію?
  - A. Підборідного отвору

- V. Піднижньоочноямкового отвору
- C. Різцевого каналу
- D. Нижньощелепного отвору
- E. Великого піднебінного отвору

3. Під час обстеження, у хворого виявлено абсцес крило-піднебінної ямки. Куди може розповсюдитись інфекція при несвоєчасному наданні медичної допомоги?

- A. Орбіту
- V. Міжкрилоподібний простір
- C. Лобову пазуху
- D. Підапоневротичний скроневий простір
- E. Барабанну порожнину

4. У хворого виявлено абсцес крило-піднебінної ямки. Куди може розповсюдитись інфекція при несвоєчасному наданні медичної допомоги?

- A. Середню черепну ямку
- V. Міжкрилоподібний простір
- C. Лобову пазуху
- D. Підапоневротичний скроневий простір
- E. Барабанну порожнину

5. Крилопіднебінна ямка з ротовою порожниною сполучається через?

- A. Нижню орбітальну щілину
- V. Крилоподібний канал
- C. Крило верхньощелепну щілину
- D. Великі та малі піднебінні канали*
- E. Круглий отвір

6. Підскронева ямка сполучається із середньою черепною ямкою через?

- A. Нижню орбітальну щілину
- V. Крилоподібний канал
- C. Крило верхньощелепну щілину
- D. Великі та малі піднебінні канали
- E. Овальний та остистий отвори

7. Підскронева ямка з крило піднебінною ямкою сполучається через?

- A. Нижню орбітальну щілину
- V. Крилоподібний канал
- C. Крило верхньощелепну щілину*
- D. Великі та малі піднебінні канали
- E. Круглий отвір

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №17
«ЗАГАЛЬНА СИНДЕСМОЛОГІЯ. ВИДИ З'ЄДНАНЬ. КЛАСИФІКАЦІЯ СУГЛОБІВ.
З'ЄДНАННЯ МІЖ ХРЕБЦЯМИ. ХРЕБТОВИЙ СТОВП В ЦІЛОМУ. ВИГІНИ
ХРЕБТОВОГО СТОВПА. ПАТОЛОГІЯ І АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ. ВІКОВІ
ОСОБЛИВОСТІ»

Завдання №1.

1. Дайте визначення: неперервні з'єднання – це

2. Дайте визначення: перервні (синовіальні) з'єднання – це

3. Дайте визначення: симфізи (на півсуглоби) – це

Завдання №2.

1. Назвіть види неперервних з'єднань кісток:
  - 1)
  - 2)
  - 3)

2. Дайте визначення та охарактеризуйте види фіброзних з'єднань:
Фіброзні з'єднання – це
  - 1)

  - 2)

3. Дайте визначення та охарактеризуйте види хрящових з'єднань:
Хрящові з'єднання – це
  - 1)

  - 2)

Завдання №3.

1. Дайте визначення: синовіальні з'єднання (суглоби) – це

2. Назвіть кардинальні ознаки суглобів:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
3. Назвіть допоміжні утвори суглобів:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
4. Визначте фактори, які сприяють утриманню суглобових поверхонь:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
5. Дайте визначення поняттям:
  - 1) конгруентні суглоби – це

  - 2) неконгруентні суглоби – це

Завдання №4. Дайте визначення поняттям:

- 1) articulatio simplex – це

- 2) articulatio composita – це

- 3) articulatio complexa – це

- 4) articulatio combinata – це

Завдання №5.

1. Назвіть різновиди одноосьових суглобів:
  - 1)
  - 2)
2. Назвіть різновиди двоосьових суглобів:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
3. Назвіть різновиди триосьових суглобів:
  - 1)
  - 2)

Завдання №6.

1. За допомогою яких анатомічних утворень відбувається з'єднання тіл хребців:
  - 1)
  - 2)
2. Якими зв'язками укріплені між хребцеві синхондрози і симфізи:
  - 1)
  - 2)

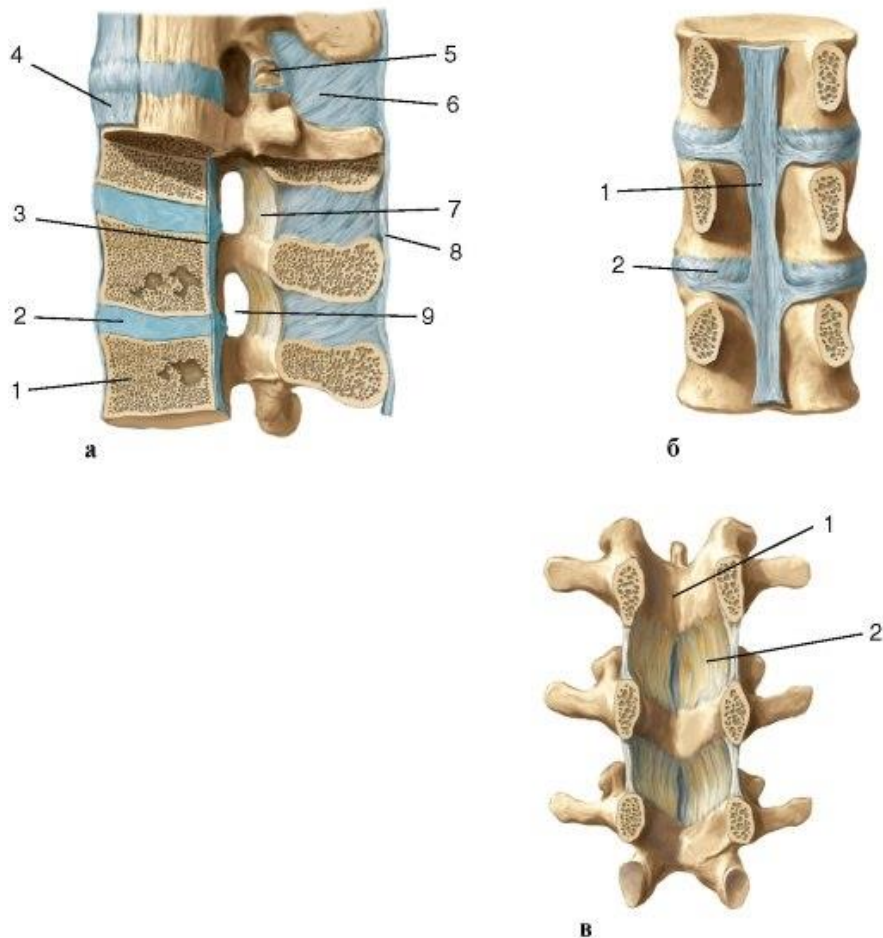
Завдання №7.

1. Назвіть синовіальні з'єднання між суглобовими відростками хребців:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
2. Якими зв'язками укріплені дані з'єднання?

Завдання №8. За допомогою яких анатомічних утворень відбувається з'єднання дуг, остистих і поперечних відростків хребців:

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

Завдання №9. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 45. Міжхребцеві диски та зв'язки хребтового стовпа.

- A. 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

- Б. 1 –
- 2 –

- В. 1 –
- 2 –

Завдання №10. Вкажіть на малюнку фізіологічні вигини хребтового стовпа:

Мал. 46. Хребтовий стовп (видяд збоку, ззаду, спереду).

- 1).Шийний відділ –
- 2).Грудний відділ –
- 3).Поперековий відділ –
- 4).Крижовий відділ –

Завдання №11.

1. Дайте визначення анатомічним термінам:

- 1) lordoses –
- 2) kyphoses –

- 3) сколіоз –
- 4) фізіологічний сколіоз –
- 5) gibbus –
- 6) асиміляція атланта –
- 7) люмбалізація –
- 8) сакралізація –
- 9) spina bifida –

**Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до
практичного заняття 17.**

1. У пацієнта діагностовано компресійний перелом поперекового хребця. При цьому різко збільшилась кривизна лордозу поперекового відділу хребта. З ушкодженням якої зв'язки може супроводжуватись така зміна кривизни хребтового стовпа?
  - A. Передня поздовжня зв'язка
  - B. Задня поздовжня зв'язка
  - C. Жовта зв'язка
  - D. Клубово-поперекова зв'язка
  - E. Міжостиста зв'язка
2. Обстеження дитини 11,5 місяців. Дитина розвинена нормально, рухи активні, може стояти. Які вигини хребетного стовпа сформувалися?
  - A. Шийний, грудний, поперековий, крижовий
  - B. Шийний і поперековий
  - C. Грудний і поперековий
  - D. Шийний, грудний і крижовий
  - E. Грудний і крижовий
3. Під час операції на хребетному стовпі хворому видалили дуги хребців і зв'язки, що сполучають їх. Назвіть ці зв'язки.
  - A. Жовті зв'язки
  - B. Міжостисті зв'язки
  - C. Передня поздовжня зв'язка
  - D. Задня поздовжня зв'язка

Е. Міжхребцеві зв'язки

4. З метою диференційної діагностики менінгітів (запалення мозкових оболонок) проводять дослідження спинномозкової рідини. В якому місці люмбальна пункція є безпечна?

А. LIII-LIV

В. LII-LIII

С. LI-LII

Д. Th XII-LI

Е. LV-SI

5. В процесі розвитку хребтовий стовп дитини поступово набув два лордоза та два кіфози. Це визначається розвитком здібності до:

А. Прямоходіння

В. Плавання

С. Повзання

Д. Сидіння

Е. Лежання

6. Які зв'язки не бере участі у з'єднанні хребців?

А. Поперечна зв'язка

В. Жовта

С. Міжпоперечна

Д. Задня поздовжня

Е. Міжостна

7. Що не належить до аномалій хребтового стовпа?

А. Амелія

В. Спина біфіда (spina bifida)

С. Асиміляція атланта

Д. Люмбалізація

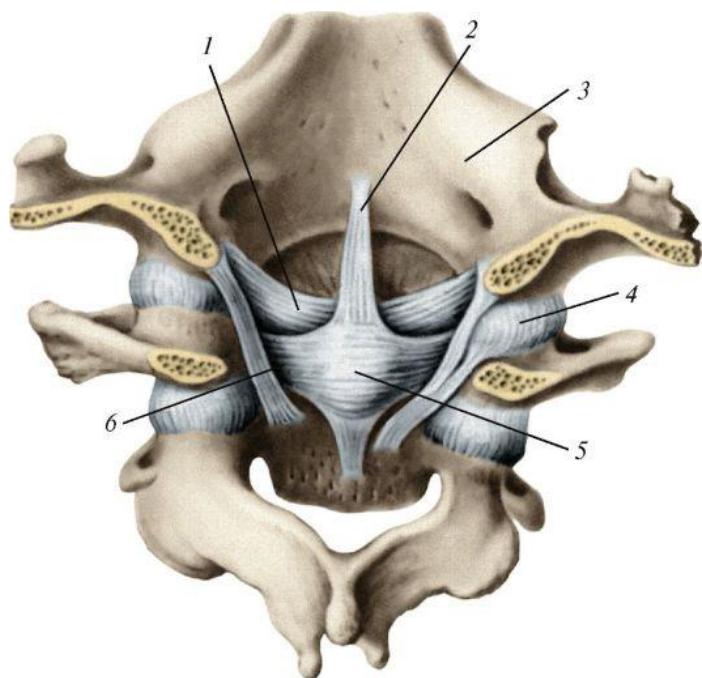
Е. Гібус

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №18
**«З'ЄДНАННЯ ХРЕБТОВОГО СТОВПА З ЧЕРЕПОМ. АТЛАНТО-ПОТИЛИЧНИЙ,
АТЛАНТО-ОСЬОВИЙ СУГЛОБИ. БУДОВА, БІОМЕХАНІКА РУХІВ»**

Завдання №1.

1. Який по формі є атланта-потиличний суглоб і які рухи в ньому відбуваються
  - 1)
  - 2)
  - 3)
2. Які мембрани укріплюють атланта-потиличний суглоб?
  - 1)
  - 2)
3. Які суглоби входять до складу атланта-осьового суглобу?
  - 1)
  - 2)
4. Які зв'язки укріплюють атланта-осьовий суглоб?
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)

Завдання №2. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

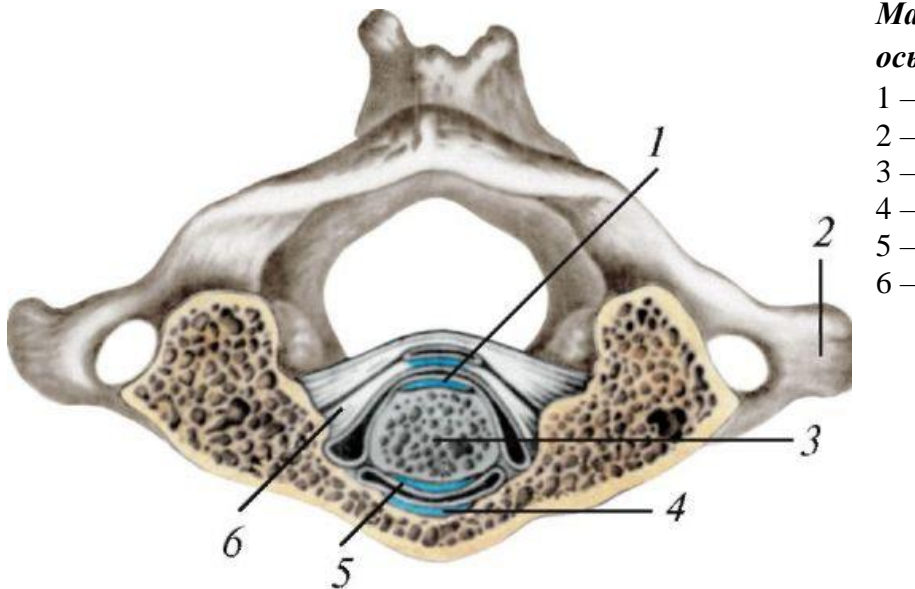
Мал. 47. Зв'язки і суглоби шийних хребців та потиличної кістки.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –

Завдання №3. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 48. Зв'язки і суглоби атланта і осьового хребця.

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 18.

1. Волокна від поперечної зв'язки атланта підіймаються вгору до краю потиличного отвору і спускаються вниз по задній поверхні тіла осьового хребця утворюючи:

- A. Хрестоподібну зв'язку
- B. Задню атланта-потилічну мембрану
- C. Покривну мембрану
- D. Крилоподібні зв'язки
- E. Зв'язку верхівки зуба

2. Які суглобові поверхні утворюють атланта-потилічний суглоб?

- A. Виростки потиличної кістки та верхні суглобові поверхні атланта
- B. Виростки потиличної кістки та передня дуга атланта
- C. Виростки потиличної кістки та задня дуга атланта
- D. Верхні суглобові поверхні осьового хребця та виростки потиличної кістки
- E. Ямка зуба та виростки потиличної кістки

3. До яких суглобів по типу належить атланта-потилічний суглоб?

- A. Комбінований
- B. Комплексний
- C. Складний
- D. Одноосьовий
- E. Трьохосьовий

4. До яких суглобів за формою належить серединний атланта-осьовий суглоб?

- A. Циліндричний
- B. Блокоподібний
- C. Еліпсоподібний

- D. Чашоподібний
- E. Сідлоподібний

5. Які рухи можливі в атланта-осьовому суглобі?

- A. Обертання
- B. Згинання-розгинання
- C. Відведення-приведення
- D. Супінація-пронація
- E. Всі варіанти вірні

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №19
«З'ЄДНАННЯ КІСТОК ГОЛОВИ. СКРОНЕВО-НИЖНЬОЩЕЛЕПНИЙ СУГЛОБ.
БУДОВА, БІОМЕХАНІКА РУХІВ»

Завдання №1.

1. Який по формі є скорнево-нижньощелепний суглоб, які рухи в ньому відбуваються?

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

2. Назвіть зв'язки скорнево-нижньощелепного суглоба?

- 1)
- 2)
- 3)

3. Як прикріплюється капсула скорнево-нижньощелепного суглоба?

Завдання №2

1. Назвіть основні види швів:

- 1)
- 2)
- 3)

2. Які є синхондрози черепа?

- 1)
- 2)
- 3)

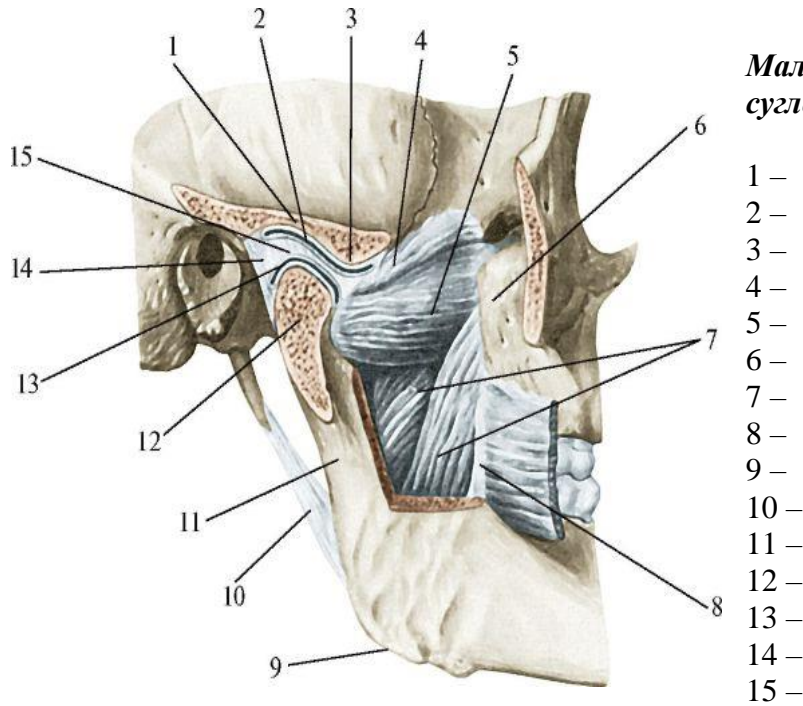
3. Вкажіть строки заростання швів:

- 1)
- 2)
- 3)

4. Яке практичне значення має знання строків закривання тім'ячок?

- 1)
- 2)
- 3)

Завдання №3. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

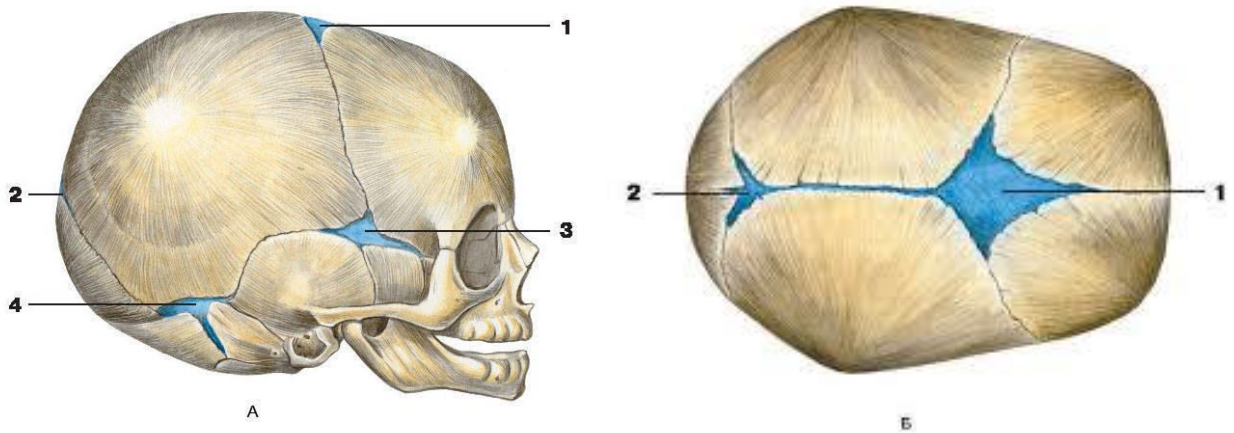

Мал. 49. Сконево-нижньощелепний суглоб.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –
- 15 –

Завдання №4. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 50. Череп новонародженого.

А - вид збоку

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

Б - вид зверху

- 1 –
- 2 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 19.

1. У чоловіка пошкоджений сконево-нижньощелепний суглоб. Лікар виявив розрив зв'язки, яка йде між великим крилом клиноподібної кістки і кутом нижньої щелепи. Яка це зв'язка?
А. Клино-нижньощелепна

- В. Латеральна зв'язка
- С. Шило- нижньощелепна
- Д. Медіальна зв'язка
- Е. Поперечна зв'язка

2. У чоловіка пошкоджений скронево-нижньощелепний суглоб. Лікар виявив розрив зв'язки, яка йде між шилоподібним відростком і кутом нижньої щелепи. Яка це зв'язка?

- А. Шило-нижньощелепна
- В. Клино-нижньощелепна
- С. Латеральна зв'язка
- Д. Медіальна зв'язка
- Е. Поперечна зв'язка

3. У скронево-нижньощелепному суглобі порушено зміщення вправо і вліво нижньої щелепи. Навколо якої осі відбулося порушення?

- А. Горизонтальній
- В. Сагітальної і фронтальної
- С. Фронтальної
- Д. Вертикальної і фронтальної
- Е. Сагітальної

4. У скронево-нижньощелепному суглобі порушено рух піднімання та опускання нижньої щелепи. Навколо якої осі відбулося порушення?

- А. Фронтальної
- В. Сагітальної і фронтальної
- С. Вертикальної
- Д. Вертикальної і фронтальної
- Е. Сагітальної і вертикальної

5. При огляді 6-місячної дитини лікар виявив не закриті задні тим'ячка. В якому віці воно закривається при нормальному розвитку дитини?

- А. До 3-місячного віку
- В. До народження
- С. До 6-місячного віку
- Д. До кінця першого року життя
- Е. До кінця другого року життя

6. У чоловіка пошкоджений скронево-нижньощелепний суглоб. Лікар виявив розрив зв'язки, яка йде від виличної дуги до шийки нижньої щелепи. Яка це зв'язка?

- А. Латеральна зв'язка
- В. Клино-нижньощелепна
- С. Шило- нижньощелепна
- Д. Медіальна зв'язка
- Е. Поперечна зв'язка

7. До яких суглобів по типу належить скронево-нижньощелепний суглоб?

- A. Комбінований
- B. Комплексний
- C. Складний
- D. Одноосьовий
- E. Трьохосьовий

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №20
«З'ЄДНАННЯ ХРЕБТОВОГО СТОВПА З РЕБРАМИ. З'ЄДНАННЯ РЕБЕР З ГРУДИНОЮ. ГРУДНА КЛІТКА В ЦЬЛОМУ. ПАТОЛОГІЯ І АНОМАЛІЇ РОЗВИТКУ ГРУДНОЇ КЛІТКИ. З'ЄДНАННЯ КІСТОК ПОЯСУ ВЕРХНЬОЇ КІНЦІВКИ»

Завдання №1.

1. Якими за формою є суглоб головки ребра і ребернопоперечний суглоб?
2. Яка особливість з'єднання першого ребра з грудиною?
3. Які з'єднання між рукояткою, тілом та мечоподібним відростком груднини?
4. За допомогою чого з'єднуються ребра між собою?

Завдання №2

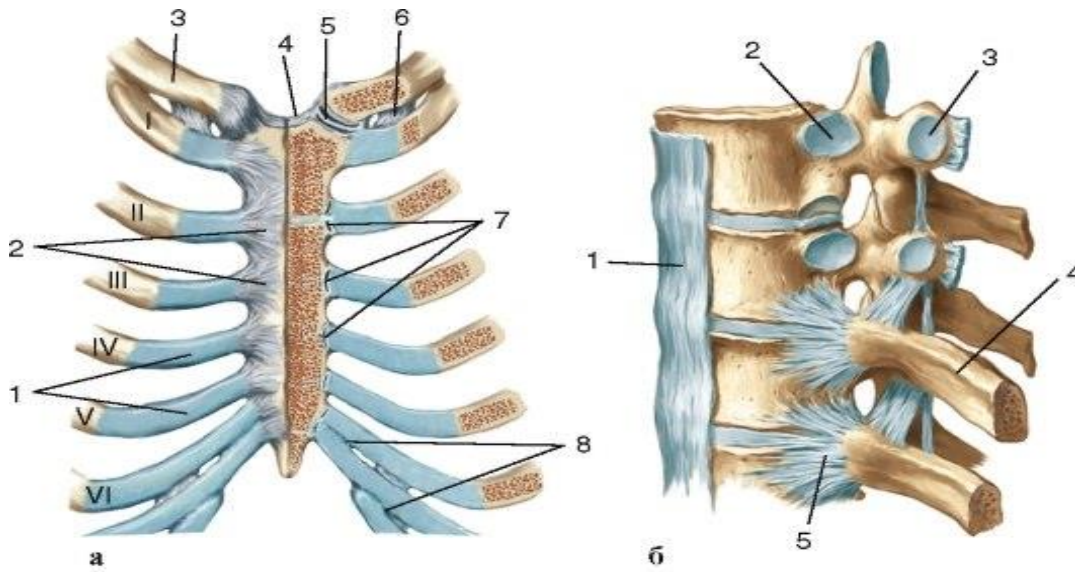
1. Чим обмежені верхні і нижні отвори грудної клітки?
2. Які форми грудної клітки ви знаєте?
3. Які аномалії розвитку грудної клітки ви знаєте?

Завдання №3

1. Які рухи можливі в грудинно-ключичному суглобі?
  - 1)
  - 2)
  - 3)
2. Назвіть зв'язки лопатки:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
3. Назвіть зв'язки надплечово-ключичного суглобу:

Завдання №4. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 51. З'єднання ребер з грудиною і хребтовим стовпом.

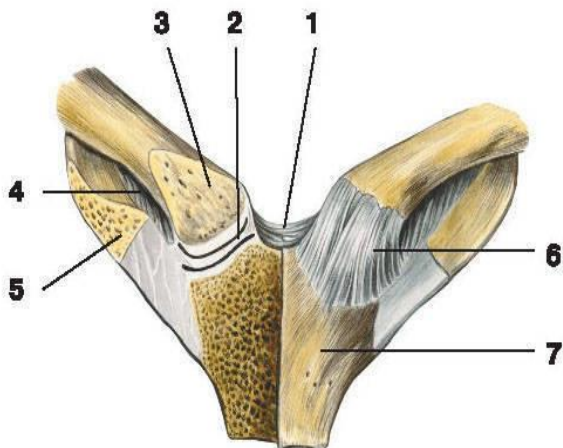
А (з грудиною)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –

Б (з хребцями)

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –

Завдання №5. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

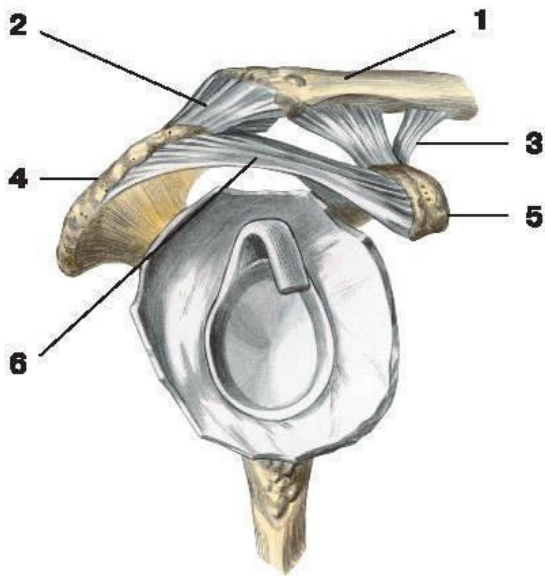

Мал. 51. Грудинно-ключичний суглоб (вигляд спереду).

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –

Завдання №6. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 52. Надплечово-ключичний суглоб.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 20.

1. У пацієнта при огляді в клініці був виявлений патологічний тип грудної клітки. При цій аномалії мечоподібний відросток був сильно зміщений назад, утворюючи поглиблення в нижній частині передньої грудної стінки. Визначте тип аномалії.
  - A. Воронкоподібна грудна клітка (шевця).
  - B. Бочкоподібна грудна клітка.
  - C. Кілеподібна грудна клітка.
  - D. Конічна грудна клітка.
  - E. Циліндрична грудна клітка.

2. У пацієнта при огляді в клініці був виявлений патологічний тип грудної клітки. При цьому ребра займали більш горизонтальне положення (у нормі близько 45 градусів) Передньо-задні розміри грудної клітки приблизно дорівнюють її поперечному розміру. Визначте тип грудної клітки.
  - A. Конічна грудна клітка
  - B. Бочкоподібна грудна клітка
  - C. Воронкоподібна грудна клітка
  - D. Кілеподібна грудна клітка
  - E. Плоска грудна клітка

3. У хворого діагноз вивих акроміального кінця ключиці. При цьому виявлений розрив зв'язок акроміально-ключичного суглоба. Які зв'язки пошкоджені?
  - A. Ligg.coracoclaviculare et acromioclaviculare
  - B. Ligg.collaterale ulnare et radiale
  - C. Ligg.sacro tuberale et sacrospinale
  - D. Ligg.cruciatum anterius et posterius
  - E. Ligg.collaterale tibiale et ibulare

4. До лікарні звернувся чоловік з овальною грудниною кліткою. При цьому деформація утворює добре виражені кути між рукою та тілом груднини. Яка аномалія розвитку присутня у людини?
  - A. Деформація

- В. Аплазія
- С. Аксифоїдія
- Д. Шистостернія
- Е. Розщеплення мечоподібного відростка

5. При рентгенологічному дослідженні людини, лікар встановив діагноз неповне злиття хрящів груднини, яке при цьому несприятливо впливає на роботу серця. Про яку аномалію розвитку йде мова?

- А. Шистостернія
- В. Деформація
- С. Аксифоїдія
- Д. Аплазія
- Е. Розщеплення мечоподібного відростка

6. При рентгенологічному дослідженні виявлено у потерпілого тріщина в звуженій ділянці під суглобовою западиною. Яке анатомічне утворення постраждало?

- А. Collum scapulae
- В. Cavitas glenoidalis
- С. Processus coracoideus
- Д. Fossa infraspinata
- Е. Tuberculum conoideum

7. До лікарні звернувся хворий з округлою, однаковою по всій довжині грудниною. Ребра при цьому розташовуються горизонтально. Підгрудинний кут тупий. Яка форма грудної клітки спостерігається?

- А. Циліндрична
- В. Плоска
- С. Воронкоподібна
- Д. Конічна
- Е. Човноподібна

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №21
«ПЛЕЧОВИЙ ТА ЛІКТЬОВИЙ СУГЛОБИ. БУДОВА, БІОМЕХАНІКА РУХІВ.
З'ЄДНАННЯ КІСТОК ПЕРЕДПЛІЧЧЯ ТА КИСТІ»

Завдання №1.

1. Яким за формою та функцією є плечовий суглоб?
  - 1)
  - 2)
2. Які випинання утворює синовіальна оболонка плечового суглобу?
  - 1)
  - 2)
3. Чому вивихи в плечовому суглобі бувають найчастіше?
  - 1)
  - 2)
4. Назвіть зв'язки плечового суглобу?

Завдання № 2

1. Назвіть суглоби які утворюють ліктювий суглоб?
  - 1)
  - 2)
  - 3)
2. Назвіть зв'язки ліктювого суглоба?
  - 1)
  - 2)
  - 3)

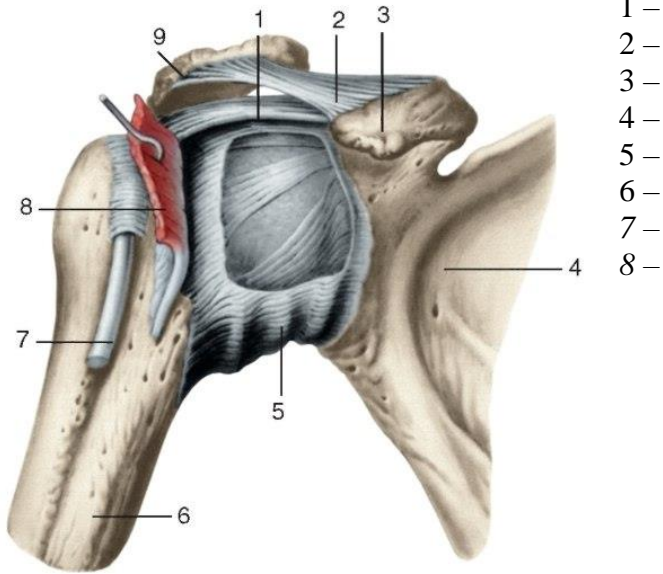
Завдання № 3

1. Назвіть суглобові поверхні променево-зап'ясткового суглоба?
  - 1)
  - 2)
2. Які функції можливі у променево-зап'ястковому суглобі?
  - 1)
  - 2)
  - 3)
3. Яка кістка зап'ястка не приймає участі в формування середньо-зап'ясткового суглобу?
  - 1)
4. Що є особливістю зап'ястково-п'ясткового суглоба великого пальця?
  - 1)
5. Який за формою п'ястково-фаланговий суглоб великого пальця?
  - 1)
6. Яке з'єднання між кістками передпліччя?

- 1)
- 2)

Завдання №4. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

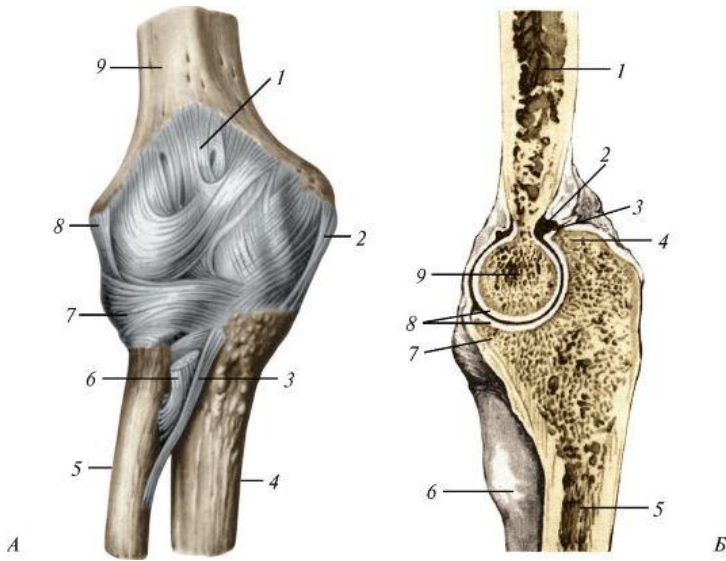
Мал. 53. Плечовий суглоб.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –

Завдання №5. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 54. Ліктювий суглоб.

A

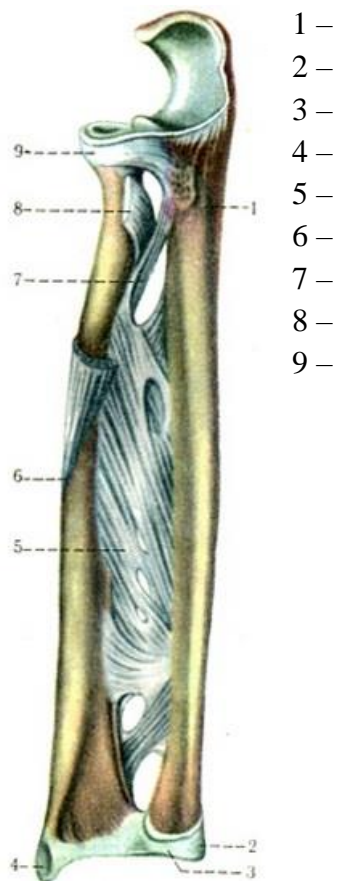
- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Б

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Завдання №6. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

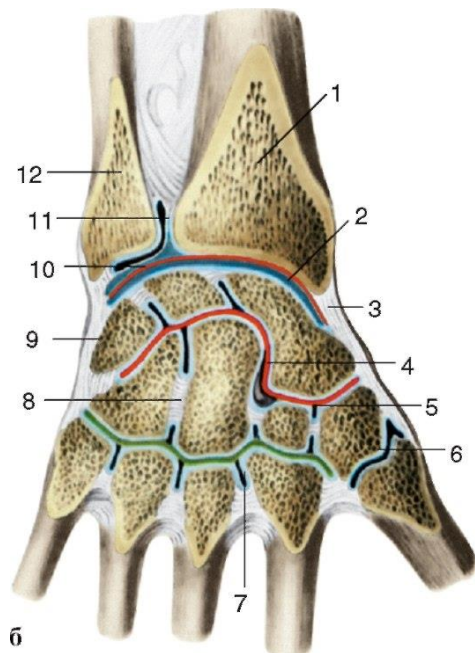
Мал. 55. З'єднання кісток передпліччя.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Завдання №7. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 56. Суглоби і зв'язки кисті.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –

**Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до
практичного заняття 21.**

1. У постраждалого в автокатастрофі посттравматичний вивих плечового суглобу. Яка зв'язка пошкоджена?
  - A. Дзьобо-плечова
  - B. Поперечна зв'язка лопатки
  - C. Дзьобо-акроміальна
  - D. Акроміально-ключична
  - E. Дзьобо-ключична

2. Хворий хлопчик 10 років доставлений в травмпункт лікарні з переломом кісток передпліччя. Дитина не може здійснити супінацію і пронацію передпліччя. У яких суглобах можливі ці рухи?
  - A. art. Cubiti
  - B. art. Radiocarpea
  - C. art. radioulnaris proximalis, art. radioulnaris distalis
  - D. art. Humeroulnaris
  - E. art. Humeroradialis

3. У постраждалої вивих плечового суглоба. Зрушення яких суглобових поверхонь вийде за межі фізіологічної норми?
  - A. Голівка плечової кістки і суглобова западина лопатки
  - B. Голівка плечової кістки і акроміальний відросток лопатки
  - C. Голівка плечової кістки і акроміальний кінець ключиці
  - D. Суглобова западина лопатки і акроміальний кінець ключиці
  - E. Суглобова западина лопатки і грудинний кінець ключиці

4. На рентгенограмі у хворої 36 років (після тупої травми кисті) виявлено перелом дистального епіфіза променевої кістки та тріщину човноподібної, півмісяцевої, і тригранної кісток. Пошкодження якого суглоба діагностував лікар?
  - A. Articulacio radiocarpea
  - B. Articulacio mediocarpeae
  - C. Articulaciones intermetacarpeae
  - D. Articulacio radioulnaris
  - E. Articulaciones carpometacarpeae

5. Хворий 34 років надійшов у травматологічне відділення після травми ліктьового суглоба порушена функція розгинання. Які взагалі рухи можливі в цьому суглобі?
  - A. Згинання, розгинання, пронація, супінація, колове обертання
  - B. Згинання, розгинання, пронація
  - C. Згинання, розгинання, відведення,приведення.
  - D. Згинання, розгинання, колове обертання супінація
  - E. Згинання, розгинання, пронація, колове обертання

6. Під час підготовки до змагань гімнаст отримав травму з вивихом у плечовому суглобі. Сухожилок якого м'яза плеча проходить всередині порожнини вищезазначеного суглоба і може бути пошкодженим?
  - A. Двоголового м'яза плеча
  - B. Триголового м'яза плеча
  - C. Дзьобоплечового м'яза
  - D. Плечового м'яза

Е. Дельтоподібного м'яза

7. До неперервних з'єднань кісток передпліччя відносять:

А. Міжкісткову перетинку передпліччя

В. Кільцеву зв'язку променевої кістки

С. Квадратну зв'язку

Д. Дзьобо-плечову зв'язку

Е. Верхня поперечна зв'язку лопатки

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №22
«З'ЄДНАННЯ КІСТОК ПОЯСУ НИЖНЬОЇ КІНЦІВКИ. ТАЗ В ЦІЛОМУ. РОЗМІРИ
ТАЗУ. ВІКОВІ ТА СТАТЕВІ ОСОБЛИВОСТІ. КУЛЬШОВИЙ СУГЛОБ. БУДОВА,
БІОМЕХАНІКА РУХІВ»

Завдання №1.

1. Назвіть синдесмози тазу:
  - 1)
  - 2)
  - 3)

2. Назвіть основні елементи крижово-клубового суглобу, зв'язки:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)

3. До якого виду зєднань належить лобковий симфіз?
  - 1)

4. Які кістки утворюють таз?
  - 1)
  - 2)

5. Назвіть особливості жіночого і чоловічого тазу:

6. Назвіть розміри великого і малого тазу у жінок:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)
  - 6)
  - 7)
  - 8)
  - 9)

Завдання №2

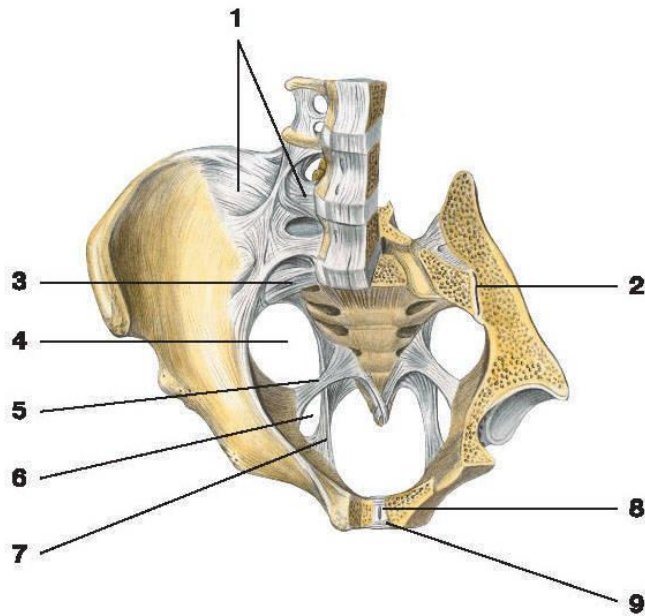
1. Назвіть які рухи можливі у кульшовому суглобі:
  - 1)
  - 2)
  - 3)

2. Назвіть внутрішньосуглобові зв'язки кульшового суглобу:
  - 1)
  - 2)

3. Назвіть позасуглобові зв'язки кульшового суглобу?

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)

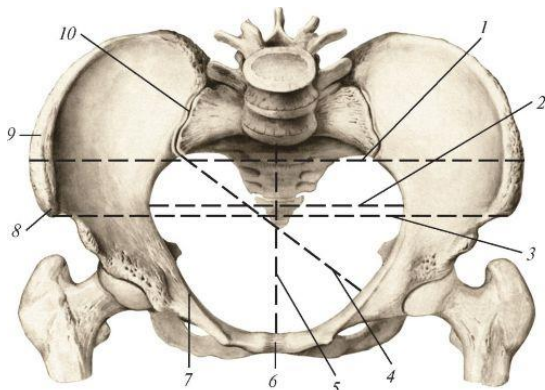
Завдання №3. Зробіть підписи до малюнку 57 латинською мовою:

Мал.57. З'єднання кісток тазового поясу.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

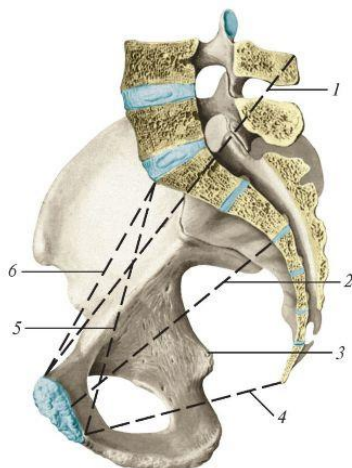
Завдання №4. Зробіть підписи до малюнку 58:

Мал 58. Розміри тазу.

A

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –

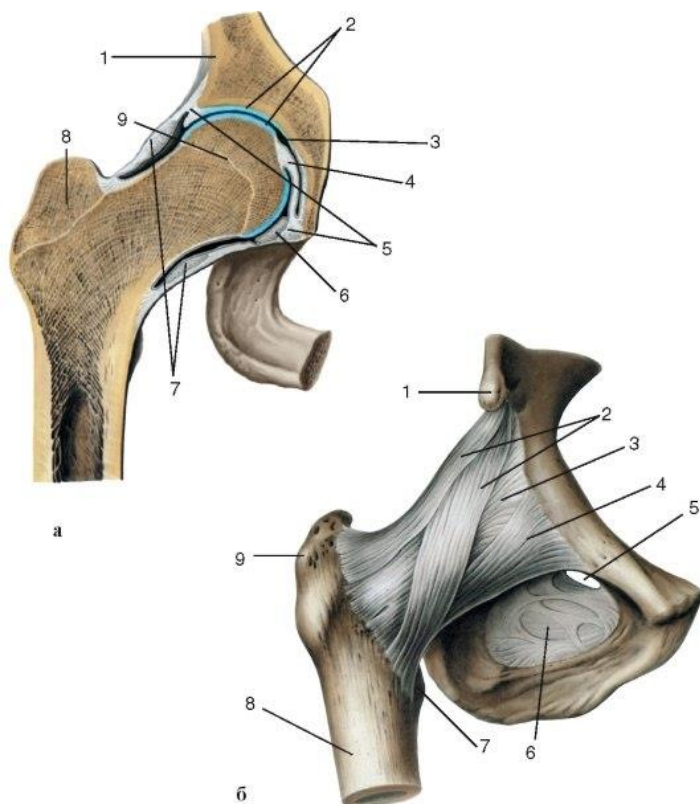

Б

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –

Б

Завдання №5. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 59. Кульшовий суглоб.

- A**
 1 –
 2 –
 3 –
 4 –
 5 –
 6 –
 7 –
 8 –
 9 –
- Б**
 1 –
 2 –
 3 –
 4 –
 5 –
 6 –
 7 –
 8 –
 9 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 22.

- Жінка похилого віку госпіталізована із скаргами на різкий біль, набряк в ділянці правого кульшового суглоба, які з'явилися після падіння. При огляді: стегно приведене всередину, рухи в кульшовому суглобі обмежені. Перелом якої кістки або її частини визначив лікар?
  - Шийка стегнової кістки
  - Тіло стегнової кістки
  - Вертлюги стегнової кістки
  - Лобкова кістка
  - Сіднича кістка
- У вагітної жінки 29 р., лікар-акушер визначив розміри таза. За допомогою циркуля була виміряна відстань між двома верхніми передніми клубовими остями. Який розмір великого таза був визначений?
  - distantia spinarum
  - distantia cristarum
  - distantia trochanterica
  - conjugata vera
  - conjugata anatomica
- У хворої 70 років діагностовано перелом шийки лівої стегнової кістки с розривом зв'язки головки стегнової кістки. Гілка якої артерії пошкоджена?
  - Затульної
  - Стегнової

- C. Зовнішньої клубової
- D. Нижньої сідничної
- E. Не має правильної відповіді

4. У вагітної жінки 27 р., лікар-акушер визначив розміри таза. За допомогою циркуля була виміряна відстань між двома великими вертлюгами стегнової кістки. Який розмір великого таза був визначений?

- A. *distantia spinarum*
- B. *distantia cristarum*
- C. *distantia trochanterica*
- D. *conjugata vera*
- E. *conjugata anatomica*

5. *Conjugata anatomica* – це:

- A. Відстань від найбільш віддаленими точками клубового гребня
- B. Відстань між найбільш віддаленими точками пограничної лінії
- C. Відстань між правим і лівим сідничними горбами
- D. Відстань від мису до верхньої точки лобкового симфізу
- E. Відстань між великими вертлюгами стегнової кістки

6. *Conjugata vera* – це:

- A. Відстань від найбільш віддаленими точками клубового гребня
- B. Відстань між найбільш віддаленими точками пограничної лінії
- C. Відстань між правим і лівим сідничними горбами
- D. Відстань від мису до верхньої точки лобкового симфізу
- E. Відстань від мису до найбільш виступаючої точки задньої поверхні симфізу

7. *Diametr obliqua* – це:

- A. Відстань від найбільш віддаленими точками клубового гребня
- B. Відстань від крижово-клубового суглобу до клубово-лобкового підвищення
- C. Відстань між правим і лівим сідничними горбами
- D. Відстань від мису до верхньої точки лобкового симфізу
- E. Відстань від мису до найбільш виступаючої точки задньої поверхні симфізу

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №23
«КОЛІННИЙ СУГЛОБ. БУДОВА, БІОМЕХАНІКА РУХІВ. З'ЄДНАННЯ КІСТОК
ГОМІЛКИ ТА СТОПИ. СУГЛОБИ СТОПИ. СТОПА В ЦІЛОМУ.
РЕНТГЕНАНАТОМІЯ КІСТОК ТА З'ЄДНАНЬ»

Завдання №1.

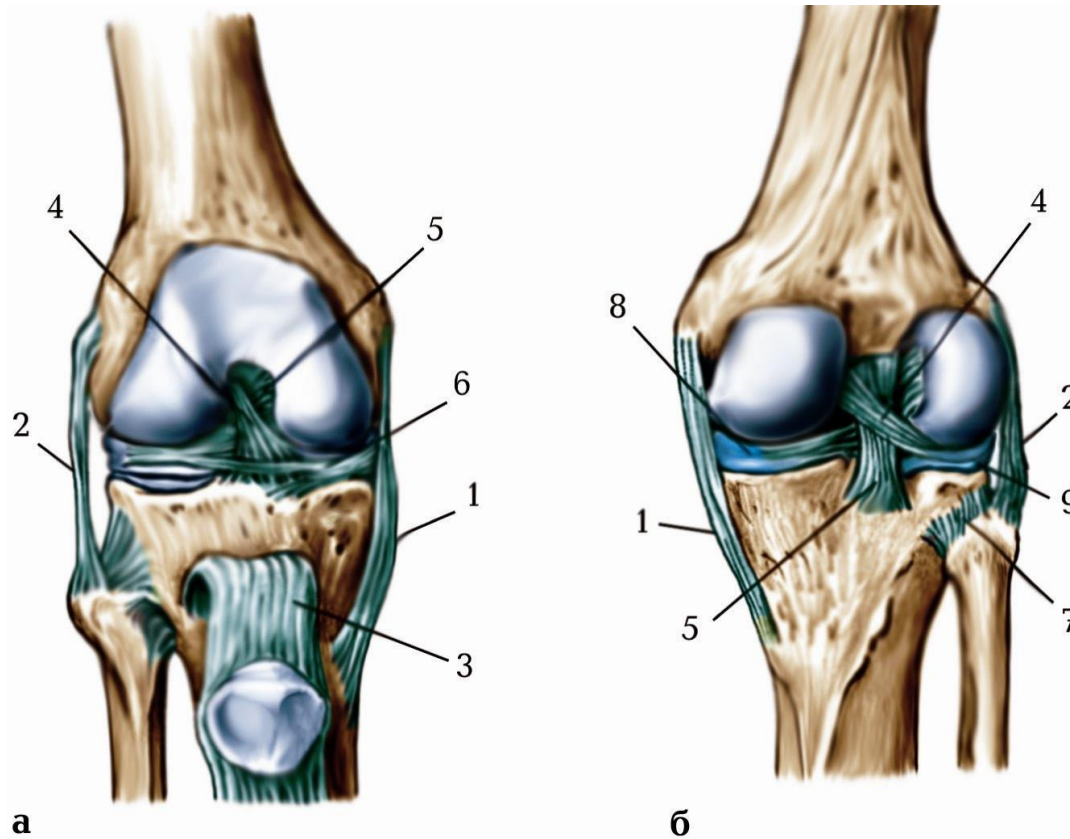
1. Назвіть форму колінного суглобу:

2. Назвіть синовіальні сумки колінного суглобу:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)

3. Які допоміжні елементи надп'ятково-гомількового суглобу?
  - 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)

4. Які суглоби утворюють поперечний суглоб заплесни?
  - 1)
  - 2)

5. Допоміжні елементи заплесно-плесневих суглобів:
  - 1)
  - 2)
  - 3)

Завдання №2.

1. Назвіть форму і функції плесно-фалангових суглобів:
  - 1)
  - 2)

2. Дайте визначення поняттю склепіння стопи. Які склепіння стопи ви знаєте, їх функціональне значення?
  - 1)
  - 2)
  - 3)

Завдання №3 Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал.60. Колінний суглоб.

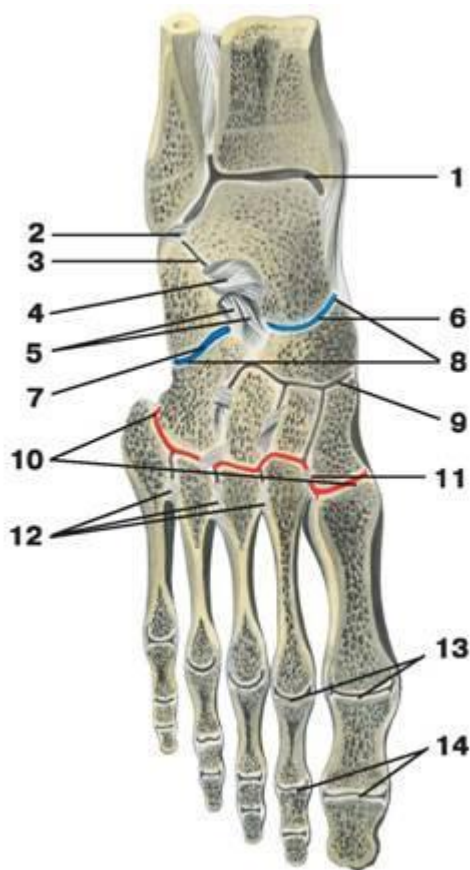

A. Вид спереду

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –

Б. Вид ззаду

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –

Завдання №4. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 61. Суглоби стопи.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –
- 11 –
- 12 –
- 13 –
- 14 –

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 23.

1. Футболіст звернувся до лікаря зі скаргами на біль в правому колінному суглобі, які раптово виникають під час гри. При обстеженні встановлене зміщення латерального меніска. Які зв'язки з перерахованих пошкоджені?
  - A. Поперечна
  - B. Хрестоподібні та дугоподібні зв'язки
  - C. Хрестоподібні і зв'язка надколінка
  - D. Хрестоподібні і коса
  - E. Хрестоподібні і колатеральні

2. Чоловік 25 років звернувся із скаргами на патологічні рухи в колінному суглобі – передньо-заднє зміщення гомілки відносно стегна (так званий симптом “висувної шухляди”), що з'явилися після травми. Які зв'язки колінного суглобу пошкоджені?
  - A. Хрестоподібні зв'язки
  - B. Дугоподібні підколінні зв'язки
  - C. Коса підколінна зв'язка
  - D. Міжкісткова мембрана
  - E. Колатеральні зв'язки

3. У хворого визначається перелом в області внутрішньої поверхні лівого надп'яtkово-гомілкового суглобу. Назвіть місце перелому:
  - A. Надп'яtkова кістка
  - B. Нижня третина малогомілкової кістки
  - C. Медіальна кісточка

- D. Латеральна кісточка
- E. П'яткова кістка

4. У хворого на цукровий діабет розвинулася волога гангрена стопи. Йому показана ампутація в ділянці поперечного суглоба передплесна (суглоба Шопара). Яку ключову зв'язку повинні пересікти хірурги для вичленення в даному суглобі?

- A. Lig.bifurcatum
- B. Lig.cuneocuboideum dorsale
- C. Lig. talocalcaneum laterale
- D. Lig. mediale
- E. Lig. talocalcaneum interosseum

5. У спортсменів нерідко спостерігається пошкодження менісків колінного суглоба. При якому механізмі травми може відбутися розрив медіального і латерального менісків?

- A. При розриві хрестоподібних зв'язок
- B. При розриві колатеральних зв'язок
- C. При пошкодженні зв'язок підколінної ямки
- D. Розрив медіального меніска при ротації гомілки назовні
- E. Латерального – всередину

6. Хірургу необхідно видалити частину травмованої стопи по лінії Лісфранкова суглоба. Яку зв'язку необхідно перетнути?

- A. Роздвоєну
- B. П'ятково-човноподібну
- C. Медіальну міжкісткову заплесно-плеснову зв'язку
- D. Надп'ятково-човноподібну
- E. Надп'ятково-п'яткову

7. Дитина 6-ти років унаслідок падіння на гострий предмет, отримала травму м'яких тканин між мало- і великогомілкової кістками. Який вид з'єднання пошкоджений?

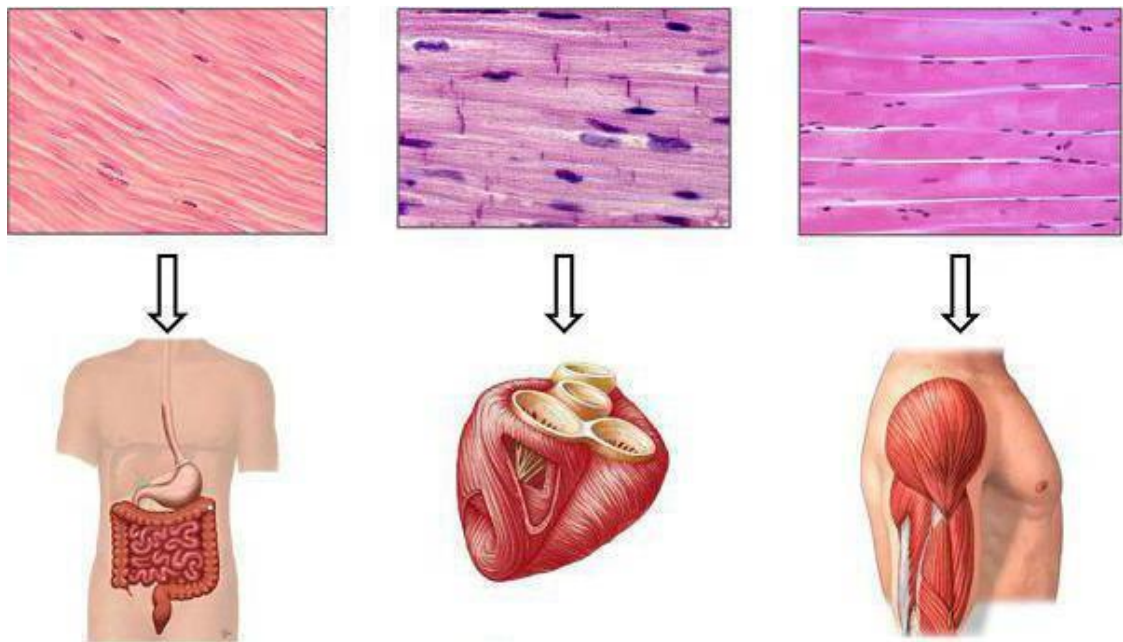
- A. Мембрана
- B. Шво
- C. Зв'язка
- D. Тім'ячко
- E. –

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №24
«ЗАГАЛЬНА МІОЛОГІЯ. РОЗВИТОК, БУДОВА, РОБОТА, КЛАСИФІКАЦІЯ М'ЯЗІВ.
М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ СПИНИ. ТОПОГРАФІЯ»

Завдання №1.

1. Назвіть різновиди м'язової тканини, користуючись малюнком:

Мал.62. Різновиди м'язової тканини.

2. Дайте визначення поняттю скелетні м'язи. Вкажіть, з якої тканини вони побудовані?

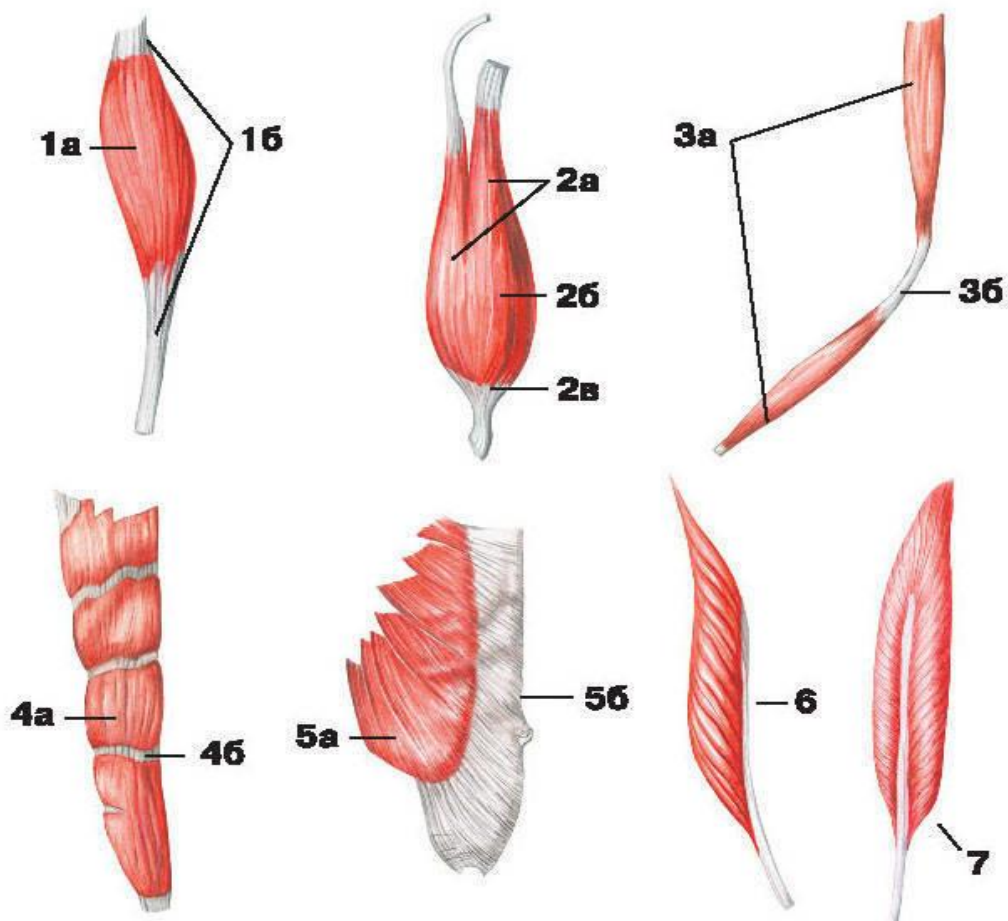
3. Дайте визначення поняттю м'юн.

Завдання №2. Класифікація м'язів.

1. Класифікація м'язів за формою:
2. Класифікація за напрямком м'язових пучків:
3. Класифікація м'язів по відношенню до суглобів:

4. Назвіть принципи визначення назви м'язів.
- 1)
  - 2)
  - 3)
  - 4)
  - 5)
5. Зробіть підписи до малюнку 63.

Мал.63. Форма м'язів.

1. а –
б –
2. а –
б –
в –
3. а –
б –
4. а –
б –
5. а –
б –
- 6.
- 7.

Завдання №3. Допоміжний апарат м'язів.

1. Дайте визначення поняттю допоміжний апарат м'язів.

2. Фасції, їх функціональне значення.
3. Тримачі сухожилків – це
4. Фіброзні піхви (*vaginae fibrosae*) – це
5. Синовіальні піхви (*vaginae synoviales*) – це
6. Синовіальні сумки (*bursae synoviales*) – це
7. Слизові сумки (*bursae mucosae*) – це

Завдання №4. Робота м'язів.

1. М'язи-антагоністи – це
2. М'язи-синергісти – це
3. Назвіть та охарактеризуйте режими роботи м'язів:
  - 1)
  - 2)
  - 3)
4. Дайте визначення статичної і динамічної роботи м'язів.
5. Як визначається сила м'язів?

Завдання №5. Розвиток м'язів.

1. Що таке аутохтонні і гетерохтонні м'язи?

2. Дайте визначення поняттям трункопетальні та трункофугальні м'язи.

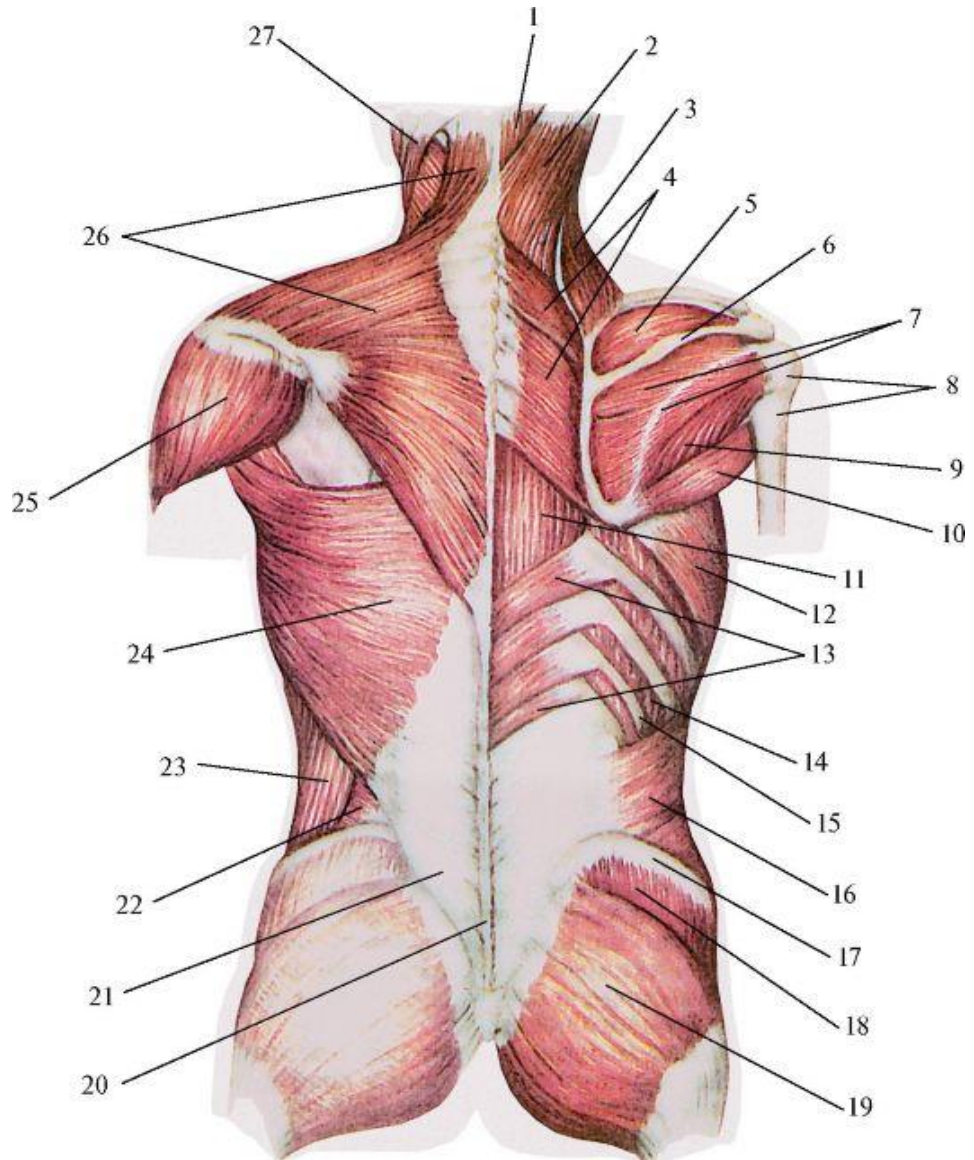
Завдання №6. М'язи спини.

1. На які групи поділяються м'язи спини?

2. Заповніть таблицю.

Табл. 1. Поверхневі м'язи спини

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				

3. Зробіть підписи до малюнку 64, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки поверхневих м'язів спини.

Мал.64. Поверхневі м'язи спини.

-
-
-
-
-
-
-

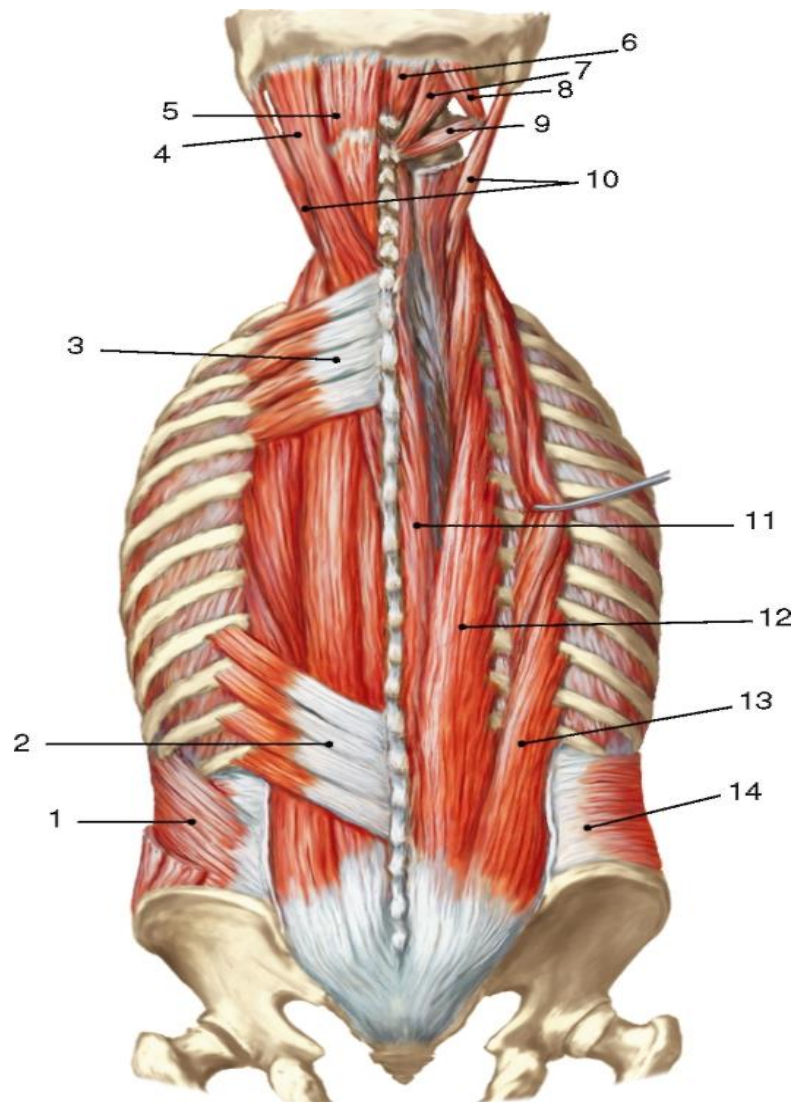
4. Заповніть таблицю.

Табл. 2. Глибокі м'язи спини

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				

3.				
4.				
5.				

5. Зробіть підписи до малюнку 65, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки глибоких м'язів спини.

Мал.65. Глибокі м'язи спини.

—
—

-
-
-
-
-

Завдання №7. Фасції спини.

1. Вкажіть та охарактеризуйте фасції спини.

2. Скільки листків має грудо-поперекова фасція? Де вони зростаються?

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 24.

1. У реанімаційне відділення потрапив пацієнт з пораненням задньої ділянки шиї (regio nuchae). Який з м'язів тіла займає цю ділянку?
A. M.scalenus.
B. M.sternocleidomastoideus.
C. M.latissimus dorsi.
D. M.rhomboideus.
E. M.trapezius.

2. Після крововиливу в мозок у постраждалого розвинулися явища паралічу деяких м'язів спини. При цьому порушилася функція розгинання поперекового відділу хребта. Які м'язи постраждали після мозкового крововиливу?
A. Великий м'яз попереку.
B. Трапецієподібний м'яз.
C. Найширший м'яз спини
D. Квадратний м'яз попереку
E. М'яз, що випрямляє хребет.

3. Молодий чоловік унаслідок активного підтягування на поперечині відчув різкий біль у м'язах спини. При обстеженні спостерігається біль при спробах руху верхньою кінцівкою, обмеження таких функцій як приведення і розгинання плеча, обертання плеча до середини. Розтягування якого м'яза сталося найімовірніше?
A. M.latissimus dorsi
B. M.levator scapulae
C. M.rhomboideus major
D. M.trapezius
E. M.subscapularis

4. Диригент оркестру не може дістати із задньої кишені носову хустинку. Який м'яз не виконує своєї функції?

- A. Ромбоподібний м'яз
- B. Дельтоподібний м'яз
- C. Найширший м'яз спини
- D. Великий грудний м'яз
- E. Трапецієподібний м'яз

5. Хворий 32 років не може нахилити голову назад. Про патологію яких м'язів лікар подумає в першу чергу?

- A. M.trapezius
- B. MM.rectus capitis major et minor
- C. M.obliquus capitis superior
- D. M.Latissimus dorsi
- E. M.Subscapulars

6. Які з м'язів свого боку є антагоністами багаторозділних м'язів при повороті тулуба?

- A. M.erector spinae
- B. M.latissimus dorsi
- C. M iliocostalis
- D. MM.semispinales
- E. MM.rotatores

7. Які з м'язів своєї сторони є синергістами напівостистих м'язів при повороті тулуба?

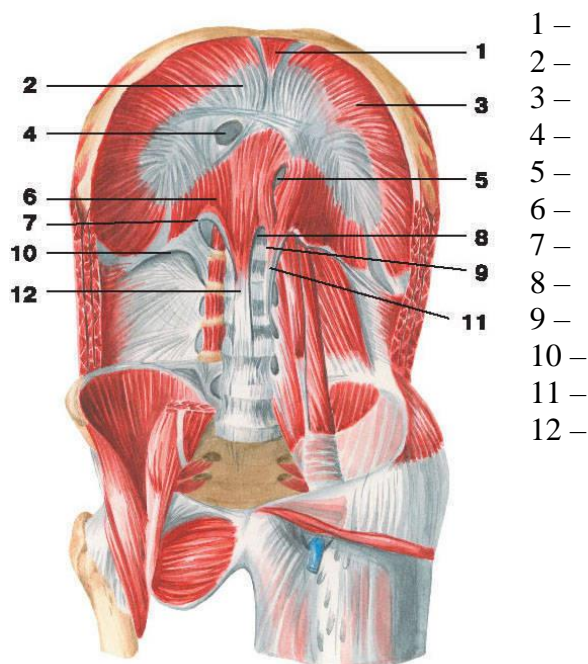
- A. M.longissimus
- B. M.latissimus dorsi
- C. M.ilicostalis
- D. MM.multifidi
- E. MM.Rotatores

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №25
«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІ ГРУДНОЇ КЛІТКИ. ДІАФРАГМА»

Завдання №1. Що таке діафрагма? Які отвори має діафрагма?

Завдання №2. Назвіть та покажіть слабкі місця діафрагми користуючись малюнком:

Мал. 66. Діафрагма.

Завдання №3. *М'язи грудної клітки.*

1. На які групи поділяються м'язи грудної клітки?

2. Заповніть таблицю.

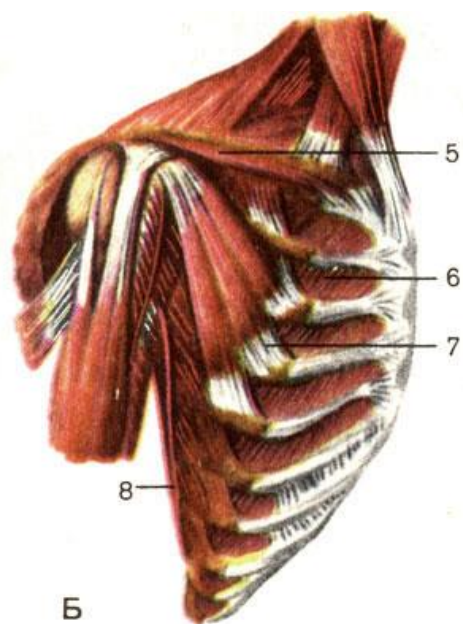
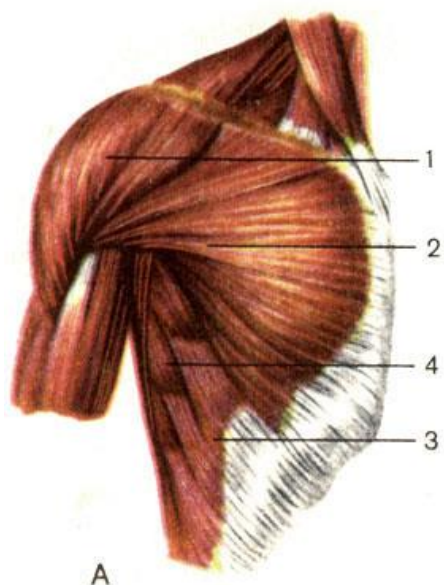
Табл. 1. Поверхні м'язи грудної клітки

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				

3.				
4.				

3. Зробіть підписи до малюнку 67 виберіть та вкажіть відповідний номер тільки поверхневих м'язів грудної клітки.

Мал.67 Поверхні грудної клітки.

-
-
-
-
-
-
-

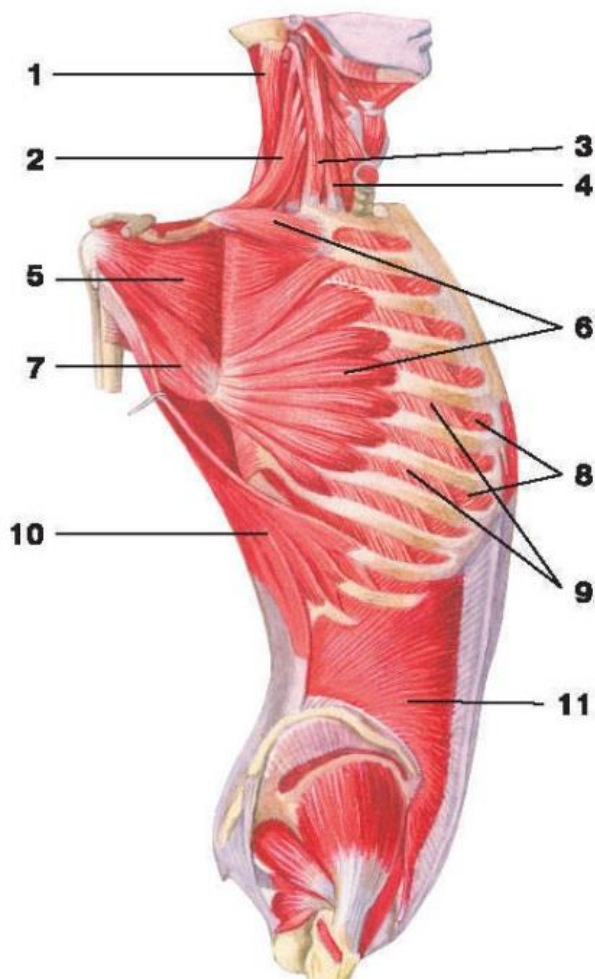
4. Заповніть таблицю.

Табл. 2. Глибокі м'язи грудної клітки

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				

3.				
4.				

5. Зробіть підписи до малюнку 68, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки глибоких м'язів грудної клітки.

Мал. 68. Глибокі м'язи грудної клітки.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Завдання №4. Фасції грудної клітки.

6. Вкажіть та охарактеризуйте фасції грудної клітки.

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 25.

1. Хворий звернувся до терапевта зі скаргами на болі в грудній клітці при диханні, задишку, скруті кашльових рухів, гикавку. Які дихальні м'язи вражені?
  - A. Діафрагма
  - B. Зовнішні міжреберні
  - C. Зовнішні зубчасті
  - D. Внутрішні міжреберні
  - E. М'язи живота

2. В період пологів у жінки розвинулися явища, характерні для діафрагмальної грижі (кили). Вкажіть найбільш слабкі місця діафрагми, де можливе утворення гриж в результаті підвищення внутрішньочеревного тиску?
  - A. Сухожилковий центр.
  - B. Поперекова частина.
  - C. Реброва частина.
  - D. Грудинна частина.
  - E. Попереково-реберні і груднинно-реберні трикутники.

3. У дитини 8 років на рівні 10 грудного хребця рентгеноскопично виявлено чужорідне тіло стравоходу. В ділянці якого стравохідного звуження зупинилось чужорідне тіло?
  - A. Діафрагмальне звуження
  - B. Глоткове звуження
  - C. Бронхіальне звуження
  - D. Аортальне звуження
  - E. Абдомінальне звуження

4. Хворому 45 років необхідно провести перикардіальну пункцію. У якому трикутнику діафрагми найзручніше провести дану маніпуляцію?
  - A. Правому груднинно-реберному.
  - B. Правому реберно-поперековому.
  - C. Лівому груднинно-реберному.
  - D. Лівому попереково-реберному.
  - E. Немає правильної відповіді.

5. Який утвор діафрагми захищає аорту від здавлювання?
  - A. Латеральна дугоподібна зв'язка
  - B. Медіальна дугоподібна зв'язка
  - C. Середина дугоподібна зв'язка
  - D. Сухожилковий центр
  - E. Ліва ніжка діафрагми

6. Які з перерахованих є аутохтонними м'язами грудей?
  - A. MM. intercostales externi
  - B. MM. intercostales interni

- C. MM. subcostales
- D. M. transversus thoracis
- E. MM. intercostales intimi

7. Які з перерахованих м'язів не мають відношення до акту дихання?

- A. Зовнішні міжреберні м'язів
- B. Поперечні м'язи грудей
- C. Підреберні м'язи
- D. Великі ромбоподібні м'язи
- E. Задні зубчасті м'язи

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №26
«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ЖИВОТА. ПІХВА ПРЯМОГО М'ЯЗА ЖИВОТА. ПАХОВИЙ
КАНАЛ. БІЛА ЛІНІЯ ЖИВОТА. ТОПОГРАФІЯ ПЕРЕДНЬОЇ СТІНКИ ЧЕРЕВНОЇ
ПОРОЖНИНИ»

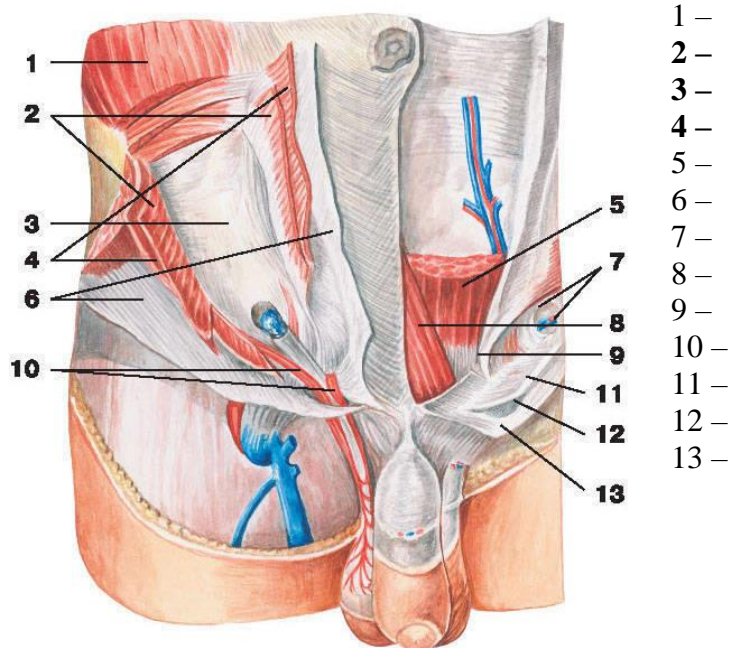
Завдання №1. Чим утворена піхва прямого м'язу живота?

Завдання №2. Що таке біла лінія живота? Практичне значення.

Завдання №3. Скільки стінок має паховий канал та чим вони утворені?

Завдання №4. Зробіть підписи до малюнку латинською мовою:

Мал. 69. Паховий канал.

Завдання №5. Вкажіть поверхи живота, та чим вони обмежені?

Завдання №6. М'язи живота.

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. Передня група м'язів живота

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				

2. Заповніть таблицю.

Табл. 2. Латеральна група м'язів живота

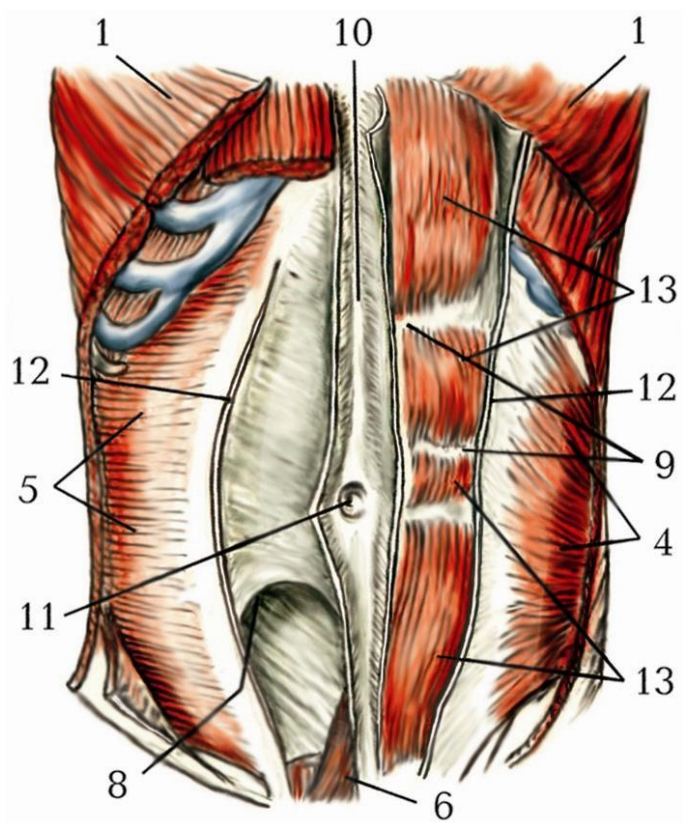
№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3.				

3. Заповніть таблицю.

Табл. 3. Задня група м'язів живота

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				

4. Зробіть підписи до малюнку 70, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки м'язів живота.

Мал.70. М'язи живота.

-
-
-
-
-
-

Завдання №7. Фасції живота.

1. Назвіть та охарактеризуйте фасції живота:

Завдання №8. Чим утворене поверхнєве та глибоке пахові кільця?

Завдання №9. Чим утворений поперековий трикутник «Пті»?

**Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до
практичного заняття 26.**

1. У хворого коса пахова кила (грижа). Яке анатомічне утворення стало слабким місцем передньої черевної стінки?
  - A. Латеральна пахова ямка
  - B. Надміхурова ямка
  - C. Стегнова ямка
  - D. Медіальна пахова ямка
  - E. М'язова затока

2. У чоловіка 52 років при піднятті надмірної ваги відзначається грижове випинання в правій надлобковій ділянці. У яких анатомічних утвореннях найімовірніше виникло випинання грижового мішка?
  - A. Anulus umbilicalis.
  - B. Anulus femoralis.
  - C. Canalis inguinalis.
  - D. Linea alba.
  - E. Lig inguinalis.

3. Хірургу необхідно провести ревізію черевної порожнини, для чого необхідно розкрити передню черевну стінку. В якій частині черевної стінки можна провести самий безкровний розріз?
  - A. Пахові ділянки живота.
  - B. Біла лінія живота.
  - C. Латеральні ділянка живота.
  - D. Надчеревна ділянка живота.
  - E. Лобкова ділянка.

4. Хірург проводить операцію з видалення червоподібного відростка (апендектомія). В якій послідовності розкриваються шари м'язів передньої стінки живота при апендектомії?
  - A. Внутрішній косий м'яз живота, поперечний м'яз живота, зовнішній косий м'яз живота.
  - B. Поперечний м'яз живота, зовнішній косий м'яз живота, внутрішній косий м'яз живота.
  - C. Зовнішній косий м'яз живота, внутрішній косий м'яз живота, поперечний м'яз живота.
  - D. Прямий м'яз живота, зовнішній косий м'яз живота, внутрішній косий м'яз живота.
  - E. Зовнішній косий м'яз живота, внутрішній косий м'яз живота, прямий м'яз живота.

5. До лікаря звернулася мати новонародженого, в якого була визначена вроджена пахова грижа. Паховий канал дуже широкий, частина кишечника перебувала в калитці. Необхідна операція пластики пахового каналу. Які структури утворюють передню стінку цього каналу?
  - A. Поперечна фасція.
  - B. Апоневроз поперечного м'яза живота.
  - C. Апоневроз внутрішнього косоного м'яза живота.
  - D. Апоневроз зовнішнього косоного м'яза живота.
  - E. Жодним з перелічених анатомічних утворень.

6. Під час проведення операції з видалення пахової грижі хірург розсік апоневроз зовнішнього косого м'яза живота. Визначте, якою стінкою пахового каналу він є?

- A. Передньою.
- B. Верхньою.
- C. Нижньою.
- D. Задньою.
- E. Латеральною

7. Хворий 47 років поступив в хірургічне відділення з діагнозом пахова кіста. При оперативному втручанні хірург проводить пластику задньої стінки пахового каналу. Якими анатомічними утвореннями вона утворена?

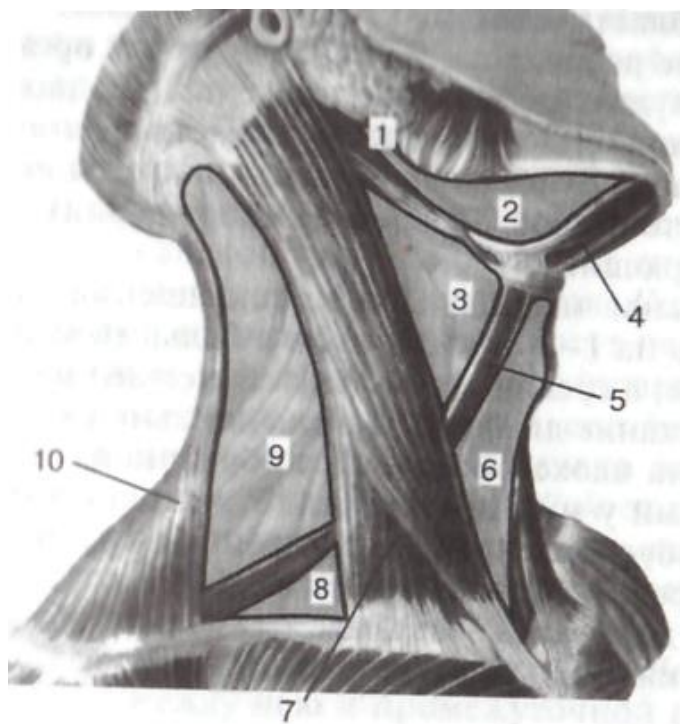
- A. Поперечною фасцією.
- B. Апоневрозом зовнішнього косого м'яза живота.
- C. Паховими зв'язками.
- D. Вільними нижніми краями внутрішнього косого і поперечного м'язів живота, очеревиною.
- E. Очеревиною.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №27
**«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ШИЇ. ТОПОГРАФІЯ ШИЇ: ТРИКУТНИКИ ШИЇ, ЇХ ГРАНИЦІ,
КЛІНІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ»**

Завдання №1. Назвіть ділянки шиї:

Завдання №2. Які трикутники шиї ви знаєте? Яке їх клінічне значення?

Завдання №3. Зробіть підписи до малюнку 71:

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –
- 5 –
- 6 –
- 7 –
- 8 –
- 9 –
- 10 –

Мал. 71. Трикутники шиї.

Завдання №4. М'язи шиї.

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. Поверхневі м'язи шиї

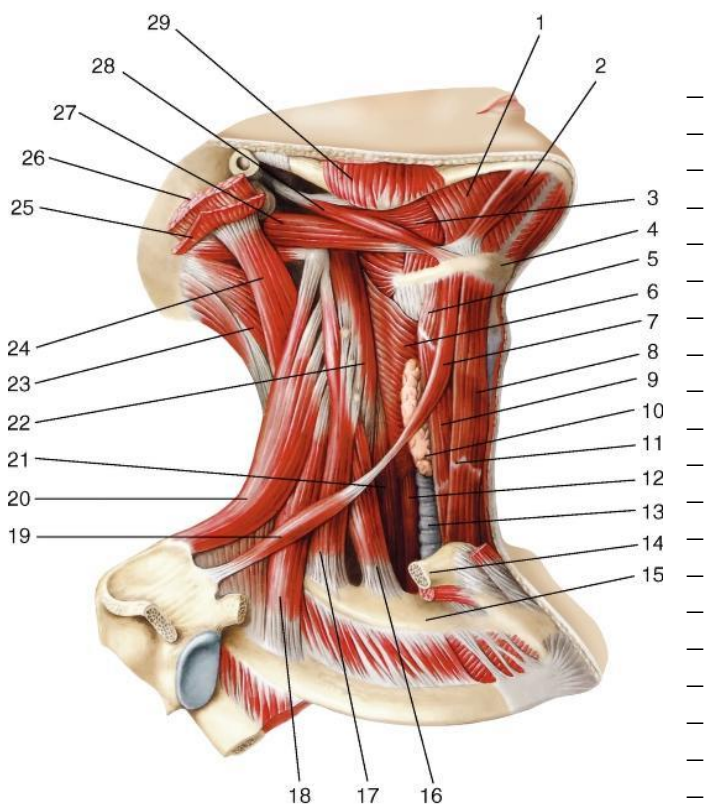
№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				

2. Заповніть таблицю.

Табл. 2. Глибокі м'язи шиї

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

3. Зробіть підписи до малюнку 72, виберіть та вкажіть відповідний номер м'язів шиї

Мал. 72. М'язи шиї.

Завдання №5. Фасції шиї (за Шевкуненком).

1. Вкажіть та охарактеризуйте фасції шиї:

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 27.

1. У хворої М., 37р. в результаті попадання чужорідного тіла в дихальні шляхи виник кашель, а потім ядуха. Хворій було проведено трахеотомію в ділянці шиї, яка обмежена верхнім черевцем *m. omohyoideus*, *m. sternocleidomastoideus* та серединною лінією шиї. В якому трикутнику шиї проведено хірургічне втручання?

- A. Omotracheale
- B. Caroticum
- C. Submandibulare
- D. Omotraperoideum
- E. Omoclaviculare

2. Дитина 5-ти років страждає на деформацію шиї. При клінічному обстеженні виявлено такі симптоми: виражений нахил голови вліво, обличчя повернене вправо, пасивні рухи голови вправо обмежені. Порушення розвитку якого м'язу має місце?

- A. Ремінного м'язу голови
- B. Трапецієподібного
- C. Груднинно-ключично-соскоподібного
- D. Груднинно-під'язикового
- E. Довгого м'язу голови

3. При обстеженні пацієнта 15 років виявлено, що після перенесеної щелепно-лицевої травми він не може опустити нижню щелепу. Пошкодження якого м'язу може бути причиною вказаного порушення?

- A. Підборідно-під'язикового

- В. Жувального
- С. Скраневого
- Д. Медіального крилоподібного
- Е. Латерального крилоподібного

4. В зв'язку з наявністю злоякісної пухлини на язика, хворому слід його видалити. В якому місці легко знайти язикову артерію і перев'язати її?

- А. Трикутнику Пирогова.
- В. В сонному трикутнику.
- С. Влопаточно-підключичному трикутнику.
- Д. В лопаточно-трапецієподібному трикутнику.
- Е. В лопаточно-трахейному трикутнику.

5. Трикутник шиї обмежений ззаду грудинно-ключично-соскоподібним м'язом, зверху-заднім черевцем двочеревцевого м'яза, зпереду верхнім черевцем лопатково-під'язикового м'яза. Назвіть цей трикутник.

- А. Лопатково-ключичний.
- В. Лопатково-трахейний.
- С. Піднижньощелепний.
- Д. Сонний
- Е. Лопатково-трапецієподібний.

6. У хворого кривошия. Який м'яз шиї уражений?

- А. M. Sternocleidomastoideus
- В. M. Omohyoideus
- С. M. Platisma
- Д. M. Sternohyoideus
- Е. M. Mylohyoideus

7. До лікаря педіатра звернулася мати с приводу того, що у її дитини віком 1 року голова повернена в лівий бік. Який із м'язів шиї недорозвинений?

- А. Двочеревцевий м'яз
- В. Підшкірний м'яз
- С. Грудинно-ключично-соскоподібний м'яз
- Д. Довгий м'яз шиї
- Е. Шило-під'язиковий м'яз

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №28
«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ГОЛОВИ: ЖУВАЛЬНІ ТА МІМІЧНІ М'ЯЗИ. МІЖФАСЦІАЛЬНІ
ПРОСТОРИ ГОЛОВИ»

Завдання №1. Назвіть ділянки голови?

Завдання №2. Які особливості мимічних м'язів?

Завдання №3. М'язи голови.

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. Жувальні м'язи

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3				
4				

2. Заповніть таблицю.

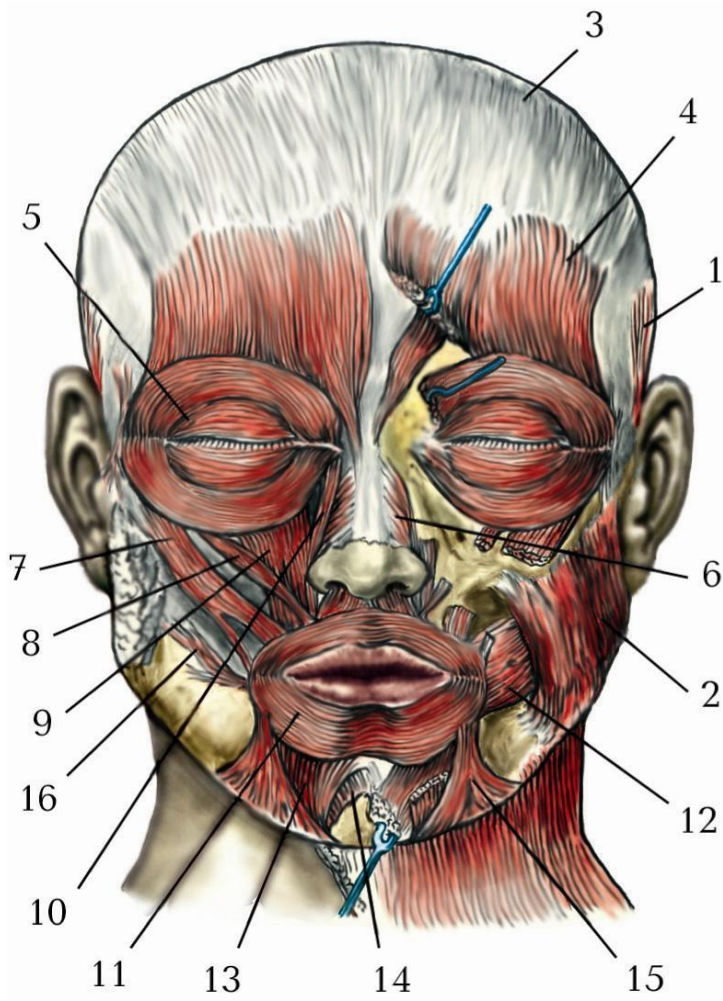
Табл. 2. Мімічні м'язи

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10				
11.				
12				

13.			
14.			
15.			
16.			

3. Зробіть підписи до малюнку 73, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки м'язів голови:

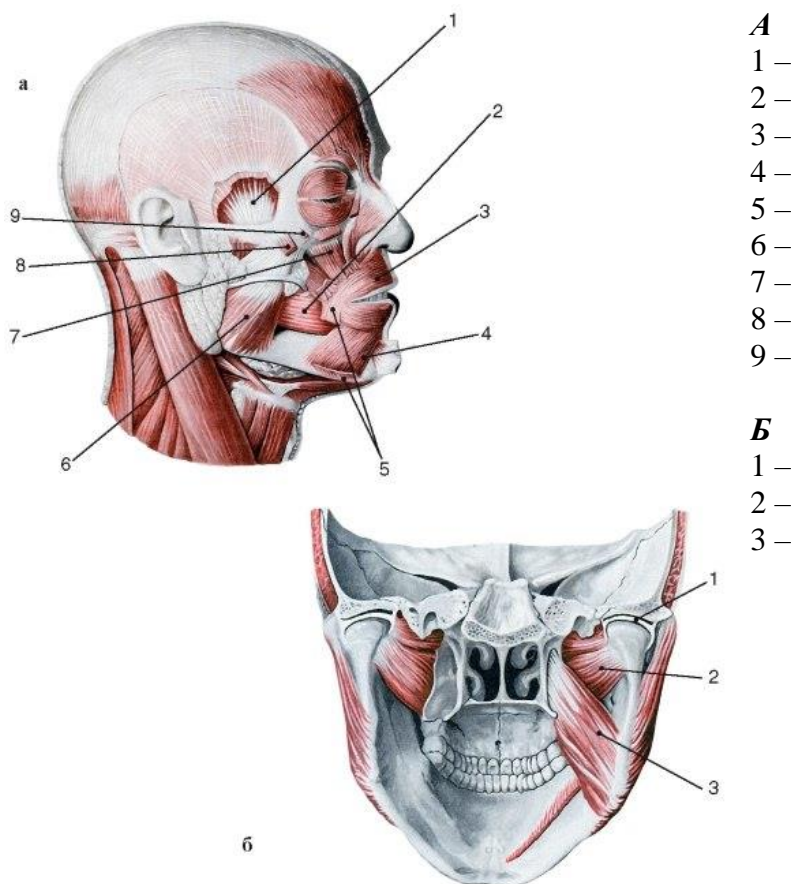

Мал. 73. Мімічні м'язи голови.

-
-
-
-
-
-
-

4. Зробіть підписи до малюнку 74, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки жувальних м'язів голови:

Мал. 74. Жувальні м'язи голови.

А
1 –
2 –
3 –
4 –
5 –
6 –
7 –
8 –
9 –

Б
1 –
2 –
3 –

Завдання №4. Фасції голови.

1. Вкажіть та охарактеризуйте фасції голови:

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 28.

1. 30 річний чоловік звернувся до стоматолога зі скаргою на розлади жування, у нього виникає біль при відтягуванні щелепи назад. Лікар встановив запалення одного з жувальних м'язів. Якого?

А. Скреневого (задні волокна)

- В. Сконевого (передні волокна)
- С. Крилоподібного медіального
- Д. Крилоподібного латерального
- Е. Жувального

2. При обстеженні міміки хворого виявлено, що він не може скласти губи трубочкою, не може свистіти, під час сміху кутки рота не піднімаються догори, ротова щілина розтягується в боки (поперечна посмішка). Пацієнт страждає на міопатію (спадкове захворювання із дистрофічним ураженням м'язів). На атрофію якого м'язу вказують дані симптоми?

- А. Великого виличного м'язу
- В. Колового м'яза рота
- С. Шийного м'язу
- Д. М'язу сміху
- Е. Жувального м'язу

3. Чоловік 30 років звернувся до стоматолога зі скаргою на розлади жування, у нього виникає біль при відтягуванні щелепи назад. Запалення якого з жувальних м'язів найвірогідніше встановить лікар?

- А. *M. temporalis* (задні волокна).
- В. *M. masseter*.
- С. *M. temporalis* (передні волокна).
- Д. *M. pterygoideus medialis*.
- Е. *M. pterygoideus lateralis*

4. При огляді хворого лікар зазначив асиметрію його обличчя. Хворий не може наморщити лоба, підняти брови, свиснути, закрити повністю око. Функція яких м'язів порушена?

- А Підшкірного
- В Жувальних
- С Склепіння черепа
- Д Мімічних
- Е Надпід'язикових

5. При обстеженні міміки хлопчика виявлено, що він не може скласти губи трубочкою. Не може задуть свічку, під час сміху кутки рота не піднімаються догори, а ротова щілина розтягується в боки (поперечна посмішка). На атрофію якого м'яза вказують дані симптоми?

- А Колового м'яза рота
- В Великого виличного м'яза
- С Шічного м'яза
- Д М'язу сміху
- Е Жувального м'яза

6. При огляді пацієнта із запаленням лицевого нерва відзначається згладженість складок шкіри чола, права очна щілина ширша за ліву, згладжена права носогубна складка, кут рота справа опущений, рот перекошений вліво. Функція яких м'язів порушена?

- А Склепіння черепа.

- В Жувальних.
- С Мімічних.
- Д Надпід'язикових.
- Е Під'язикових

7. Після перенесеного енцефаліту у хворого є залишкові явища у вигляді ураження лицевого нерва зліва. Порушення іннервації яких м'язів при цьому буде виражено?

- А Глибоких м'язів шиї
- В Жувальних м'язів
- С Підшкірного м'яза шиї
- Д Середніх м'язів шиї
- Е Мімічних м'язів

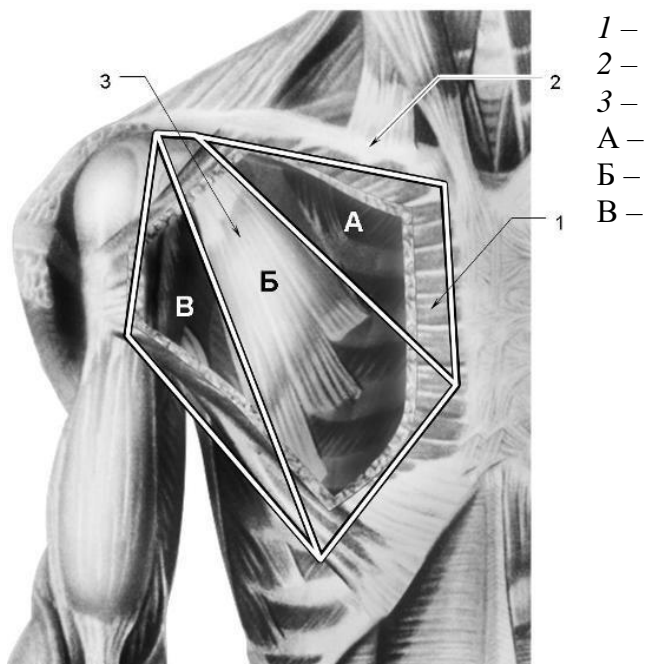
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №29
«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ПЛЕЧОВОГО ПОЯСУ. ПАХВОВА ПОРОЖНИНА. М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ПЛЕЧА. ТОПОГРАФІЯ ПЛЕЧА»

Завдання №1. Назвіть стінки пахової порожнини. Чим вони обмежені?

Завдання №2. Які особливості задньої стінки пахової порожнини?

Завдання №3. На які трикутники поділяється передня стінка пахової порожнини? Назвіть їх на малюнку:

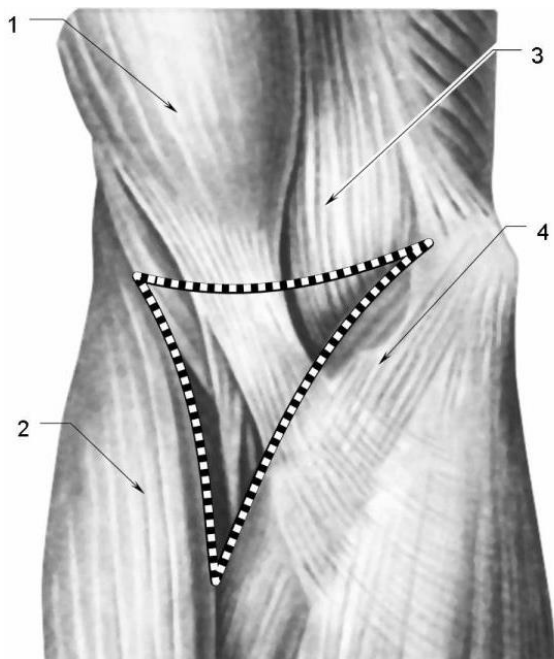
Мал. 75. Трикутники передньої стінки пахової ямки.

Завдання №4. Чим утворений плечом 'язовий канал?

Завдання №5. Чим утворена ліктьова ямка? Зробіть підписи до малюнку:

Мал. 76. Ліктьова ямка. Межі виділені чорнобілим пунктиром.

- 1 –
- 2 –
- 3 –
- 4 –

Завдання №6. М'язи плечового поясу.

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. М'язи плечового поясу

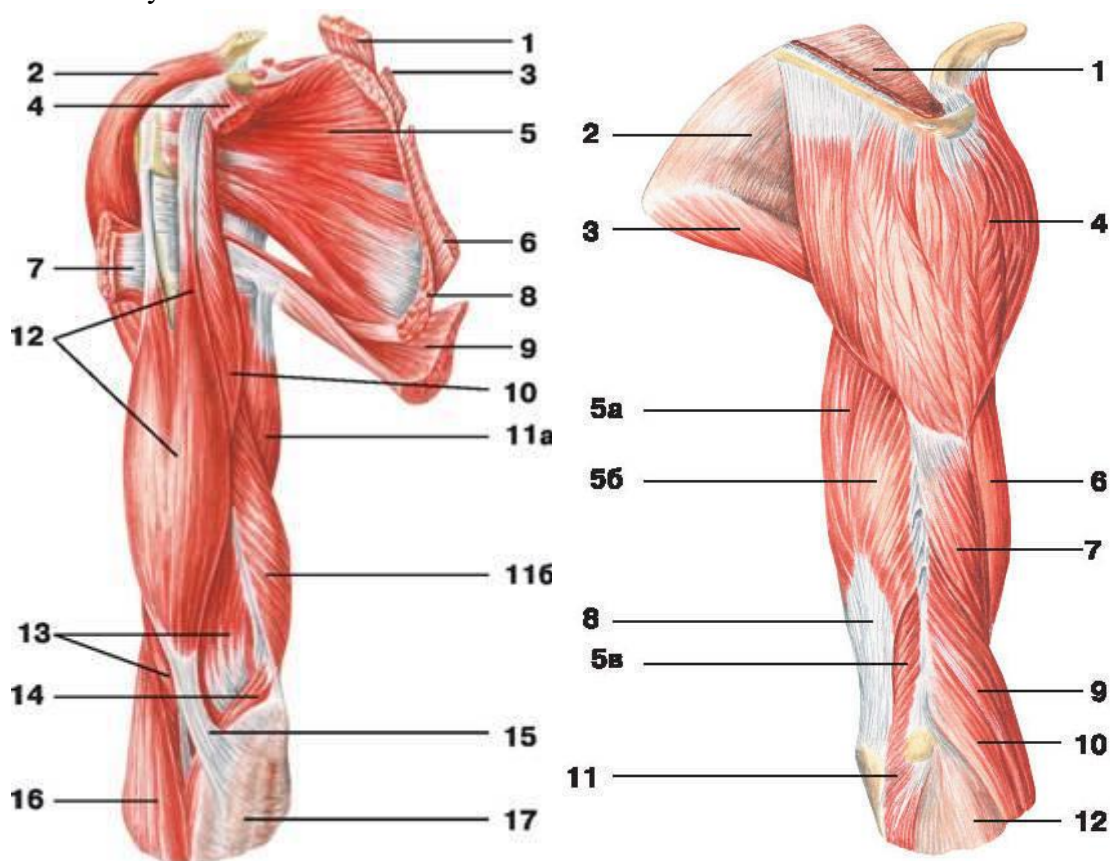
№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3				
4				
5				
6.				

2. Заповніть таблицю.

Табл. 2. М'язи плеча

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				

3. Зробіть підписи до малюнку 77, виберіть та вкажіть відповідний номер м'язів плечового поясу та плеча.

Мал. 77. М'язи плечового поясу та плеча.

Завдання №4. Фасції плечового поясу та плеча.

1. Вкажіть та охарактеризуйте фасції плечового поясу та плеча:

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 29.

1. Після травми хворий не може розігнути руку в ліктьовому суглобі. Порушення функцій якого з основних м'язів може це спричинити?
A. M. triceps brachii
B. M. subscapularis
C. M. teres major
D. M. infraspinatus
E. M. levator scapulae
2. Чоловік 42-х років звернувся до медпункта з приводу різаної рани нижньої частини передньої поверхні плеча. Об'єктивно: затруднене згинання передпліччя. Які з названих м'язів ймовірно ушкоджені у хворого?

- A. M.deltoideus, m.infraspinatus
- B. M.biceps brachii, m.anconeus
- C. M.coracobrachialis, m.supraspinatus
- D. M.brachialis, m.biceps brachii
- E. M.deltoideus, m.biceps brachii.

3. У травмпункт поступив хворий, який не може розігнути передпліччя в ліктьовому суглобі. Який м'яз пошкоджений?

- A. Триголовий м'яз плеча.
- B. Двоголовий м'яз плеча.
- C. Плечо-променеий м'яз.
- D. Дзьобо-плечовий м'яз.
- E. Плечовий м'яз.

4. У пацієнта спостерігається обмеження обсягу відведення у плечовому суглобі менше, ніж 50%. Функція якого м'яза порушена?

- A. M. deltoideus
- B. M. pectoralis major
- C. M. infraspinatus
- D. M. trapezius
- E. M. serratus anterior

5. Дитина 7 років не може відвести плече і підняти його до горизонтального рівня, до обличчя руку приводить лише тильною стороною, при деякій абдукції плеча за рахунок надосного м'язу рука "сурмача". Активна функція якого м'яза відсутня?

- A. Малого круглого
- B. Підостьового
- C. Великого грудного
- D. Дельтоподібного
- E. Великого круглого

6. Двоголовий м'яз плеча є антагоністом:

- A. Довгого згинача великого пальця
- B. Дзьобо-плечового м'яза
- C. Супінатора
- D. Розгинача пальців
- E. Трьоголового м'яза

7. Все наведене нижче про двоголовий м'яз плеча є вірним, крім:

- A. Має коротку і довгу головки
- B. Входить до складу передньої групи м'язів плеча
- C. Прикріплюється до горбистості променевої кістки
- D. Прикріплюється до горбистості ліктьової кістки
- E. Згинає передпліччя в ліктьовому суглобі

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №30
«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ПЕРЕДПЛІЧЧЯ ТА КИСТІ. СИНОВІАЛЬНІ ПІХВИ
СУХОЖИЛКІВ. ТОПОГРАФІЯ ВЕРХНЬОЇ КІНЦІВКИ»

Завдання №1. Чим обмежена ліктьова борозна передпліччя?

- 1.
- 2.

Завдання №2. Чим обмежена середина борозна передпліччя?

- 1.
- 2.

Завдання №3. Чим утворена променева борозна передпліччя?

Завдання №4. Чим утворені фіброзні піхви пальців кисті?

Завдання №5. Назвіть канали зап'ястка, їх вміст:

Завдання №6. Назвіть синовіальні піхви сухожилків верхньої кінцівки?

Завдання №7. М'язи передпліччя.

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. М'язи передпліччя

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
Передня група				
1.				
2.				
3				
4				
5				
6				
7				
Задня група				
1				
2				

3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				

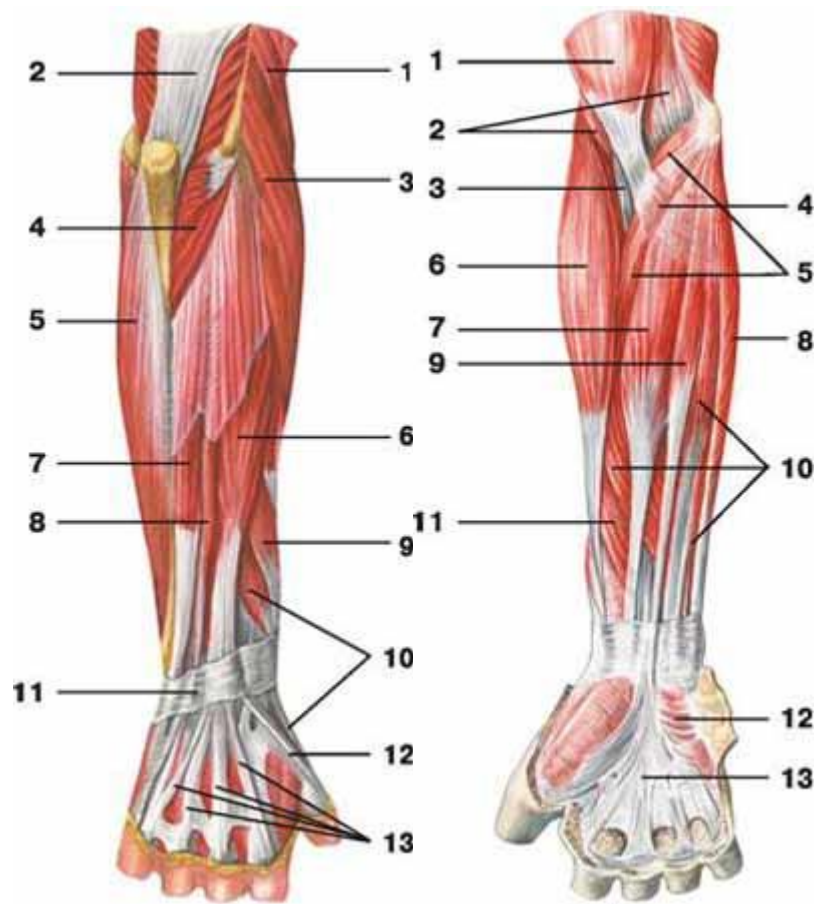
2. Заповніть таблицю.

Табл. 2. М'язи кисті

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
<i>М'язи підвищення великого пальця</i>				
1.				
2.				

3.				
4.				
<i>М'язи підвищення мізинця</i>				
1.				
2.				
3.				
4.				
<i>Середні м'язи долоні</i>				
1.				
2.				
3.				

3. Зробіть підписи до малюнку 78, виберіть та вкажіть відповідний номер тільки м'язів передпліччя:

Мал. 78. М'язи передпліччя.

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

4. Зробіть підписи до малюнку 79, виберіть та вкажіть відповідний номер м'язів кисті:

Мал. 79. М'язи кисті.

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 30.

1. Внаслідок побутової травми у хворого 34 років мало місце обмежене згинання середніх фаланг 2-5 пальців кисті, а разом з ними і самих пальців. Функція яких м'язів ймовірно усього порушена?

- A. *M. flexor digitorum superficialis*
- B. *M. flexor digitorum profundus*
- C. *M. opponens policis, m. adductor policis*
- D. *M. palmaris brevis, m. abductor digiti minimi*
- E. *M. palmaris longus*

2. Хворий не може розвести пальці кисті. Функція яких м'язів порушена?

- A. Міжкісткових
- B. Черв'якоподібних
- C. Згинач вказівного пальця
- D. Поверхневий згинач пальців
- E. Глибокий згинач пальців

3. Хворий 28 років порізав склом передню поверхню передпліччя на 2 см нижче ліктьового суглоба, він не здатний обертати кисть досередини. Функція якого м'яза ймовірно усього порушена?

- A. *M. pronator quadratus*
- B. *M. flexor pollicis longus*
- C. *M. pronator teres*
- D. *M. flexor digitorum profundus*
- E. *M. supinator*

4. Чоловік у виробничих умовах отримав різану рану латерального краю долонної поверхні кисті. Виявлено обмеження відведення великого пальця кисті. Функція якого м'яза пошкоджена?

- A. Короткий відвідний м'яз великого пальця
- B. Протиставний м'яз великого пальця
- C. Привідний м'яз великого пальця

- D. Короткий долонний м'яз
- E. Червоподібні м'язи

5. Чоловік 26 р., у виробничих умовах отримав травму верхньої третини плеча. При обстеженні на травмпункті пошкоджень кісток не виявлено. Відмічається відсутність активного розгинання передпліччя. Який м'яз імовірноше всього пошкоджений?

- A. Триголовий м'яз плеча
- B. Круглий м'яз привертач
- C. Дзьобо-плечовий м'яз
- D. Двоголовий м'яз плеча
- E. Суглобовий м'яз ліктя

6. До м'язів підвищення великого пальця (thenar) відносяться:

- A. M. abductor pollicis brevis
- B. M. opponens pollicis
- C. M. extensor pollicis longus
- D. M. extensor pollicis brevis
- E. M. flexor pollicis brevis

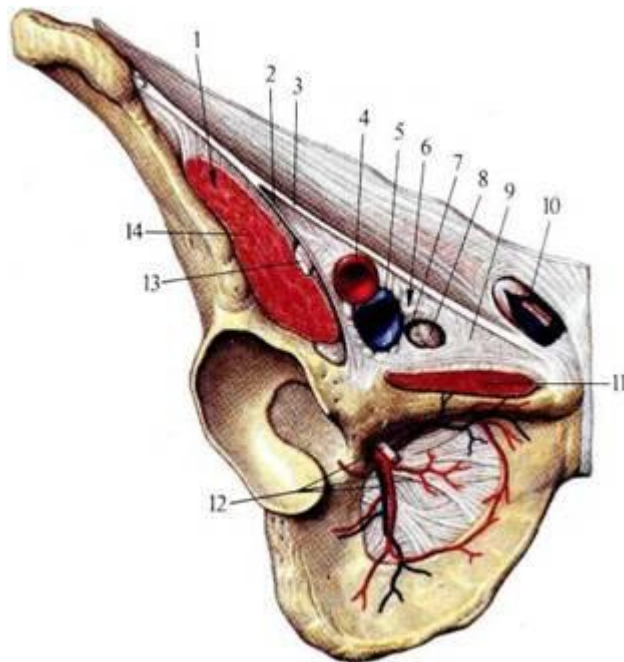
7. Медіальна міжм'язова перетинка плеча відділяє:

- A. Двоголовий м'яз від дзьобо-плечового м'яза
- B. Довгу голівку трьохголового м'яза від двоголового м'яза
- C. Плечовий і дзьобо-плечовий м'язи від медіальної голівки трьохголового м'яза
- D. Плечовий м'яз від двоголового м'яза
- E. Латеральну голівку трьохголового м'яза від двоголового м'яза

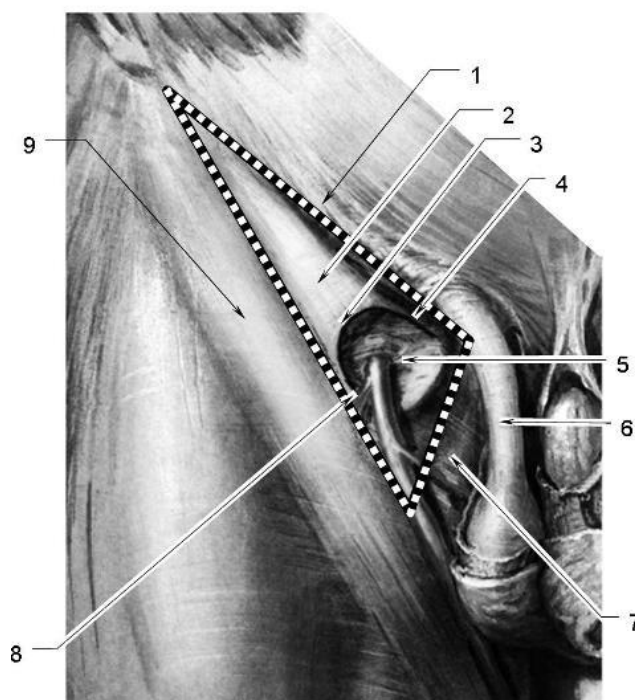
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №31
«М'ЯЗИ ТА ФАСЦІЇ ТАЗА. ТОПОГРАФІЯ. М'ЯЗИ І ФАСЦІЇ СТЕГНА. СТЕГНОВИЙ
КАНАЛ. М'ЯЗОВА ТА СУДИННА ЗАТОКИ. ТОПОГРАФІЯ СТЕГНА»

Завдання №1. Чим утворена м'язова та судинна затоки? Покажіть їх на малюнку:

Завдання №2. Вкажіть стінки стегнового трикутника?

- 1.
- 2.
- 3.

Завдання №3. Чим утворений затульний канал?

Завдання №4. Назвіть фасції тазового поясу?

Завдання №5. М'язи тазового поясу.

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. М'язи тазового поясу

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
Передня група				
1.				
2				
3				
Задня група				
1.				
2				
3				
4				
5				

6				
7				
8				
9				

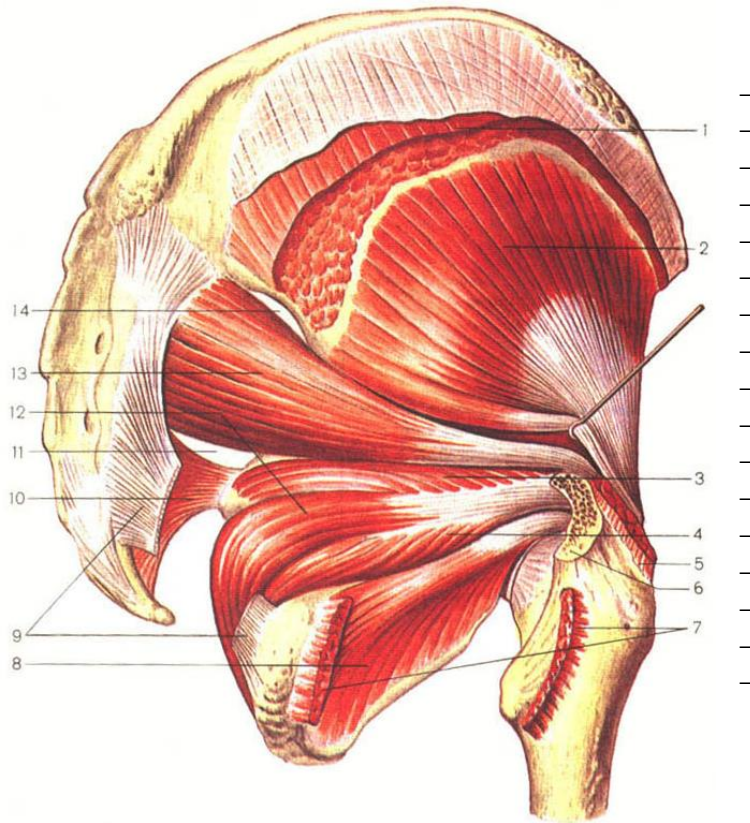
2. Заповніть таблицю.

Табл. 2. М'язи стегна

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
<i>Передня група</i>				
1.				
2.				
3.				
4.				
5				
<i>Медіальна група</i>				
1				
2				
3				
4				
5				
<i>Задня група</i>				

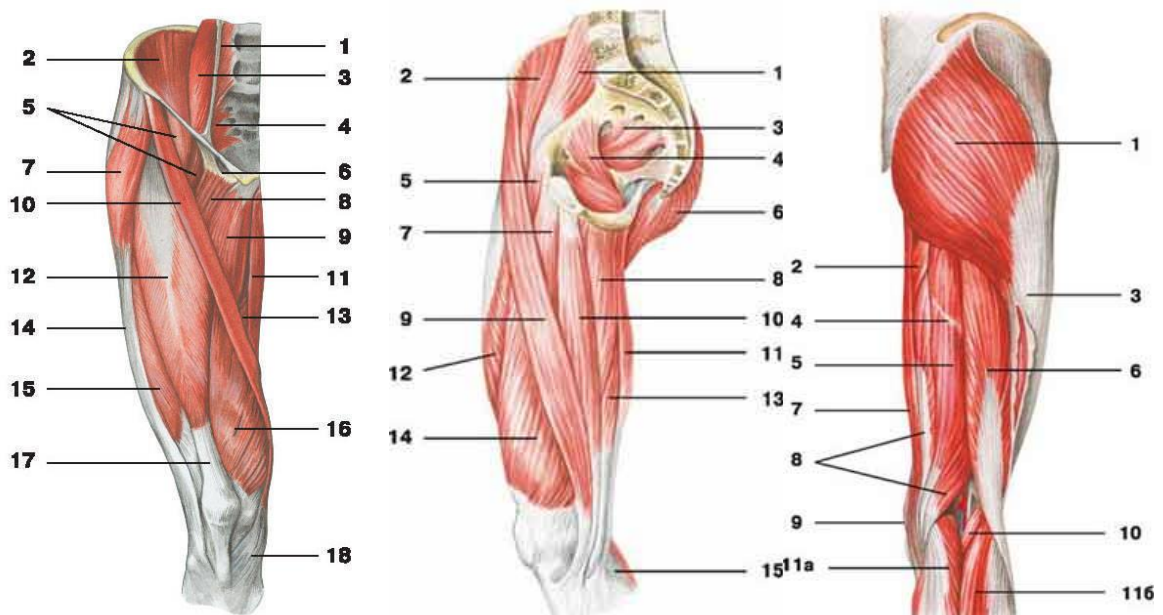
1				
2				
3				

3. Зробіть підписи до малюнку 80, виберіть та вкажіть відповідний номер:

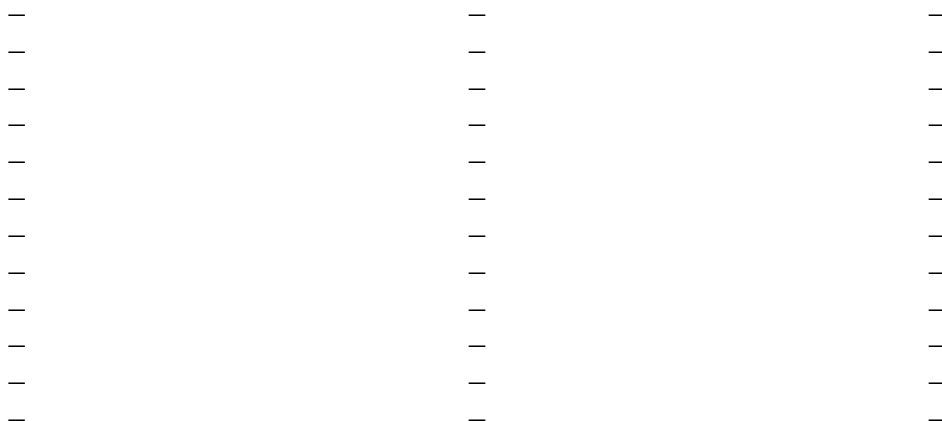

Мал. 80. М'язи тазового поясу.

4. Зробіть підписи до малюнку 81, виберіть та вкажіть відповідний номер:

Мал. 81. М'язи стегна.

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 31.

1. Під час виконання фізичних вправ у 15 річного учня раптово виникла біль в зоні кульшового суглоба при обертанні нижньої кінцівки всередину. Який м'яз ушкоджений?
  - A. Зовнішній затульний.
  - B. Грушоподібний.
  - C. Внутрішній затульний.
  - D. Середній сідничний.
  - E. Квадратний стегновий.
2. У хворого з ножовим пораненням стегна утруднене розгинання гомілки. Який із м'язів постраждав сильніше?
  - A. Кравецький
  - B. Ніжний
  - C. Чотирьохголовий м'яз стегна
  - D. Двоголовий м'яз стегна
  - E. Напівсухожилковий
3. Під час фінальної гри баскетболіст пошкодив праву гомілку, внаслідок чого стало неможливим згинання правої стопи. Лікар команди встановив, що пошкоджено сухожилок. Сухожилок якого м'язу пошкоджено?
  - A. Триголового м'язу литки (ахіллового сухожилку)
  - B. Довгого розгинача великого пальця
  - C. Переднього великогомілкового м'язу
  - D. Двоголового м'язу стегна
  - E. Кравецького м'язу
4. Після падіння хворий став скаржитись на неспроможність розігнути ногу у колінному суглобі. Які м'язи пошкоджено?
  - A. Чотирьохголовий
  - B. Напівсухожилковий

- C. Напівперетинчастий
- D. Двоголовий стегна
- E. Триголовий гомілки

5. Хворий госпіталізований з травмою медіальної групи м'язів стегна. Які види рухів не зможе робити хворий?

- A. Супінацію стегна
- B. Відведення стегна
- C. Згинання стегна
- D. Розгинання стегна
- E. Приведення стегна

6. Вкажіть топографічні утворення нижньої кінцівки:

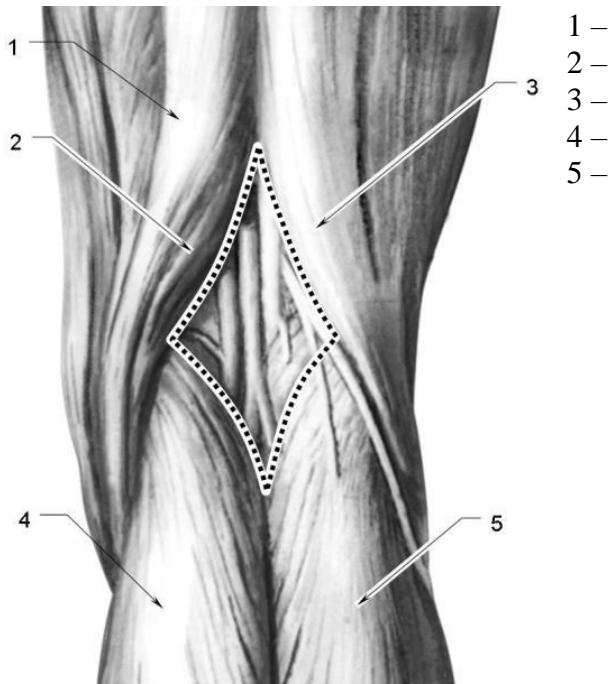
- A. *Canalis adductorius*.
- B. *Trigonum femorale*.
- C. *Canalis inguinalis*.
- D. *Canalis musculoperoneus inferior*.
- E. *Canalis cruroperoneus*.

7. Синергістами прямого м'яза стегна при згинанні стегна в кульшовому суглобі є:

- A. *M. iliopsoas*.
- B. *M. pectineus*.
- C. *M. sartorius*.
- D. *M. tensor fasciae latae*.
- E. *M. gracilis*.

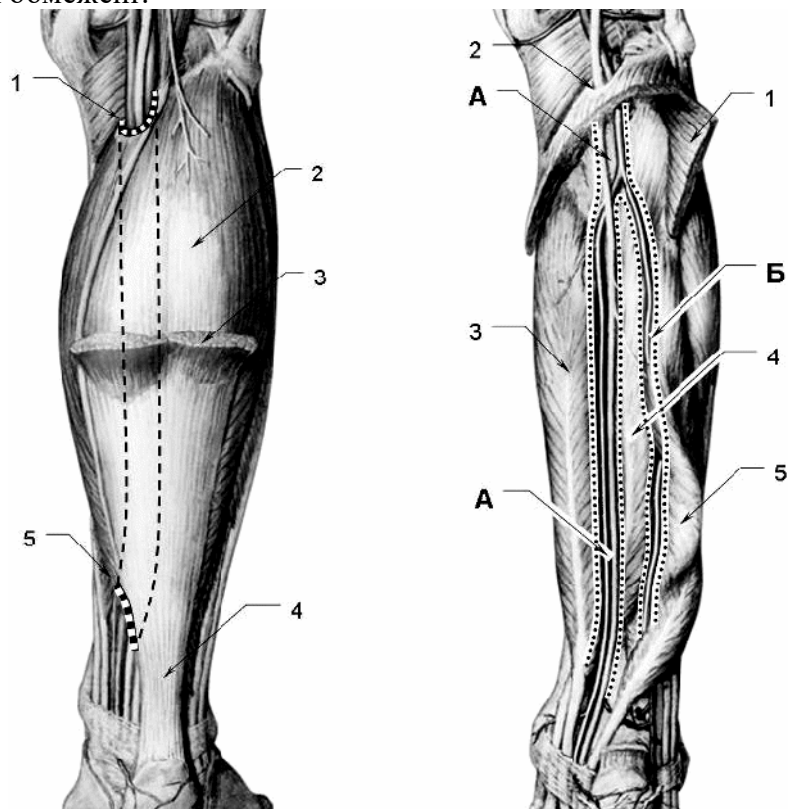
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №32
«М'ЯЗИ ГОМІЛКИ ТА СТОПИ. ТОПОГРАФІЯ»

Завдання №1. Чим обмежена підколінна ямка? Вміст підколінної ямки? Зробіть підписи до малюнку:

Мал. 82. Підколінна ямка.

Завдання №2. Користуючись малюнком 83 Назвіть стінки та отвори гомілково-підколінного каналу? Чим вони обмежені?

Мал. 83. Проекція гомілково-підколінного каналу. Отвори виділені пунктиром.

Завдання №3. Назвіть кістково-фіброзні канали та синовіальні піхви в ділянці надп'яtkово-гомiлкового суглобу

Завдання №5. Назвіть фасції гомiлки та стопи:

1. Заповніть таблицю.

Табл. 1. М'язи гомiлки

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
<i>Передня група</i>				
1.				
2				
3				

<i>Задня група</i>				
1.				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

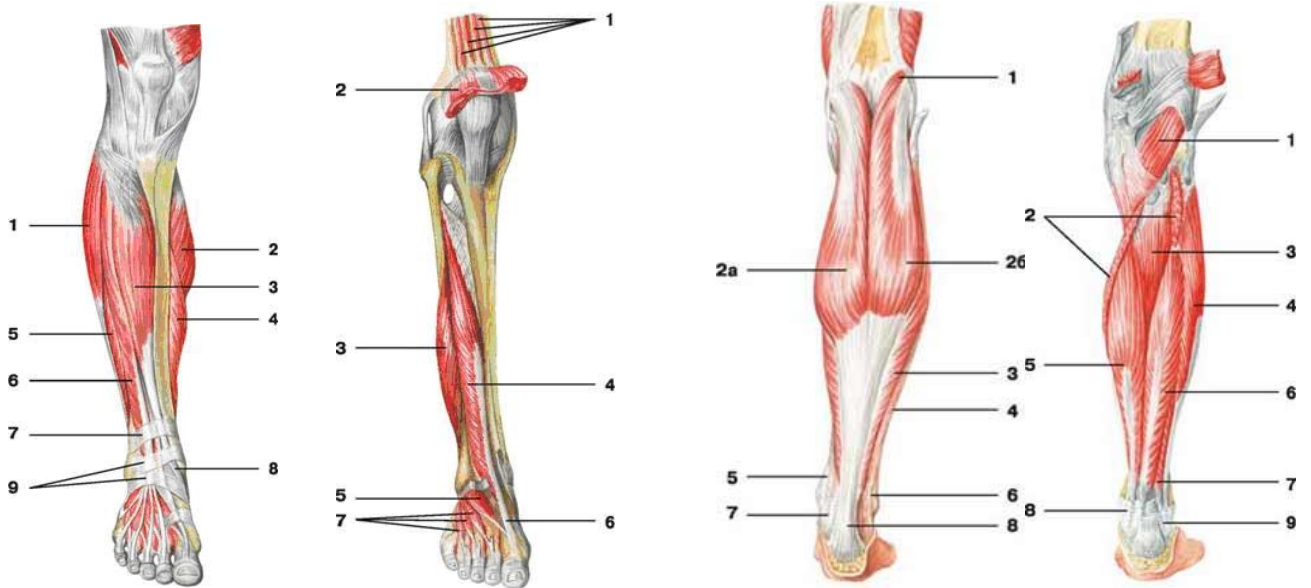
2. Заповніть таблицю.

Табл. 2. М'язи стопи

№	Назва м'яза (українською та латинською мовами)	Початок м'яза	Прикріплення м'яза	Функції м'яза
<i>Тильні м'язи</i>				
1.				
2.				
<i>М'язи підошви (медіальна група)</i>				
1				
2				
3				

<i>М'язи підошви (латеральна група)</i>				
1				
2				
<i>М'язи підошви (середня група)</i>				
1				
2				
3				
4				
5				

3. Зробіть підписи до малюнку 84, виберіть та вкажіть відповідний номер м'язів гомілки:

Мал. 84. М'язи гомілки (передня поверхня).

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

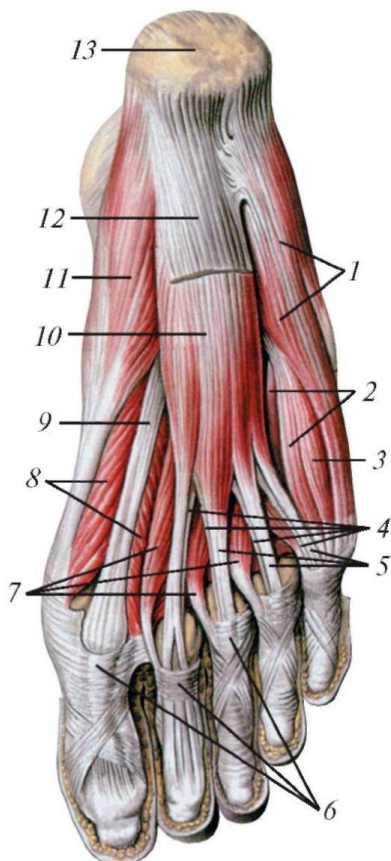
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

Мал. 84. М'язи гомілки (задня поверхня).

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—
—

4. Зробіть підписи до малюнку 85, виберіть та вкажіть відповідний номер м'язів стопи:

Мал. 85. М'язи стопи.

Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1. Лікувальна справа» до практичного заняття 32.

1. У клініку доставлена дитина 8 років з різаною раною підошви правої ноги. При хірургічній обробці виявлена глибока рана з розтином сухожилка м'яза на підошвенній поверхні, ближче до латерального краю стопи. У хворого обмежене підняття латерального краю стопи. Функція якого м'яза ймовірно порушена?

- A. M. peroneus longus
- B. M. tibialis anterior
- C. M. extensor digitorum longus
- D. M. quadriceps femoris
- E. M. triceps surae

2. У хірургічну клініку доставлений чоловік 29 років з рваною раною правої сідничої ділянки. При обстеженні виявлена глибока рана з пошкодженням м'язів. У положенні, лежачи на животі, хворий не може підвести праву ногу, тобто затруднене розгинання стегна. Функція якого м'яза ймовірно усього пошкоджена?

- A. M. triceps surae
- B. M. tibialis anterior
- C. M. quadriceps femoris
- D. M. gluteus maximus
- E. M. peroneus longus

3. До травматологічного відділення був доставлений хворий з пошкодженням передньої поверхні лівого стегна у ділянці нижньої третини. При обстеженні виявлена рана розміром 1,5 x 3 см, яка розташована поперечно відносно стегна на 2 см вище надколінника. У рані добре визначалось пошкоджений сухожилок м'яза. У хворого сильно обмежене розгинання гомілки. Функція якого м'яза, ймовірно усього, порушена?

- A. M. quadriceps femoris
- B. M. tibialis anterior
- C. M. extensor digitorum longus
- D. M. triceps surae
- E. M. peroneus longus

4. Спортсмен-баскетболіст скаржиться на біль вище п'яти, що підсилюється під час ходіння. Сухожилок якого з м'язів вірогідно ушкоджено?

- A. M.tibialis posterior
- B. M.triceps surae
- C. M.flexor digitorum longus
- D. M.fibularis longus
- E. M.fibularis brevis

5. Які м'язи беруть участь у зміцненні поперечного склепіння стопи?

- A. M.quadratus plantae
- B. M.peroneus brevis
- C. M.peroneus longus
- D. M.adductor hallucis
- E. M.flexor digitorum brevis

6. Під нижнім утримувачем сухожиль малогомілкових м'язів розташовано:

- A. Одна синовиальна піхва.
- B. Дві синовіальні піхви.
- C. Три синовіальні піхви.
- D. Чотири синовіальні піхви.
- E. Шість синовіальних піхв.

7. Верхній утримувач сухожиль малогомілкових м'язів перекидається:

- A. Від п'яткової кістки до човноподібної.
- B. Від таранної кістки до п'яткової.
- C. Від латеральної кісточки до п'яткової кістки.
- D. Від медіальної кісточки до таранної кістки.
- E. Від медіальної кісточки до п'яткової кістки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Анатомія людини: підручник: у 3 т. Т. I. / [А. С. Головацький, В. Г. Черкасов, М.Р. Сапін та ін.]. – Вид. 7-ме, доопрац. – Вінниця: Нова книга, 2018. – 368 с.
2. Анатомія людини. В трьох томах. Том 1 / під. ред. В. Г. Ковешнікова. – Луганськ: Видавництво «Шико» ТОВ «Віртуальна реальність», 2005. – Т.І – 328 с.
3. Синельников Р. Д., Синельников Я. Р. Атлас анатомии человека: Учеб. пособие. – 2-е изд., стереотипное. – В 4 томах. Т. I. – М: Медицина, 1996. – 344 с.
4. Анатомія людини (курс лекцій) : навч. посіб. для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації / Ю. П. Костиленко, І. І. Старченко, О. К. Прилуцький, В. Г. Гринь. – Полтава, 2015. – 188 с.
5. Анатомия человека / [Привес М. Г., Лысенков Н. К., Бушкович В. И. и др.]. – [12-е изд., пер. и доп.]. – СПб.: Дом СПб МАПО, 2006. – 722 с.
6. Анатомія людини [Текст]: підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації: у 2 т. / П. П. Шапаренко, Л. П. Смольський; ред. П. П. Шапаренко. Т. 1. – Київ: Здоров'я, 2003. – 376 с.
7. Svintsytska N. L. Morfofunctional structure of the skull (Study guide) / N. L. Svintsytska, V. H. Hryn. – Полтава, 2016. – 171 p.

Додаткова:

1. Нормальна анатомія: Навч.-метод. посібник для мед. вузів / Л.Р. Матешук-Вацеба. – Львів: Поклик сумління, 1997. – 269 с.
2. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О.І. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 392 с.

Інформаційні ресурси:

1. http://www.umsa.edu.ua/kafhome/anatomy/kaf_anatomy_download.html
2. <http://anatom.ua/basis/ukr/>
3. <http://anatom.ua/basis/rus/>
4. <https://human.biodigital.com/signin.html>
5. <http://referad.ru/i-topografiya-verhnej-konechnosti-podmishechnaya-poloste/index.html>

ГРИНЬ ВОЛОДИМИР ГРИГОРОВИЧ

Кандидат медичних наук, доцент кафедри анатомії людини.

У 2007 році закінчив медичний факультет ВДНЗУ «УМСА» за спеціальністю «Лікувальна справа», лікар-хірург. У 2010 році захистив освітньо-кваліфікаційну роботу на здобуття наукового ступеня магістра медицини за спеціальністю «Хірургія» на тему «Сучасний стан проблеми діагностики та лікування перфоративної виразки шлунку та дванадцятипалої кишки».

У 2013 році захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук в спеціалізованій вченій Раді Д 64.600.03 при Харківському національному медичному університеті МОЗ України за темою «Будова ілеоцекального відділу кишечника людини з інтактним апендиксом та після апендектомії».

Автор близько 100 наукових та навчально-методичних праць, 2 навчальних посібника з грифами МОН та МОЗ України, 6 рацпропозицій, 6 патентів України на корисну модель, 6 авторських свідоцтв, 2 нововведень, 2 інформаційних листів.

БЛАШ ВАЛЕНТИНА ПАВЛІВНА

Кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри анатомії людини.

У 1996 році закінчила Полтавський державний педагогічний інститут ім. В.Г. Короленка, природничий факультет, вчитель біології та хімії.

У 2018 році захистила кандидатську дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата біологічних наук за темою «Порівняльна морфологія піднижньощелепних слинних залоз людини та деяких лабораторних тварин».

Авторка 15 наукових та навчально-методичних робіт, 2 патентів України на корисну модель.